

Domovská stránka>Podanie na súd>Kde a ako>**Zákony ktorej krajiny platia?**

Zákony ktorej krajiny platia?

Ak ste účastníkom súdneho sporu vo veci, v ktorej nie všetky skutočnosti sa spájajú s rovnakou krajinou, je potrebné zistiť, ktoré právo uplatňuje súd, ktorý rozhoduje o skutkovej podstate.

S rozšírením medzinárodného obchodu a cestovania dochádza tiež k rozšíreniu rizika, že podnik alebo jednotlivec sa môže stať účastníkom sporu zahŕňajúcim medzinárodný aspekt. Tento aspekt môže spočívať v tom, že strany sporu majú rôznu štátnu príslušnosť alebo že bývajú v rôznych krajinách alebo uzavreli zmluvu, ktorá sa týka transakcie uskutočňovanej v zahraničí.

V prípade sporu nestačí určiť, ktorý súd má medzinárodnú právomoc na pojednávanie a rozhodovanie vo veci, ale je potrebné zistiť aj to, ktoré právo sa uplatňuje na určenie skutkovej podstaty.

Podrobnejšie informácie na vnútroštátnej úrovni sa zobrazia, ak si zvolíte príslušnú štátnu vlajku.

Posledná aktualizácia: 18/01/2019

Tieto stránky spravuje Európska komisia. Informácie na tejto stránke nemusia nevyhnutne vyjadrovať oficiálne stanovisko Európskej komisie. Komisia nenesie žiadnu zodpovednosť ani inak neručí za informácie alebo údaje, ktoré tento dokument obsahuje alebo na ktoré odkazuje. Pokiaľ ide o pravidlá v oblasti autorských práv pre webové stránky EÚ, pozri právne upozornenie.

Ktoré právo sa uplatňuje? - Belgicko

1 Pramene platných noriem

1.1 Vnútroštátne normy

Záväzný zdroj belgického vnútroštátneho práva sú právne predpisy, všeobecné zásady práva a obyčajové právo. Právne predpisy musia byť prijaté príslušným orgánom, všeobecné zásady sú právne záväzné, pretože spoločnosť je presvedčená o ich právnej hodnote, a obyčajové právo tvoria nepísané zvyklosti a všeobecne uznávané postupy.

Belgicko nepozná systém precedensov: v skutočnosti judikatúra tak ako právna doktrína je len jedným z autoritatívnych zdrojov práva. Súdne rozhodnutia platia len medzi príslušnými stranami a nezaväzujú iných sudcov, aby v podobných prípadoch rozhodli rovnako. S výnimkou ústavného súdu, žiadny súd nemôže požadovať od iných súdov, aby sa riadili konkrétnym prípadom v judikatúre. Dokonca ani v rozsudku kasačného súdu sa nestanovujú záväzné pokyny pre súd, ktorému vráti vec na nové posúdenie. Iba v prípade, že kasačný súd v tej istej veci vydá rozsudok druhýkrát, obsah tohto rozsudku sa stane záväzným pre súd, ktorý má rozhodnúť s konečnou platnosťou.

1.2 Mnohostranné medzinárodné dohovory

Poznámka:

Federálna verejná služba ministerstva zahraničných vecí má k dispozícii databázu s prehľadom dvojstranných a mnohostranných dohovorov od roku 1987:

<https://diplomatie.belgium.be/fr/traites/>

<https://diplomatie.belgium.be/nl/verdragen/>

<https://diplomatie.belgium.be/de/vertrage/>

<https://diplomatie.belgium.be/en/treaties/>

Text mnohých dohovorov platných v Belgicku je zverejnený v belgickom úradnom vestníku, ktorý je dostupný v elektronickej podobe od roku 1997:

<http://justice.belgium.be/>

Na tom istom webovom sídle nájdete aj text mnohých dohovorov aj spreď roku 1997 v časti „législation consolidée“ (konsolidované právne predpisy) (2800 položiek k 1. augustu 2004).

Belgicko je v zásade zvrchovaný štát, ktorý má najvyššiu autoritu nad subjektmi, ktoré podliehajú jeho súdnej moci. Vzhľadom na rastúcu internacionalizáciu spoločnosti je však Belgicko stále viac viazané predpismi nadnárodných a medzinárodných organizácií a inštitúcií. Európska únia (EÚ), Organizácia Spojených národov (OSN), Organizácia Severoatlantickej zmluvy (NATO) a Rada Európy zvlášť vplyvajú na belgické právo na jednej strane tým, že vydávajú zmluvy a predpisy (či sú uplatňované priamo alebo nie), a na druhej strane tým, že stanovujú pokyny a postupy na harmonizáciu právnych predpisov, ktoré zaväzujú členské štáty týchto organizácií, aby prispôsobili svoje vnútroštátne právne systémy.

Nám známe priamo uplatňované dohovory o ľudských právach sú Európsky dohovor o ľudských právach a Európska sociálna charta, pričom oba vydala Rada Európy. Zodpovedajúce texty na úrovni OSN sú v uvedenom poradí Medzinárodný pakt o občianskych a politických právach a Medzinárodný pakt o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach.

Európska únia (EÚ) má ako nadnárodná organizácia podstatný vplyv na svoje členské štáty vrátane Belgicka. Hlavné právne nástroje EÚ sú priamo uplatňované nariadenia a smernice transponované samotnými členskými štátmi.

Veľký počet inštitúcií a organizácií je aktívny vo vývoji najrôznejších oblastí práva, ako je medzinárodné právo súkromné, medzinárodné trestné právo a medzinárodné obchodné a hospodárske právo. Aby sme vymenovali aspoň niekoľko z nich: OSN, UNCITRAL, Haagska konferencia o medzinárodnom práve súkromnom, UNIDROIT, Rada Európy, Európska únia a Európske spoločenstvo, Medzinárodná komisia pre osobný stav, IMO (Medzinárodná námorná organizácia), IATA (Medzinárodné združenie leteckých dopravcov), Benelux atď.

1.3 Hlavné dvojstranné dohovory

Ako federálne orgány, tak aj orgány samosprávnych celkov v Belgicku majú možnosť, každý v rámci svojej vecnej príslušnosti, uzatvárať dvojstranné dohovory s inými krajinami alebo regiónmi sveta. Väčšina týchto dohovorov je uzatvorená so susednými krajinami alebo s krajinami, s ktorými má Belgicko úzke alebo dôležité obchodné vzťahy.

2 Uplatňovanie kolíznych noriem

Zákon zo 16. júla 2004 o zákonníku medzinárodného práva súkromného (ďalej len zákonník MPS) bol uverejnený v belgickom úradnom vestníku 27. júla 2004 (<http://justice.belgium.be/>). Tento zákon nájdete na tom istom webovom sídle v časti „législation consolidée“ (konsolidované právne predpisy).

Tento dokument vychádza zo zákonníka MPS. Ustanovenia tohto zákona, ktoré sa na jednej strane týkajú medzinárodnej právomoci a na druhej strane vplyvov zahraničných súdnych rozhodnutí a verejných listín, sú platné v uvedenom poradí pre žaloby podané po nadobudnutí účinnosti zákona a pre súdne rozhodnutia a verejné listiny vydané po nadobudnutí jeho účinnosti. Pre prípady, ktoré nespĺňajú prechodné ustanovenia zákonníka MPS, existuje veľa rôznych platných zákonov, ako aj judikatúra a právna doktrína. Odporúčame navštíviť:

– <http://www.law.kuleuven.be/ipr>

– <http://www.ipr.be/>

Okrem toho zákonník MPS môže byť platný iba vtedy, ak sa na prípad uplatňujú medzinárodné dohovory, právo Európskej únie a ustanovenia osobitných zákonov.

2.1 Povinnosť sudcu uplatniť kolízne normy z vlastnej iniciatívy

Sudcovia v Belgicku neuplatňujú iba belgické právo. Často sú povinní rozhodovať na základe zahraničného práva.

Belgické medzinárodné právo súkromné stanovuje, že zahraničné právo sa uplatňuje podľa výkladu prijatého v zahraničí a sudca môže vyžadovať spoluprácu strán, pokiaľ sám nedokáže stanoviť obsah zahraničného práva. Keď je pre sudcu zjavne nemožné stanoviť obsah zahraničného práva v primeranom čase, uplatní sa belgické právo (článok 15 zákonníka MPS).

2.2 Spätný odkaz

Od prijatia zákonníka medzinárodného práva súkromného sa spätý odkaz všeobecne už neprijíma (čl. 16 zákonníka). Zákonník však obsahuje výnimku z rozhodného práva pre právnické osoby (článok 110) a ustanovenie možného spätného odkazu na belgické právo v prípade fyzických osôb (pozri nižšie).

2.3 Zmena kolízneho kritéria

Mobilný konflikt môže nastať vtedy, keď sa mení kolízne kritérium v čase (napr. štátna príslušnosť) alebo v priestore (napr. obvyklý pobyt).

V zákonníku medzinárodného práva súkromného je snaha objasniť pravidlo, ktoré sa má uplatniť v najbežnejších situáciách mobilného konfliktu.

Pokiaľ ide napríklad o účinky manželstva, v zákonníku medzinárodného práva súkromného sa pevne stanovuje ako prvé kolízne kritérium obvyklý pobyt manželov v čase, keď sa účinky uplatnia (pozri článok 48).

Z hľadiska určenia rodičovstva sa v zákonníku uvádza, že rozhodné právo je právo podľa štátnej príslušnosti osoby, ktorej materstva alebo otcovstva sa to týka, v čase narodenia dieťaťa (článok 62).

Čo sa týka vecných práv k majetku, tieto sa riadia právom štátu, na ktorého území sa nehnuteľnosť nachádza, v čase ich uplatnenia. V zákonníku sa však uvádza, že nadobudnutie a strata týchto práv sa riadia právom štátu, na ktorého území sa nehnuteľnosť nachádza v okamihu výskytu skutkov alebo skutočností uplatnených na doloženie nadobudnutia alebo straty týchto práv (článok 87).

2.4 Výnimky z obvyklého použitia kolíznych noriem

Obvyklé použitie kolíznych noriem môže byť vylúčené v mnohých prípadoch určených zákonníkom medzinárodného práva súkromného.

1. Právo určené zákonníkom sa výnimočne neuplatňuje, keď jasne vyplýva, že z dôvodu všetkých okolností má situácia len veľmi slabú súvislosť s Belgickom, zatiaľ čo s iným štátom má veľmi úzke súvislosti. V tomto prípade sa uplatní právo príslušného iného štátu (článok 19).

2. Závazné pravidlá a verejný poriadok belgického práva, ktoré majú upravovať medzinárodnú situáciu bez ohľadu na to, ktoré právo určia kolízne normy, sa naďalej uplatňujú (článok 20).

3. Výnimka z medzinárodného verejného poriadku umožňuje neuplatňovať niektoré aspekty zahraničných právnych predpisov v prípade neprijateľného účinku na belgický právny poriadok (pozri článok 21).

2.5 Zistenie obsahu cudzieho práva

Sudca v Belgicku môže požadovať, aby strany stanovili obsah a rozsah cudzieho práva. Sudca môže tiež uplatniť Európsky dohovor o informáciách o cudzom práve, uzatvorený v Londýne 7. júna 1968. Ak sa požaduje autentický dôkaz, strana sa vyzve, aby dodala osvedčenie (certificat de coutume) alebo dokument, v ktorom príslušný zahraničný orgán poskytne autentický dôkaz o právnom predpise, ktorý sa uplatňuje alebo uplatnil v príslušnej krajine.

3 Kolízne normy

V prípade, že pri použití vyššie uvedených textov vyplýva, že belgický súd má príslušnú právomoc, musí preskúmať, ktoré právo sa má v spore uplatniť. Na tento účel sa uplatní belgické medzinárodné právo súkromné. V tomto kontexte sa použijú rôzne kolízne kritériá, ktoré sa menia v závislosti od predmetu sporu. Zákonník MPS je rozdelený do tematických celkov a pri každej téme uvádza príslušné kolízne kritérium. Niektoré z týchto tém popisujeme ďalej v tomto dokumente.

3.1 Zmluvné záväzky a právne úkony

Uplatňuje sa nariadenie (ES) č. 593/2008 zo 17. júna 2008, tzv. Rím I. V zákonníku medzinárodného práva súkromného sa rozširuje pôsobnosť Rímskeho dohovoru z roku 1980 pre zmluvné záležitosti, ktoré boli vylúčené z jeho rozsahu pôsobnosti. Úprava zákonníka vzhľadom na situáciu vyplývajúcu z nahradenia Rímskeho dohovoru nariadením sa má uskutočniť v blízkej budúcnosti.

Niektoré záležitosti vylúčené z rozsahu pôsobnosti tohto nariadenia sa však riadia osobitnými pravidlami

– buď na základe medzinárodných dohovorov (vrátane Ženevského dohovoru zo 7. júna 1930 o jednotnom zmenkovom práve a Ženevského dohovoru z 19. marca 1931 o jednotnom šekovom práve),

– alebo na základe osobitných ustanovení zákonníka (pozri najmä článok 124 o truste a článok 111 o zmluve o partnerstve).

V neposlednom rade treba poznamenať, že na základe článku 25 nariadenia niektoré medzinárodné dohovory platia aj naďalej, a sú to:

– Budapešťiansky dohovor z 21. júna 2001 o Zmluve o preprave tovaru po vnútrozemskej vodnej ceste,

– Medzinárodný dohovor o záchrane lodí prijatý v Londýne 28. apríla 1989,

– medzinárodné dohovory o zjednotení niektorých pravidiel pre záležitosti kolízií medzi plavidlami a pomoc a záchranu lodí na mori podpísané v Bruseli 23. septembra 1910 vrátane podpisového protokolu pripojeného k týmto dohovorom.

3.2 Mimo zmluvné záväzky

Uplatňuje sa nariadenie (ES) č. 864/2007 z 11. júla 2007, tzv. nariadenie Rím II. V zákonníku medzinárodného práva súkromného sa rozširuje jeho pôsobnosť pre záležitosti vylúčené z jeho rozsahu pôsobnosti.

Niektoré záležitosti, na ktoré sa toto nariadenie nevzťahuje, sa však riadia osobitnými pravidlami. To znamená, že záväzok vyplývajúci z činu poškodenia dobrého mena alebo narušenia súkromia a osobných práv sa riadi právom štátu, na ktorého území k udalosti alebo škode došlo alebo by mohlo dôjsť podľa voľby žalobcu, pokiaľ zodpovedná osoba nepreukáže, že nemohla predvídať, že v tomto štáte dôjde ku škode (pozri článok 99).

V neposlednom rade treba poznamenať, že na základe článku 28 nariadenia niektoré medzinárodné dohovory platia aj naďalej, a sú to:

– Haagsky dohovor zo 4. mája 1971 o práve použiteľnom na dopravné nehody,

– Medzinárodný dohovor o zjednotení niektorých pravidiel pre občianskoprávnu právomoc pri kolíziách medzi plavidlami, Medzinárodný dohovor o zjednotení niektorých pravidiel pre trestnoprávnu právomoc pri kolíziách medzi plavidlami a iných mimoriadnych udalostiach na vodnej ceste a Medzinárodný dohovor o zjednotení niektorých pravidiel pre zaisťovanie námorných lodí, ktoré boli podpísané v Bruseli 10. mája 1952,

– Medzinárodný dohovor o záchrane lodí prijatý v Londýne 28. apríla 1989,

– Dohovor o udeľovaní európskych patentov prijatý v Mníchove 5. októbra 1973,

– Medzinárodný dohovor z 29. mája 1933 o zjednotení niektorých pravidiel pre predbežné zabavenie lietadla,

– medzinárodné dohovory o zjednotení niektorých pravidiel pre záležitosti kolízií medzi plavidlami a pomoc a záchranu lodí na mori podpísané v Bruseli 23. septembra 1910 vrátane podpisového protokolu pripojeného k týmto dohovorom.

3.3 Osobný štatút, jeho aspekty týkajúce sa občianskeho štatútu (meno, bydlisko, spôsobilosť)

Pokiaľ sa v zákonníku MPS neuvádza inak, rozhodným právom v sporoch týkajúcich sa stavu a spôsobilosti je právo štátu, ktorého je osoba štátnym príslušníkom (vnútroštátne právo).

Pokiaľ ide o spôsobilosť fyzických osôb, v zákonníku medzinárodného práva súkromného sa stanovuje pravidlo čiastočného spätného odkazu v tom zmysle, že sa bude riadiť podľa belgického práva v prípade, že zahraničné právo bude viesť k uplatneniu tohto práva (pozri článok 34 zákonníka MPS).

V súlade so všeobecnou zásadou je rozhodným právom pre určenie mena a priezviska právo štátu, ktorého je táto osoba štátnym príslušníkom (článok 37).

3.4 Vznik vzťahu rodič – dieťa vrátane adopcie

3.4.1 Vznik vzťahu rodič – dieťa

Ako všeobecné pravidlo na určenie rozhodného práva sa v článku 62 zákonníka MPS stanovuje, že určenie a popretie otcovstva alebo materstva osoby sa riadi právom štátu, ktorého je táto osoba štátnym príslušníkom v čase narodenia dieťaťa alebo, ak je určenie výsledkom dobrovoľného činu, v čase vykonania tohto činu.

3.4.2 Adopcia

Podmienky pre osvojenie sa riadia vnútroštátnym právom osvojiteľa alebo spoločným vnútroštátnym právom osvojiteľov. V prípade, že osvojiteľia nemajú rovnakú štátnu príslušnosť, riadia sa právom ich obvyklého pobytu alebo, ak to nie je možné, belgickým právom.

Rozhodným právom pre rôzne vyžadované súhlasy je právo štátu obvyklého pobytu osvojenca. Ak však toto právo nevyžaduje súhlas osvojenca alebo nepozná inštitút osvojenia, súhlas osvojenca sa bude riadiť belgickým právom (články 67 a 68 zákonníka medzinárodného práva súkromného).

3.5 Manželstvo, nemanželské páry, partnerstvá, rozvod, súdna rozluka, vyživovacia povinnosť

3.5.1 Manželstvo

Čo sa týka rozhodného práva v záležitostiach manželstva, v zákonníku sa rozlišuje medzi nasledovným:

1. prísľub manželstva: právo štátu obvyklého pobytu budúcich manželov, alebo, ak to nie je možné, právo štátu, ktorého sú budúci manželia štátnymi príslušníkmi, alebo, ak to nie je možné, belgické právo (článok 45 zákonníka MPS);
2. vznik manželstva: vnútroštátne právo každého z manželov, s možnou výnimkou manželstva medzi osobami rovnakého pohlavia v tom zmysle, že ustanovenia zahraničného práva zakazujúce takéto manželstvo budú vylúčené, ak ktorýkoľvek z manželov je štátnym príslušníkom štátu alebo má obvyklý pobyt na území štátu, ktorého právne predpisy povoľujú takéto manželstvo (článok 46 zákonníka MPS);
3. formality: právo štátu, na ktorého území sa manželstvo uzavrelo (článok 47 zákonníka MPS);
4. účinky manželstva: právo štátu obvyklého pobytu manželov, alebo, ak to nie je možné, právo štátu, ktorého sú manželia štátnymi príslušníkmi, alebo, ak to nie je možné, belgické právo (článok 48 zákonníka MPS).

3.5.2 Nemanželské páry a partnerstvá

Pokiaľ ide o partnerstvá alebo akékoľvek formy spoluzitia, ktoré podliehajú registrácii, v belgickom práve sa rozlišuje medzi vzťahmi, ktoré medzi spoluzijúcimi vytvárajú ekvivalent k manželstvu, a vzťahmi, ktoré medzi spoluzijúcimi nevytvárajú ekvivalent k manželstvu.

V prvom prípade je rozhodným právom to, ktoré sa uplatňuje v záležitostiach manželstva (pozri vyššie). Na druhej strane v prípade vzťahov, ktoré medzi spoluzijúcimi nevytvárajú ekvivalent k manželstvu, rozhodným právom je právo štátu, na ktorého území bol vzťah prvýkrát registrovaný.

Neregistrované vzťahy (spolužitie druhov) tu nie sú konkrétne riešené.

3.5.3 Rozvod a súdna rozluka

V prípade rozvodov a rozlúk *de facto* sa uplatňuje nariadenie Rady (EÚ) č. 1259/2010 z 20. decembra 2010.

3.5.4 Vyživovacia povinnosť

V nariadení Rady (ES) č. 4/2009 z 18. decembra 2008 o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone rozhodnutí a o spolupráci vo veciach vyživovacej povinnosti v článku 15 sa odkazuje na Haagsky protokol z 23. novembra 2007 o rozhodnom práve pre vyživovacia povinnosť. Všeobecným pravidlom sa určuje právo štátu obvyklého pobytu veriteľa. Existujú však osobitné pravidlá medzi deťmi a rodičmi a voči osobám mladším ako 21 rokov vo vzťahu s osobami inými ako ich rodičmi, ako aj medzi manželmi alebo bývalými manželmi alebo medzi osobami, ktorých manželstvo bolo zrušené. V protokole je stanovená aj možnosť určenia práva.

Okrem toho sa uplatní Haagsky dohovor o rozhodnom práve pre vyživovacia povinnosť k deťom z 24. októbra 1956 vo vzťahoch Belgicka so štátom, ktorý je vo veci stranou, ale neratifikoval už uvedený Haagsky protokol z 23. novembra 2007.

3.6 Majetkové vzťahy medzi manželmi

Partneri si môžu sami zvoliť právo, ktorým sa budú riadiť ich majetkové vzťahy v manželstve. Táto voľba rozhodného práva je obmedzená: právo štátu prvého miesta obvyklého pobytu partnerov po svadobnom obrade **alebo** vnútroštátne právo jedného z manželov (článok 49 zákonníka MPS).

V prípade absencie voľby rozhodného práva sa majetkové vzťahy v manželstve riadia právom štátu prvého miesta obvyklého pobytu partnerov po svadobnom obrade. Ak sa tieto miesta pobytu nenachádzajú v tom istom štáte, rozhodným právom je právo toho štátu, ktorého sú obaja partneri štátnymi príslušníkmi v čase svadobného obradu. V ostatných prípadoch sa uplatní právo štátu, na ktorého území sa manželstvo uzavrelo (článok 51 zákonníka MPS).

3.7 Závety a dedičstvo

Uplatňuje sa nariadenie (EÚ) č. 650/2012 zo 4. júla 2012 o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone rozhodnutí a prijatí a výkone verejných listín v dedičských veciach a o zavedení európskeho osvedčenia o dedičstve.

3.8 Nehnuteľnosti

Kritérium miesta, kde sa majetok nachádza, sa taktiež používa na určenie rozhodného práva (článok 87 zákonníka MPS).

3.9 Platobná neschopnosť

V záležitostiach bankrotu sa uplatní nariadenie č. 1346/2000 z 29. mája 2000 o konkurznom konaní. V tomto nariadení je východiskovým bodom univerzálne primárne konkurzné konanie, na ktoré môže prípadne nadväzovať sekundárne územné konanie.

Posledná aktualizácia: 05/04/2018

Obsah pôvodných vnútroštátnych jazykových verzií na tejto webovej lokalite spravujú príslušné kontaktné body EJS. Preklady týchto textov zabezpečila Európska komisia. V prekladoch preto ešte môžu chýbať možné úpravy pôvodných textov, ktoré neskôr vykoná príslušný štátny orgán členského štátu. Európska justičná sieť pre občianske a obchodné veci ani Európska komisia nenesú žiadnu zodpovednosť ani inak neručia za informácie alebo údaje, ktoré tento dokument obsahuje alebo na ktoré odkazuje. Právne normy v oblasti autorských práv členského štátu zodpovedných za túto stránku nájdete v právnom oznámení.

Na preklade zobrazenej jazykovej verzie v súčasnosti pracujeme.

Nová verzia bola zatiaľ preložená do týchto jazykov.

Ktoré právo sa uplatňuje? - Česká republika

1 Pramene platných noriem

1.1 Vnútroštátne normy

Ťažiskom vnútroštátnej úpravy kolíznych noriem je zákon č. 91/2012 Zb. o medzinárodnom práve súkromnom.

1.2 Mnohostranné medzinárodné dohovory

Výber z významných mnohostranných medzinárodných zmlúv upravujúcich rozhodné právo:

Varšavský dohovor o zjednotení niektorých pravidiel o medzinárodnej leteckej doprave, Varšava 1929

Dohovor o prepravnej zmluve v medzinárodnej cestnej nákladnej doprave (CMR), 1956

Guadalajarský dohovor o zjednotení niektorých pravidiel o medzinárodnej leteckej preprave vykonávanej inou osobou ako zmluvným dopravcom, 1961

Viedenský dohovor o občianskoprávnej zodpovednosti za škody spôsobené jadrovou udalosťou, 1963

Haagsky dohovor o práve použiteľnom na dopravné nehody, 1971

Dohovor o prepravnej zmluve v medzinárodnej cestnej preprave cestujúcich a batožiny (CVR), 1973

Dohovor o premlčaní pri medzinárodnej kúpe tovaru, 1974

Dohovor OSN o námornej preprave tovaru, 1978

Rímsky dohovor o rozhodnom práve pre zmluvné záväzky, 1980

Viedenský dohovor OSN o zmluvách o medzinárodnej kúpe tovaru, 1980

Dohovor o medzinárodnej železničnej preprave (COTIF) 1980

Haagsky dohovor o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone a spolupráci v oblasti rodičovských práv a povinností a opatrení na ochranu dieťaťa, 1996

Montrealský dohovor o zjednotení niektorých pravidiel pre medzinárodnú leteckú dopravu, 1999

Haagsky dohovor o medzinárodnej ochrane dospelých osôb, 2000

Haagsky protokol o rozhodnom práve pre vyživovaciu povinnosť, 2007 (zmluvnou stranou EÚ ako celok)

1.3 Hlavné dvojstranné dohovory

Výber z dôležitých dvojstranných medzinárodných zmlúv upravujúcich rozhodné právo:

Zmluva medzi Československou republikou a Albánskou ľudovou republikou o právnej pomoci v občianskych, rodinných a trestných veciach, 1959

Zmluva medzi Československou socialistickou republikou a Socialistickou federatívnou republikou Juhosláviou o úprave právnych vzťahov v občianskych, rodinných a trestných veciach, 1964 (uplatní sa vo vzťahu ku všetkým nástupníckym štátom bývalej Juhoslávie)

Zmluva medzi Československou socialistickou republikou a Bulharskou ľudovou republikou o právnej pomoci a úprave právnych vzťahov v občianskych, rodinných a trestných veciach, 1976

Zmluva medzi Československou socialistickou republikou a Mongolskou ľudovou republikou o poskytovaní právnej pomoci a o právnych vzťahoch v občianskych, rodinných a trestných veciach, 1976

Zmluva medzi Československou socialistickou republikou a Kubánskou republikou o vzájomnej právnej pomoci v občianskych, rodinných a trestných veciach, 1980

Zmluva medzi Československou socialistickou republikou a Zväzom sovietskych socialistických republík o právnej pomoci a právnych vzťahoch v občianskych, rodinných a trestných veciach, 1982 (uplatňuje sa vo vzťahu s Ruskou federáciou a mnohých iných nástupníckych štátoch bývalého ZSSR).

Zmluva medzi Československou socialistickou republikou a Vietnamskou socialistickou republikou o právnej pomoci v občianskych a trestných veciach, 1982

Zmluva medzi Československou socialistickou republikou a Poľskou ľudovou republikou o právnej pomoci a úprave právnych vzťahov v občianskych, rodinných, pracovných a trestných veciach, 1987

Zmluva medzi Československou socialistickou republikou a Maďarskou ľudovou republikou o právnej pomoci a úprave právnych vzťahov v občianskych, rodinných a trestných veciach, 1989

Zmluva o právnej pomoci v občianskych veciach medzi Českou republikou a Rumunskom, 1994

Zmluva medzi Českou republikou a Ukrajinou o právnej pomoci v občianskych veciach, 2001

Zmluva medzi Českou republikou a Republikou Uzbekistan o právnej pomoci a právnych vzťahoch v občianskych a trestných veciach, 2002

2 Uplatňovanie kolíznych noriem

2.1 Povinnosť sudcu uplatniť kolízne normy z vlastnej iniciatívy

Zákon o medzinárodnom práve súkromnom túto problematiku upravuje v § 23.

Súd zahraničné právo uplatňuje bez návrhu ex offa. Uplatňuje sa tak, ako sa uplatňuje na území, na ktorom platí toto právo. Uplatňujú sa tie jeho ustanovenia, ktoré by sa na území, na ktorom sa toto právo rozhodovať vo veci uplatňovalo, bez ohľadu na ich zaradenie alebo verejnoprávnu povahu, pokiaľ nie sú nevyhnutne v rozpore s platnými ustanoveniami českého práva.

Obsah cudzieho práva, ktorý sa má uplatniť, sa zisťuje bez návrhu ex offa. Súd alebo orgán verejnej moci, ktorý rozhoduje vo veciach upravených týmto zákonom prijme na jeho zistenie všetky potrebné opatrenia.

2.2 Spätný odkaz

Zákon o medzinárodnom práve súkromnom túto problematiku vo všeobecnosti upravuje v § 21.

Spätný odkaz sa prijíma s výnimkou pomerov zmluvného a pracovného práva. Ak bolo rozhodné právo zvolené stranami, možno jeho kolízne ustanovenia zohľadniť iba, ak to vyplýva z dohody strán.

2.3 Zmena kolízneho kritéria

Vo všeobecnosti platí, že príslušný hraničný ukazovateľ sa posudzuje k okamihu, keď došlo k posudzovanej právne významnej skutočnosti. Konkrétne kolízne normy však môžu vykonať stabilizáciu v danom čase – pozri napr. k úprave vecných práv, bod 3.8.

2.4 Výnimky z obvyklého použitia kolíznych noriem

Zákon o medzinárodnom práve súkromnom túto problematiku vo všeobecnosti upravuje v § 24.

Právny poriadok, ktorý by sa mal uplatniť podľa zákona o medzinárodnom práve súkromnom, je možné vo veľmi výnimočných prípadoch neuplatňovať, ak pri náležitom odôvodnenom zvážení všetkých okolností veci, a najmä odôvodnenom očakávaní subjektov, pokiaľ ide o použitie iného právneho poriadku, by sa to zdalo neprimerané a odporujúce rozumnému a spravodlivému usporiadaniu vzťahu účastníkov. Za týchto okolností a ak nie sú dotknuté práva iných osôb, sa uplatňuje právny poriadok, ktorý zodpovedá tomuto usporiadaniu.

2.5 Zistenie obsahu cudzieho práva

Zákon o medzinárodnom práve súkromnom túto problematiku upravuje v § 23.

Obsah cudzieho práva, ktorý sa má uplatniť, sa zisťuje bez návrhu ex offa. Súd alebo orgán verejnej moci, ktorý rozhoduje vo veciach upravených týmto zákonom prijme na jeho zistenie všetky potrebné opatrenia.

Ak súdu alebo orgánu verejnej moci, ktorý rozhoduje vo veciach upravených týmto zákonom, nie je obsah cudzieho práva známy, môže si vyžiadať jeho zistenia, ako aj vyjadrenie Ministerstva spravodlivosti.

Ak sa v primeranej lehote nepodarí zistiť obsah cudzieho práva, alebo ak je to nemožné, uplatnia sa české právne predpisy.

3 Kolízne normy

3.1 Zmluvné záväzky a právne úkony

Úprava zmluvných záväzkov v zákone o medzinárodnom práve súkromnom, je obsiahnutá v § 87 a 89. Obmedzuje sa na tie zmluvné záväzky alebo ich aspekty, ktoré nespádajú do rozsahu pôsobnosti predpisov EÚ alebo medzinárodných zmlúv, ibaže by tieto predpisy a zmluvy pripúšťali úpravu v tomto zákone. Ide teda o zostatkovú úpravu.

Zmluvy sa riadia právnymi predpismi štátu, s ktorými zmluva najviac súvisí, pokiaľ zmluvné strany nezvolili rozhodné právo. Voľba práva musí byť výslovné vyjadrená alebo musí jednoznačne vyplývať z ustanovení zmluvy alebo z okolností prípadu.

Poistné zmluvy sa riadia právnymi predpismi štátu, v ktorom má poistenec svoje obvyklý pobyt. Zmluvné strany si môžu zvoliť rozhodné právo pre poisťnú zmluvu.

V prípade, že ide o poisťnú zmluvu, na ktoré sa vzťahuje nariadenie Rím I, zákon využíva možnosť, ktorú toto nariadenie dáva členským štátom v čl. 7 ods. 3 a umožňuje zmluvným stranám v rozsahu, v ktorom to nariadenie pripúšťa, zvoliť ktorékoľvek rozhodné právo.

Právne vzťahy vzniknuté z jednostranných právnych úkonov sa podľa § 90 zákona riadia právnym poriadkom štátu, v ktorom má ten, kto urobil jednostranné právne úkony, svoj obvyklý pobyt alebo sídlo v čase, keď právne úkony učinil, pokiaľ nezvolil použitie iného právneho poriadku.

3.2 Mimozmluvné záväzky

Zákon o medzinárodnom práve súkromnom, najmä so zreteľom na rozsah pôsobnosti nariadenia Rím II vo svojom § 101 stanovuje kolízu úpravu len pre mimo zmluvné záväzkové vzťahy vyplývajúce z porušenia práva na súkromie a práva na ochranu osobnosti vrátane poškodenia dobrého mena. Tieto záväzky sa riadia právnymi predpismi štátu, v ktorom došlo k porušeniu. Dotknutá osoba sa však môže rozhodnúť pre uplatnenie práva štátu, v ktorom a) má dotknutá osoba obvyklý pobyt alebo sídlo, b) má pôvodca porušenia obvyklý pobyt alebo sídlo, alebo c) sa dostavil výsledok úkonov porušovania za predpokladu, že pôvodca toto porušenie mohol predvídať.

3.3 Osobný štát, jeho aspekty týkajúce sa občianskeho štátu (meno, bydlisko, spôsobilosť)

Zákon o medzinárodnom práve súkromnom túto problematiku upravuje v § 29.

Právna osobnosť a svojprávnosť sa riadia, ak sa v zákone nestanovuje inak, právnym poriadkom štátu, v ktorom má osoba obvyklý pobyt. V prípade, že zákon nestanovuje niečo iné, stačí, ak fyzická osoba, ktorá vykonáva právne úkony, je na ne oprávnená podľa právneho poriadku platného v mieste, v ktorom fyzická osoba právne úkony vykonáva.

Úprava mena fyzickej osoby sa riadi právom štátu, ktorého je štátnym príslušníkom. Táto osoba sa však môže dovolávať uplatnenia právneho poriadku štátu, na ktorého území má obvyklý pobyt.

3.4 Vznik vzťahu rodič – dieťa vrátane adopcie

3.4.1 Vznik vzťahu rodič – dieťa

Určenie a popretie rodičovstva zákon o medzinárodnom práve súkromnom upravuje v § 54. Riadia sa právnym poriadkom štátu, ktorého právomoc nadobudol narodením dieťaťa; ak dieťa získalo narodením viac ako jednu štátnu príslušnosť, rozhoduje sa podľa českého právneho poriadku. Ak je to v záujme dieťaťa, uplatní sa právny poriadok štátu, v ktorom mala matka dieťaťa obvyklý pobyt v čase jeho počatia. Ak má dieťa obvyklý pobyt v Českej republike a je to v jeho záujme, na určenie a popretie rodičovstva sa použije český právny poriadok. K platnosti určenia rodičovstva stačí, ak sa tak stane podľa právneho poriadku štátu, v ktorom sa uskutočnilo vyhlásenie o uznaní rodičovstva. Ak v cudzom štáte došlo v súdnom konaní alebo mimosúdne, v súlade s jeho právnym poriadkom k popretiu rodičovstva a k určeniu rodičovstva inej osoby, stačí to na platnosť určenia rodičovstva tejto osoby. Rozhodné právo pre vzťahy medzi rodičmi a deťmi vo veciach výživy sa určí podľa Haagskeho protokolu o rozhodnom práve vo veciach vyživovacej povinnosti (2007). V ostatných veciach rodičovských práv a povinností a opatrení na ochranu osoby alebo majetku dieťaťa sa rozhodné právo určí podľa Haagskeho dohovoru o právomoci orgánov, rozhodnom práve, uznávaní a výkone a spolupráci v oblasti rodičovských práv a povinností a opatrení na ochranu dieťaťa (1996).

3.4.2 Adopcia

Zákon o medzinárodnom práve súkromnom túto problematiku upravuje v § 61 a 62.

K osvojeniu je potrebné splniť podmienky stanovené právnym poriadkom štátu, ktorého štátnym príslušníkom je osvojenec, aj štátu, ktorého štátnym príslušníkom je osvojiteľ. Ak majú manželja, ktorí si dieťa osvojujú, rôznu štátnu príslušnosť, musia byť splnené podmienky právnych poriadkov oboch manželov určených podľa ich štátnej príslušnosti a právneho poriadku štátu, ktorého štátnym príslušníkom je osvojenec. Ak by podľa týchto pravidiel bolo potrebné uplatniť cudzí právny poriadok, ktorý nepovoľuje osvojenie alebo ho pripúšťa len za mimoriadne ťažkých okolností, uplatňuje sa český právny poriadok, ak osvojiteľ alebo aspoň jeden z manželov, ktorí si dieťa osvojujú alebo osvojenec majú v Českej republike obvyklý pobyt.

Účinky osvojenia sa riadia právnym poriadkom štátu, ktorého štátnymi príslušníkmi sú všetci účastníci v čase osvojenia, inak právnym poriadkom štátu, v ktorom majú v čase osvojenia všetci účastníci obvyklý pobyt, inak právnym poriadkom štátu, ktorého štátnym príslušníkom je osvojenec.

Pre vzťahy medzi osvojencom a osvojiteľom prípadne osvojiteľmi vo veciach rodičovských práv a povinností, výchovy a výživy sa obdobne uplatňuje právny poriadok určený podľa medzinárodných zmlúv uvedených v kolónke 3.4.1 pre vzťah rodič – dieťa.

3.5 Manželstvo, nemanželské páry, partnerstvá, rozvod, súdna rozluka, vyživovacia povinnosť

3.5.1 Manželstvo

Zákon o medzinárodnom práve súkromnom túto problematiku upravuje v § 48 a 49.

Spôsobilosť osoby uzavrieť manželstvo, ako aj podmienky jeho platnosti sa riadia právom štátu, ktorého je táto osoba štátnym príslušníkom.

Forma uzavretia manželstva sa riadi právnym poriadkom platným v mieste, v ktorom sa manželstvo uzatvára.

Uzavretie manželstva na zastupiteľskom úrade Českej republiky v zahraničí sa riadi českým právnym poriadkom.

Osobné vzťahy manželov sa riadia právnym poriadkom štátu, ktorého sú obaja štátnymi príslušníkmi. Ak sú štátnymi príslušníkmi rôznych štátov, riadia sa tieto pomery právnym poriadkom štátu, v ktorom majú obidvaja manželja obvyklý pobyt, inak sa použije český právny poriadok.

3.5.2 Nemanželské páry a partnerstvá

Zákon o medzinárodnom práve súkromnom v § 67 upravuje rozhodné právo pre registrované partnerstvo a obdobné vzťahy a ich účinky, spôsobilosť na ich uzavretie, spôsob uzatvorenia a ich zrušenie, neplatnosť a neexistenciu a na úpravu osobných a majetkových pomerov partnerov.

Všetky tieto otázky sa riadia právnym poriadkom štátu, v ktorom sa registrované partnerstvo alebo podobný vzťah uzatvára alebo uzavrelo.

Kolízna úprava nezosobášeného spolužitia sa v českom práve nenachádza.

3.5.3 Rozvod a súdna rozluka

Zákon o medzinárodnom práve súkromnom v § 50 upravuje rozhodné právo pre rozvod a anulovanie manželstva alebo určenie, či tu manželstvo je alebo nie je. Česká republika sa nezúčastňuje na posilnenej spolupráci v oblasti rozhodného práva vo veciach týkajúcich sa rozvodu a rozluky a nie je tak viazaná nariadením Rady EÚ č. 1259/2010.

Rozvod manželstva sa riadi právnym poriadkom štátu, ktorým sa riadia osobné vzťahy manželov v čase začatia konania. (Osobné vzťahy manželov sa riadia právnym poriadkom štátu, ktorého sú obaja štátnymi príslušníkmi. Ak sú štátnymi príslušníkmi rôznych štátov, riadia sa tieto vzťahy právnym poriadkom štátu, v ktorom majú obidvaja manželja obvyklý pobyt, iných prípadoch sa použije český právny poriadok.) Ak by bolo podľa tejto kolíznej normy potrebné

použiť cudzí právny poriadok, ktorý nepovoľuje rozvod alebo ho povoľuje iba za mimoriadne ťaživých okolností, uplatňuje sa český právny poriadok, ak je aspoň jeden z manželov štátnym príslušníkom Českej republiky alebo aspoň jeden z manželov má v Českej republike obvyklý pobyt.

Pri anulovaní manželstva alebo určenie, či tu manželstvo je alebo nie, sa spôsobilosť uzavrieť manželstvo a forma uzavretia posudzujú podľa právnych poriadkov rozhodujúcich pre ne v čase uzavretia manželstva.

Kolízna úprava rozluky sa v českom práve nenachádza.

3.5.4 Vyživovacia povinnosť

Vyživovacia povinnosť medzi manželmi a bývalými manželmi sa riadi právnym poriadkom určeným podľa Haagskeho protokolu o rozhodnom práve pre vyživovaciu povinnosť (2007).

3.6 Majetkové vzťahy medzi manželmi

Zákon o medzinárodnom práve súkromnom túto problematiku upravuje v § 49.

Majetkové vzťahy medzi manželmi sa riadia právnym poriadkom štátu, v ktorom majú obidvaja manželia obvyklý pobyt; v iných prípadoch právnym poriadkom štátu, ktorého sú obaja manželia štátnymi príslušníkmi; v iných prípadoch sa uplatňuje český právny poriadok.

Dohodnutá úprava manželského majetkového práva sa riadi právnym poriadkom, ktorý bol v čase úpravy rozhodný pre majetkové vzťahy manželov. Inak aj pre dohodnutú úpravu manželského majetkového práva sa manželia môžu dohodnúť, že sa ich majetkové vzťahy budú riadiť buď právnym poriadkom štátu, ktorého je jeden z manželov štátnym príslušníkom, alebo v ktorom má niektorý z manželov obvyklý pobyt, alebo právnym poriadkom štátu, v ktorom sa nehnuteľný majetok nachádza, ak ide o túto nehnuteľnosť, alebo sa uplatní český právny poriadok. O dohode sa musí vyhotoviť notárska zápisnica alebo podobný dokument, v prípade, ak sa dohoda uzatvára v cudzine.

3.7 Závetý a dedičstvo

Rozhodné právo v súvislosti s dedením po osobách, ktoré zomreli 17. augusta 2015 alebo neskôr, upravuje nariadenie (EÚ) o dedičských veciach č. 650 /2012.

Zákon o medzinárodnom práve súkromnom túto problematiku upravuje v § 76 a 77. Táto úprava sa uplatňuje na dedenie po osobách, ktoré zomreli 16. augusta 2015 (v prípade, že rozhodné právo neupravuje odlišne dvojstranná medzinárodná zmluva).

Dedičské právne vzťahy sa riadia právnym poriadkom štátu, v ktorom mal zosnulý obvyklý pobyt v čase smrti. Ak bol zosnulý štátnym príslušníkom Českej republiky a aspoň jeden z dedičov, má v Českej republike obvyklý pobyt, použije sa český právny poriadok.

Spôsobilosť urobiť alebo zrušiť závet, ako aj účinky porúch vôle a jej prejavu, sa spravuje právnym poriadkom štátu, ktorého štátnym príslušníkom je závetca buď v čase prejavu vôle alebo v ktorom má v tom čase svoj obvyklý pobyt. Rovnako určený právny poriadok je rozhodujúci pre spôsobilosť urobiť a zrušiť iné druhy právnych úkonov pre prípad smrti a aj na určenie, aké ďalšie druhy právnych úkonov pre prípad smrti sú prípustné.

Závet je platný z hľadiska formy, ak je forma v súlade s právnym poriadkom štátu, a) ktorého štátnym príslušníkom bol závetca v čase prejavu vôle alebo v čase svojho úmrtia, b) v ktorom bol závet urobený, c) v ktorom mal závetca v čase prejavu vôle alebo v čase svojho úmrtia obvyklý pobyt, d) ktorý sa má použiť pre dedičské právne vzťahy, alebo by sa na ne mal vzťahovať v čase spísania závetu, alebo e) v ktorom sa nachádza nehnuteľný majetok, pokiaľ ide o túto nehnuteľnú vec. Tieto pravidlá platia aj o forme zrušenia závetu. Tieto pravidlá sa uplatňujú aj pre formu dedičskej zmluvy a iného právneho úkonu nakladania s majetkom pre prípad smrti analogicky s tým, že závetca je jedna zo zmluvných strán dedičskej zmluvy. Platí to aj o forme zrušenia dedičskej zmluvy a iného právneho úkonu nakladania s majetkom pre prípad smrti.

Závetca môže vo svojom závete určiť, že sa namiesto inak rozhodného práva dedičské právne vzťahy budú riadiť právnym poriadkom štátu, v ktorom má závetca v čase spísania závetu obvyklý pobyt, a to aj pre nehnuteľné dedičstvo, alebo môže ustanoviť, že dedičské právne vzťahy, a to aj pre nehnuteľné dedičstvo, sa budú riadiť právnym poriadkom štátu, ktorého štátnym príslušníkom je v čase spísania závetu. Zmluvné strany dedičskej zmluvy pre dedičské právne vzťahy môžu zvoliť jeden z týchto právnych poriadkov, pričom zosnulým je jedna zo zmluvných strán dedičskej zmluvy. To platí aj pre iné právne úkony nakladania s majetkom pre prípad smrti primerane.

Podľa nariadenia o dedičstve platí, že pokiaľ podľa rozhodného práva o dedení podľa tohto nariadenia neexistuje pre nejakú časť majetku žiaden dedič, oprávnený dedič stanovený právnym úkonom nakladania s majetkom pre prípad smrti, ani žiadna fyzická osoba oprávnená dediť zo zákona, uplatňovanie takto určeného práva nebráni právu členského štátu alebo orgánu určeného členským štátom na tento účel, ujať sa podľa svojho práva vlastníctva majetku z dedičstva nachádzajúceho sa na jeho území, ak majú veriteľia právo nárokovat' si uspokojenie svojich pohľadávok z majetku, ktorý je predmetom dedičstva. České právo túto problematiku upravuje v § 1634 Občianskeho zákonníka. Podľa neho platí, že ak žiaden dedič nededí ani podľa zákonnej dedičskej postupnosti, pripadá dedičstvo štátu a na štát sa hľadí, ako by bol zákonným dedičom. Voči iným osobám má štát rovnaké postavenie ako dedič, ktorý požíva výhradu súpisu. Podľa § 78 zákona o medzinárodnom súkromnom práve platí, že závetcove veci a práva nachádzajúce sa na území Českej republiky plynú Českej republike, ak neexistuje dedič; rozhodnutie o tom patrí do právomoci českých súdov. Za dediča sa nepovažuje štát alebo iný územný úrad alebo pre tieto prípady existujúce inštitúcie, ibaže by boli podľa závetcu ustanovené dediči.

3.8 Nehnuteľnosť

Zákon o medzinárodnom práve súkromnom túto problematiku upravuje v § 69 až 79.

Všeobecné pravidlo je také, že vecné práva k nehnuteľným veciam, ako aj k hmotným huteľným veciam sa riadia právnym poriadkom miesta, kde je vec.

Podľa tohto právneho poriadku sa tiež určuje, či je vec nehnuteľná alebo huteľná. Pre vybrané veci a pre určité aspekty vecných práv však zákon obsahuje osobitné kolízne normy – pozri nižšie:

Vecné práva k plavidlám a lietadlám, ktoré sa zapisujú do verejného registra, ich vznik a zánik sa riadi právnym poriadkom štátu, v ktorého právomoci sa takýto register vedie.

Vznik a zánik vecného práva k hmotným huteľným veciam sa riadi právnym poriadkom miesta, kde bola vec v čase, keď nastala skutočnosť, ktorá zakladá vznik alebo zánik tohto práva.

Vznik a zánik vlastníckeho práva k hmotným huteľným veciam, ktoré sa prevádzajú na základe zmluvy, sa spravuje právom, ktorým sa spravuje zmluva, ktorá je základom pre vznik alebo zánik vlastníckeho práva.

Ak právne konanie, ktoré má byť základom pre vznik a zánik vecného práva k hmotným huteľným veciam, bolo urobené po začatí prepravy takejto aktíva počas trvania prepravy, riadi sa tento vznik a zánik právnym poriadkom miesta, kde bola vec predložená. Ak sa však vznik a zánik vecného práva k týmto veciam uskutočňuje nakladaním s cenným papierom, ktorý sa má predložiť na účely vydania veci a nakladanie s ňou, uplatňuje sa právny poriadok miesta, v ktorom sa cenný papier v čase nakladania s ním nachádza.

Ustanovenia o zápisoch do verejných kníh a podobných zoznamov platných v mieste, kde sa nehnuteľný alebo huteľný predmet nachádza, sa použijú aj vtedy, ak sa právny dôvod vzniku, zániku, obmedzenia alebo prevodu zapisovaného práva hodnotí podľa iného právneho poriadku.

Strpenie sa spravuje právom uplatniteľným v mieste, kde bola vec na začiatku plynutia lehoty strpenia. Držiteľ sa však môže dovolávať právneho poriadku štátu, na území ktorého sa vykonalo strpenie, ak od času, keď sa vec dostala do tohto štátu, sú podľa právneho poriadku tohto štátu splnené všetky podmienky lehoty strpenia.

3.9 Platobná neschopnosť

Zákon o medzinárodnom práve súkromnom túto problematiku upravuje v § 111. Platí, že okrem prípadov, na ktoré sa vzťahuje nariadenie o konkurznom konaní, sa uplatňujú kolízne ustanovenia nariadenia primerane.

Posledná aktualizácia: 06/03/2019

Obsah pôvodných vnútroštátnych jazykových verzií na tejto webovej lokalite spravujú príslušné kontaktné body EJS. Preklady týchto textov zabezpečila Európska komisia. V prekladoch preto ešte môžu chýbať možné úpravy pôvodných textov, ktoré neskôr vykoná príslušný štátny orgán členského štátu. Európska justičná sieť pre občianske a obchodné veci ani Európska komisia nenesú žiadnu zodpovednosť ani inak neručia za informácie alebo údaje, ktoré tento dokument obsahuje alebo na ktoré odkazuje. Právne normy v oblasti autorských práv členského štátu zodpovedných za túto stránku nájdete v právnom oznámení.

Upozorňujeme, že verzia tejto stránky v pôvodnom jazyku [\[et\]](#) bola nedávno zmenená. Na preklade zobrazenej jazykovej verzii v súčasnosti pracujeme.

Ktoré právo sa uplatňuje? - Estónsko

1 Pramene platných noriem

1.1 Vnútroštátne normy

Otázky rozhodného práva upravuje najmä [\[et\]](#) zákon o medzinárodnom práve súkromnom (ďalej len „zákon o MPS“). Pred nadobudnutím účinnosti zákona o MPS dňa 1. júla 2002 upravovala rozhodné právo všeobecná časť občianskeho zákonníka. Teraz sa namiesto toho uplatňuje zákon o MPS takmer vo všetkých prípadoch, na ktoré sa vzťahuje zákon o záväzkovom práve, všeobecná časť občianskeho zákonníka a článok 24 vykonávacieho zákona k zákonu o MPS.

Okrem toho treba zohľadniť naderadenosť noriem vyplývajúcich z rozhodného práva EÚ nad vnútroštátnym právom spolu so zásadou vyplývajúcou z článku 123 Ústavy Estónskej republiky, podľa ktorej platí, že keď sú estónske zákony alebo iné estónske právne predpisy v rozpore s medzinárodnou zmluvou ratifikovanou estónskym parlamentom, platia ustanovenia medzinárodnej zmluvy. Estónsko navyše podpísalo s Ruskom, Ukrajinou, Poľskom, Lotyšskom a Litvou štyri dohody o právnej pomoci, ktoré tiež upravovali problematiku rozhodného práva.

1.2 Mnohostranné medzinárodné dohovory

Haagsky dohovor o rozhodnom práve pre formu závetov, podpísaný 5. októbra 1961 v Haagu,

Dohovor o rozhodnom práve pre zmluvné záväzky, podpísaný 19. júna 1980 v Ríme,

Dohovor o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní, výkone a spolupráci v oblasti rodičovských práv a povinností a opatrení na ochranu dieťaťa, podpísaný 19. októbra 1996 v Haagu,

Protokol o rozhodnom práve pre vyživovací povinnosť, podpísaný 23. novembra 2007 v Haagu.

Ďalšie informácie sa uvádzajú v [\[et\]](#) Riigi Teataja (štátny vestník).

1.3 Hlavné dvojstranné dohovory

Dohoda medzi Estónskou republikou, Lotyšskou republikou a Litovskou republikou o právnej pomoci a právnych vzťahoch, podpísaná 11. novembra 1992 v Tallinne,

Dohoda medzi Estónskou republikou a Ruskou federáciou o právnej pomoci a právnych vzťahoch v občianskych, rodinných a trestných veciach, podpísaná 26. januára 1993 v Moskve,

Dohoda medzi Estónskou republikou a Ukrajinou o právnej pomoci a právnych vzťahoch v občianskych a trestných veciach, podpísaná 15. februára 1995 v Kyjeve,

Dohoda medzi Estónskou republikou a Poľskou republikou o právnej pomoci a právnych vzťahoch v občianskych, pracovných a trestných veciach, podpísaná 27. novembra 1998 v Tallinne.

Ďalšie informácie sa uvádzajú v [\[et\]](#) Riigi Teataja.

2 Uplatňovanie kolíznych noriem

2.1 Povinnosť sudcu uplatniť kolízne normy z vlastnej iniciatívy

Ak si zákon, medzinárodná dohoda alebo transakcia vyžaduje uplatnenie cudzieho práva, súdy ho uplatnia bez ohľadu na to, či o to boli požiadané. To znamená, že povinnosť súdov uplatniť cudzie právo nezávisí od toho, či o to strana požiadala (článok 2 ods. 1 zákona o MPS).

V niektorých občianskych súdnych prípadoch, v ktorých boli strany oprávnené dohodnúť sa na voľbe rozhodného práva, uplatnili estónske súdy estónske právo namiesto cudzieho, keďže strany sa bezvýhradne vzdali práva na voľbu cudzieho rozhodného práva.

2.2 Spätný odkaz

Ak si zákon o MPS vyžaduje uplatnenie cudzieho práva (transmisia), platia normy medzinárodného práva súkromného príslušnej krajiny. Ak si uvedené normy vyžadujú uplatnenie estónskeho práva (remisia), platia normy estónskeho hmotného práva (článok 6 ods. 1 zákona o MPS).

Preto platí, že keď sa podľa cudzieho práva má uplatniť estónske právo, uplatnia sa normy estónskeho hmotného práva.

2.3 Zmena kolízneho kritéria

Vznik alebo zánik vecného práva sa určuje podľa práva krajiny, v ktorej sa majetok nachádzal v čase vzniku alebo zániku vecného práva (článok 18 ods. 1 zákona o MPS). Z toho vyplýva, že ak sa po vzniku a zániku vecného práva majetok presunie, zmení sa aj rozhodné právo, ktoré sa naň vzťahuje. Právo krajiny domicilu fyzickej osoby platí pre jej pasívnu aj aktívnu právnu spôsobilosť (článok 12 ods. 1 zákona o MPS). Z toho vyplýva, že ak sa zmení krajina domicilu osoby, zmení sa aj rozhodné právo, ktoré sa vzťahuje na jej pasívnu a aktívnu právnu spôsobilosť. V zákone sa však stanovuje aj to, že zmenou domicilu sa neobmedzuje už získaná aktívna právna spôsobilosť (článok 12 ods. 2 zákona o MPS).

2.4 Výnimky z obvyklého použitia kolíznych noriem

Cudzie právo sa neuplatní, ak by tým došlo k zjavnému rozporu s hlavnými zásadami estónskeho práva (verejným poriadkom). V takom prípade sa uplatní estónske právo (článok 7 zákona o MPS).

To, či sa v cudzom práve stanovuje právna norma, ktorá v estónskom práve neexistuje, nie je v takých prípadoch rozhodujúce. Podľa ustanovenia o verejnom poriadku sa namiesto cudzieho práva uplatní estónske, pokiaľ by uplatnením cudzieho práva došlo k jasnému rozporu s hlavnými zásadami estónskeho práva.

V právnych predpisoch, ktoré upravujú zmluvné záväzky, sa ďalej stanovuje, že ustanovenia príslušnej kapitoly zákona o MPS nemajú vplyv na uplatnenie ustanovení estónskeho práva, ktoré sú uplatniteľné, bez ohľadu na právo, ktorým sa riadia zmluvy (článok 31 zákona o MPS). V článku 32 ods. 3 zákona sa ďalej uvádza, že ak si strany zvolili, že zmluvu bude upravovať cudzie právo, tak bez ohľadu na to, či si zvolili aj cudziu jurisdikciu, to v prípade, že všetky prvky týkajúce sa zmluvy v čase voľby súvisia len s jednou krajinou, nemá vplyv na uplatnenie noriem práva danej krajiny a v zmluve sa od nich nemožno odchýliť (kogentné právne normy).

2.5 Zistenie obsahu cudzieho práva

Hoci súdy v rámci všeobecne platnej zásady musia uplatniť cudzie právo v situáciách, v ktorých sa to vyžaduje v zmysle zákona, medzinárodnej zmluvy alebo transakcie bez ohľadu na to, či boli o to požiadané (článok 2 ods. 1 zákona o MPS), orgány a súdy môžu požiadať strany alebo orgány verejnej moci o pomoc pri určovaní, ktoré cudzie právo sa má uplatniť.

Hoci strany môžu súdom predkladať dokumenty s cieľom určiť obsah cudzieho práva, súdy nie sú povinné také dokumenty zohľadňovať (článok 4 ods. 2 zákona o MPS). Súdy majú okrem toho právo požiadať o pomoc aj ministerstvo spravodlivosti alebo ministerstvo zahraničných vecí Estónskej republiky a prizvať znalcov (článok 4 ods. 3 zákona o MPS).

Strany v občianskoprávnom konaní musia preukázať právo platné mimo Estónskej republiky, medzinárodné právo alebo obyčajové právo len do takej miery, do akej súd nie je s takým právom oboznámený v súlade s článkom 234 Občianskeho súdneho poriadku. Súd môže využiť aj iné zdroje informácií a vykonať ďalšie úkony, aby určil obsah práva, ako sa opisuje v predchádzajúcom odseku, s odkazom na článok 4 zákona o MPS.

Právo súdu na vyžiadanie informácií s cieľom určiť obsah práva, ktoré sa má uplatniť, vychádza zo zásady kontraktárnosti občianskoprávneho konania. Táto zásada je vyjadrená najmä v článku 5 ods. 1 a 2 Občianskeho súdneho poriadku, v ktorom sa stanovuje, že konanie o žalobe sa vedie na základe faktov a návrhov predložených stranami na základe nároku a že strany majú rovnaké práva a príležitosti odôvodniť svoje nároky a vyvrátiť či napadnúť tvrdenia protistrany. Strana si pritom môže vybrať fakty, ktoré predloží s cieľom odôvodniť svoj nárok, ako aj dôkazy na ich dokázanie.

Právo povoľuje aj výnimky, v zmysle ktorých sa estónske právo uplatňuje, keď obsah cudzieho práva nemožno napriek všetkému úsiliu určiť v primeranej lehote (článok 4 ods. 4 zákona o MPS).

3 Kolízne normy

3.1 Zmluvné záväzky a právne úkony

Podobne ako pri iných veciach týkajúcich sa medzinárodného práva súkromného, sa právo, ktorým sa riadia zmluvy, v Estónsku upravuje v zákone o MPS, pokiaľ sa v medzinárodných právnych predpisoch nestanovuje inak. To, akým právom sa riadi zmluva, možno určiť na základe dohody medzi stranami alebo, ak strany nie sú podľa zákona o MPS oprávnené vybrať si rozhodné právo, na základe rozhodného práva určeného pomocou stanovených kritérií.

Podľa zákona o MPS sa môžu strany dohodnúť na voľbe rozhodného práva, pričom sa však zmluvy musia riadiť právom krajiny, na ktorom sa strany dohodli. Okrem toho sa v zákone o MPS stanovuje, že strany si môžu vybrať právo, ktorým sa bude riadiť celá zmluva alebo jej časť, ak zmluvu tak možno rozdeliť (článok 32 ods. 1 a 2 zákona). Voľbou rozhodného práva prostredníctvom dohody strán však nie je dotknuté uplatňovanie kogentných noriem rozhodného práva. V článku 32 ods. 3 zákona sa uvádza, že ak si strany zvolili, že zmluva sa bude riadiť cudzím právom, tak bez ohľadu na to, či si zvolili aj cudziu jurisdikciu, to v prípade, že všetky prvky týkajúce sa zmluvy v čase voľby súvisia len s jednou krajinou, nemá vplyv na uplatnenie noriem práva danej krajiny, od ktorých sa v zmluve nemožno odchyliť (kogentné právne normy).

Ak si strany nezvolili rozhodné právo, ktorým sa bude riadiť zmluva, zmluva sa bude riadiť právom krajiny, s ktorou zmluva súvisí najužšie. Ak zmluvu možno rozdeliť a časť zmluvy nezávisle užšie súvisí s inou krajinou, uvedená časť sa môže riadiť právom tejto inej krajiny (článok 33 ods. 1 zákona o MPS).

Na účely určenia krajiny, s ktorou zmluva súvisí najužšie, sa v zákone stanovuje, že zmluva najužšie súvisí s krajinou, kde má strana, ktorá má splniť záväzok charakteristický pre zmluvu, v čase uzavretia zmluvy domicil, resp. sídlo v prípade riadiaceho orgánu strany. Ak bola zmluva uzatvorená v rámci predmetu činnosti strany, ktorá má splniť záväzok charakteristický pre zmluvu, zmluva najužšie súvisí s krajinou, v ktorej sa nachádza hlavné miesto podnikateľskej činnosti strany. Ak má byť podľa zmluvy záväzok charakteristický pre zmluvu splnený v inom ako hlavnom mieste podnikateľskej činnosti, zmluva najužšie súvisí s krajinou, v ktorej sa uvedené miesto podnikania nachádza (článok 33 ods. 2 zákona o MPS).

V prípade nehnuteľných vecí a zmlúv o preprave sa stanovujú výnimky zo všeobecného pravidla o mieste plnenia zmluvy. Ak je predmetom zmluvy právo na nehnuteľnú vec alebo právo na používanie nehnuteľnej veci, zmluva najužšie súvisí s krajinou, v ktorej sa nehnuteľná vec nachádza. V prípade zmluvy o preprave zmluva najužšie súvisí s krajinou, v ktorej sa nachádza hlavné miesto podnikateľskej činnosti prepravcu v čase uzavretia zmluvy. Krajina sa považuje za miesto podnikania vtedy, keď sa miesto odoslania alebo miesto dodania tovaru, alebo v prípade zmluvy o preprave nákladu hlavné miesto podnikateľskej činnosti odosielaťa, alebo miesto nakládky alebo vykládky nachádza v tej istej krajine (článok 33 ods. 4 a 5 zákona o MPS).

Pre spotrebiteľské kúpne zmluvy, pracovné zmluvy a poisťné zmluvy platia osobitné pravidlá (články 34 až 47 zákona o MPS).

3.2 Mimozmluvné záväzky

V estónskom práve sa stanovujú rôzne dôvody na voľbu rozhodného práva v závislosti od povahy dotknutého mimozmluvného záväzku.

Nároky za bezdôvodné obohatenie vyplývajúce zo splnenia záväzku sa riadia právom krajiny, ktorým sa riadi skutočný či predpokladaný právny vzťah, na základe ktorého bol záväzok splnený. Nároky za bezdôvodné obohatenie vyplývajúce z porušenia práva inej osoby sa riadia právom krajiny, v ktorej k porušeniu došlo. V ostatných prípadoch sa nároky vyplývajúce z bezdôvodného obohatenia riadia právom krajiny, v ktorej k bezdôvodnému obohateniu došlo (článok 481 ods. 1 až 3 zákona o MPS).

Nároky vyplývajúce z konania bez príkazu (*negotiorum gestio*) sa riadia právom krajiny, v ktorej osoba konajúca bez príkazu (*negotiorum gestor*) úkon vykonala, a nároky vyplývajúce zo splnenia záväzkov inej osoby sa riadia právom, ktorým sa riadia aj predmetné záväzky (článok 49 ods. 1 a 2 zákona o MPS).

Vo všeobecnosti platí, že nároky vyplývajúce z nezákonného poškodenia sa riadia právom krajiny, kde došlo k úkonu či udalosti, z ktorej nárok vyplýva. Ak sa dôsledky neprejavia v krajine, kde došlo k úkonu či udalosti, z ktorej nárok vyplýva, právo krajiny, kde vznikli dôsledky predmetného úkonu či udalosti, sa uplatní na žiadosť poškodenej strany (článok 50 ods. 1 a 2 zákona o MPS). Náhrada za nezákonné spôsobenie škody je však obmedzená. Ak sa nárok, ktorý vyplýva z nezákonného poškodenia, riadi cudzím právom, náhrada škody prikázaná v Estónsku nesmie byť výrazne vyššia ako náhrada škody stanovená za podobnú škodu v estónskom práve (článok 52 zákona o MPS).

Zákon umožňuje stranám dohodnúť sa na uplatnení estónskeho práva aj potom, ako dôjde k úkonu či udalosti, z ktorej vyplynul mimozmluvný záväzok.

Voľbou rozhodného práva nie sú dotknuté práva tretích strán (článok 54 zákona o MPS).

3.3 Osobný štatút, jeho aspekty týkajúce sa občianskeho štatútu (meno, bydlisko, spôsobilosť)

Podľa estónskeho práva nepatria pre mená osôb žiadne osobitné pravidlá o rozhodnom práve.

Pri určovaní domicilu fyzickej osoby platí estónske právo (článok 10 zákona o MPS). Štátna príslušnosť fyzickej osoby sa určuje podľa práva krajiny, o ktorej príslušnosti sa rozhoduje. Ak má fyzická osoba viac štátnych príslušností, platí štátna príslušnosť ku krajine, s ktorou osoba súvisí najužšie. Pokiaľ ide o osobu bez štátnej príslušnosti, osobu, ktorej štátnu príslušnosť nemožno určiť, alebo o utečenca, namiesto štátnej príslušnosti sa uplatňuje domicil (článok 11 ods. 1 až 3 zákona o MPS).

Právo krajiny domicilu fyzickej osoby platí pre jej pasívnu aj aktívnu právnu spôsobilosť, ale zmenou domicilu sa neobmedzuje už nadobudnutá aktívna právna spôsobilosť (článok 12 ods. 1 a 2 zákona o MPS).

To, kedy si môže osoba nárokovať právnu nespôsobilosť, upravuje osobitná norma, z ktorej sú ale vyňaté transakcie vyplývajúce z rodinného alebo dedičského práva a transakcie týkajúce sa nehnuteľných vecí nachádzajúcich sa v inej krajine (článok 12 ods. 4 zákona o MPS). Vo všeobecnosti však platí, že ak osoba uzatvorí transakciu, hoci nemá aktívnu právnu spôsobilosť alebo hoci je jej aktívna právna spôsobilosť obmedzená podľa práva krajiny jej

domiciliu, nemôže si nárokovať právnu nespôsobilosť, ak má aktívnu právnu spôsobilosť podľa práva krajiny, v ktorej transakciu uzatvorila. Všeobecné pravidlo neplatí, ak si druhá strana bola vedomá alebo ak si mala byť vedomá toho, že osoba nemá aktívnu právnu spôsobilosť (článok 12 ods. 3 zákona o MPS).

3.4 Vznik vzťahu rodič – dieťa vrátane adopcie

3.4.1 Vznik vzťahu rodič – dieťa

Vzťahy medzi rodičom a dieťaťom, ktoré upravuje rodinné právo, sa riadia právom krajiny domicilu dieťaťa (článok 65 zákona o MPS). Vzájomné práva a povinnosti rodičov a detí vyplývajú z priameho príbuzenského pomeru detí, ktorý sa určuje postupom stanoveným zákonom. Priamy príbuzenský pomer neupravujú žiadne osobitné pravidlá o rozhodnom práve.

Priamy príbuzenský pomer sa určuje, resp. napáda podľa práva krajiny domicilu dieťaťa v čase jeho narodenia, ale v osobitných prípadoch sa môže určovať, resp. napádať aj podľa práva krajiny domicilu rodiča alebo krajiny domicilu dieťaťa v čase napadnutia (článok 62 zákona o MPS).

3.4.2 Adopcia

Osvojenie sa riadi právom krajiny domicilu osvojiteľa. Osvojenie manželmi sa riadi právom, ktorým sa upravujú všeobecné právne dôsledky manželstva v čase osvojenia (článok 63 ods. 1 zákona o MPS). To znamená, že osvojenie manželmi sa riadi najmä právom spoločnej krajiny domicilu manželov (článok 57 ods. 1 zákona o MPS), ale v zákone sa uvádza aj zoznam alternatívnych zdôvodnení voľby rozhodného práva v prípade, že manželia nemajú tú istú krajinu domicilu (článok 57 ods. 2 až 4 zákona o MPS).

Ak si osvojenie dieťaťa podľa práva krajiny domicilu dieťaťa vyžaduje súhlas dieťaťa alebo inej osoby, ktorá má s dieťaťom vzťah podľa rodinného práva, súhlas sa riadi právom uvedenej krajiny (článok 63 ods. 2 zákona o MPS).

Ak sa osvojenie riadi cudzím právom alebo ak bolo dieťa osvojené na základe rozsudku cudzieho súdu, v zákone sa osobitne stanovuje, že také osvojenie má rovnaký účinok v Estónsku, aký má podľa práva, podľa ktorého bolo dieťa osvojené (článok 64 zákona o MPS). Treba tiež zdôrazniť, že pri osvojovaní dieťaťa, ktoré má domicil v Estónsku, treba splniť aj všetky ďalšie podmienky osvojenia vyplývajúce z estónskeho práva, ako sa to vyžaduje podľa práva krajiny domicilu dieťaťa alebo manželov (článok 63 ods. 3 zákona o MPS).

3.5 Manželstvo, nemanželské páry, partnerstvá, rozvod, súdna rozluka, vyživovacia povinnosť

3.5.1 Manželstvo

Všeobecné právne dôsledky manželstva sa určujú najmä podľa práva spoločnej krajiny domicilu manželov (článok 57 ods. 1 zákona o MPS), ale v zákone sa uvádza aj rad alternatívnych zdôvodnení voľby rozhodného práva v prípade, že manželia nemajú tú istú krajinu domicilu: voľba rozhodného práva sa uskutoční podľa spoločnej štátnej príslušnosti, poslednej spoločnej krajiny domicilu, ak jeden z manželov stále býva v danej krajine, alebo, ak to tak nie je, uplatňuje sa právo krajiny, s ktorou manželia inak najužšie súvisia (článok 57 ods. 2 až 4 zákona o MPS).

Postup uzavretia manželstva v Estónsku sa riadi estónskym právom. Manželstvo, ktoré bolo uzavreté v cudzej krajine, sa považuje v Estónsku za právoplatné, ak bolo uzavreté v zmysle príslušného postupu stanoveného právom krajiny, v ktorej sa manželstvo uzavrelo, a splnilo podstatné nevyhnutné predpoklady manželstva stanovené právami krajín domicilu oboch manželov (článok 55 ods. 1 a 2 zákona o MPS).

Vo všeobecnosti platí, že nevyhnutné predpoklady a prekážky uzavretia manželstva, ako aj dôsledky z toho vyplývajúce sa riadia právom krajiny domicilu nastávajúcich manželov (článok 56 ods. 1 zákona o MPS). Predchádzajúce manželstvo nastávajúceho manžela či manželky nepredstavuje prekážku pre uzavretie nového manželstva, ak bolo predchádzajúce manželstvo zrušené rozhodnutím vyneseným alebo uznaným v Estónsku, a to aj keď uvedené rozhodnutie nie je v súlade s právom krajiny domicilu nastávajúceho manžela či manželky (článok 56 ods. 3 zákona o MPS).

Pre občanov Estónska platí osobitné pravidlo, pokiaľ ide o právo, ktorým sa upravujú nevyhnutné predpoklady manželstva: stanovuje sa ním, že ak občan Estónska nespĺňa niektorý nevyhnutný predpoklad manželstva podľa práva svojej krajiny domicilu, tak pokiaľ ho spĺňa podľa estónskeho práva, uplatní sa estónske právo (článok 56 ods. 2 zákona o MPS).

3.5.2 Nemanželské páry a partnerstvá

V estónskom práve sa nestanovuje rozhodné právo v prípade konkubinátu ani partnerstva. Pri určovaní rozhodného práva by sa mali uplatniť pravidlá stanovené v zákone o MPS pre najpodobnejšie právne vzťahy. V závislosti od povahy partnerského spoluzitia alebo partnerstva sa môžu uplatniť pravidlá, ktoré platia pre zmluvné záväzky alebo vzťahy upravené rodinným právom.

3.5.3 Rozvod a súdna rozluka

Manželtvá sa rozvádajú podľa práva, ktorým sa upravujú všeobecné právne dôsledky manželstva v čase začatia konania o rozvod manželstva (článok 60 ods. 1 a článok 57 zákona o MPS). To znamená, že rozvod sa riadi v prvom rade právom spoločnej krajiny domicilu manželov (článok 57 ods. 1 zákona o MPS), ale v zákone sa uvádza aj rad alternatívnych zdôvodnení voľby rozhodného práva v prípade, že manželia nemajú tú istú krajinu domicilu: voľba rozhodného práva sa uskutoční podľa spoločnej štátnej príslušnosti, poslednej spoločnej krajiny domicilu, ak jeden z manželov stále býva v danej krajine, alebo, ak to tak nie je, uplatňuje sa právo krajiny, s ktorou manželia inak najužšie súvisia (článok 57 ods. 2 až 4 zákona o MPS).

Výnimočne sa môže namiesto cudzieho práva uplatniť estónske, ak rozvod nepovoľuje právo, ktorým sa upravujú všeobecné právne dôsledky manželstva (článok 57 zákona o MPS), prípadne ho povoľuje len za mimoriadne prísnych podmienok. Táto výnimka sa uplatňuje, ak jeden z manželov má pobyt v Estónsku alebo má estónsku štátnu príslušnosť, resp. v čase uzavretia manželstva mal pobyt v Estónsku alebo mal estónsku štátnu príslušnosť (článok 60 ods. 1 a 2 zákona o MPS).

3.5.4 Vyživovacia povinnosť

Vyživovacie povinnosti vyplývajúce z rodinných vzťahov neupravujú žiadne vnútroštátne pravidlá medzinárodného práva súkromného a uvádzajú sa odkazy na príslušné medzinárodné právne predpisy.

3.6 Majetkové vzťahy medzi manželmi

Manželii si môžu zvoliť rozhodné právo, ktoré sa vzťahuje na ich majetkové práva vo vzťahu k bezpodielovému spoluvlastníctvu manželov. Ak si teda manželia rozhodné právo zvolili, uplatní sa právo, ktoré si zvolili. Manželii si však nemôžu zvoliť právo akejkoľvek krajiny. Môžu si zvoliť medzi právom svojej krajiny domicilu a právom krajiny štátnej príslušnosti jedného z manželov. Ak má manžel či manželka niekoľko štátnych príslušností, môžu si zvoliť právo ktorejkoľvek z krajín štátnej príslušnosti (článok 58 ods. 1 zákona o MPS).

V Estónsku sa na voľbu rozhodného práva vzťahujú záväzné formálne požiadavky. Voľba rozhodného práva vo vzťahu k majetkovým právam manželov musí byť notársky osvedčená. Ak rozhodné právo nie je zvolené v Estónsku, voľba rozhodného práva bude formálne platná, ak budú splnené formálne požiadavky na dohody o majetkovom režime manželov stanovené zvoleným rozhodným právom (článok 58 ods. 2 zákona o MPS).

Ak si manželia nezvolili rozhodné právo, ich majetkové práva sa budú riadiť rozhodným právom, ktoré sa vzťahuje na všeobecné právne dôsledky manželstva v čase uzavretia manželstva (článok 58 ods. 3 a článok 57 zákona o MPS). Všeobecné právne dôsledky manželstva sa určujú najmä podľa práva spoločnej krajiny domicilu manželov (článok 57 ods. 1 zákona o MPS). Ak manželia nemajú spoločnú krajinu domicilu, voľba rozhodného práva sa uskutoční podľa práva ich spoločnej krajiny štátnej príslušnosti, práva ich poslednej spoločnej krajiny domicilu, ak jeden z manželov stále býva v danej krajine, alebo, ak neplatí ani jeden z troch uvedených prípadov, uplatňuje sa právo krajiny, s ktorou manželia inak najužšie súvisia (článok 57 ods. 2 až 4 zákona o MPS).

3.7 Závety a dedičstvo

Dedenie sa riadi právom poslednej krajiny domicilu závetcu. Rozhodné právo určuje najmä: 1. typy a účinky naloženia s majetkom v závete; 2. dedičskú spôsobilosť a dedičskú nespôsobilosť; 3. rozsah dedenia; 4. dedičov a vzťahy medzi nimi a 5. zodpovednosť závetcu za dlhy (články 24 a 26 zákona o MPS).

3.8 Nehnuteľnosti

Vznik alebo zánik vecného práva sa určuje podľa práva krajiny, v ktorej sa majetok nachádzal v čase vzniku alebo zániku práva. Stanovuje sa obmedzenie – vecné právo sa nesmie vykonať v rozpore s hlavnými zásadami právneho poriadku štátu, kde sa vec nachádza (článok 18 ods. 1 a 2 zákona o MPS).

3.9 Platobná neschopnosť

Na insolvenčné konania vedené v Estónsku sa vzťahuje estónske právo. Príslušným právnym základom je zákon o konkurze, v ktorom sa stanovuje, že na konkurzné konanie sa vzťahujú ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku, pokiaľ sa v zákone nestanovuje inak (článok 3 ods. 2 zákona). V Občianskom súdnom poriadku sa stanovuje, že súd musí viesť konanie vo veci na základe estónskeho občianskeho procesného práva (článok 8 ods. 1 zákona).

Posledná aktualizácia: 06/04/2018

Obsah pôvodných vnútroštátnych jazykových verzií na tejto webovej lokalite spravujú príslušné kontaktné body EJS. Preklady týchto textov zabezpečila Európska komisia. V prekladoch preto ešte môžu chýbať možné úpravy pôvodných textov, ktoré neskôr vykoná príslušný štátny orgán členského štátu. Európska justičná sieť pre občianske a obchodné veci ani Európska komisia nenesú žiadnu zodpovednosť ani inak neručia za informácie alebo údaje, ktoré tento dokument obsahuje alebo na ktoré odkazuje. Právne normy v oblasti autorských práv členského štátu zodpovedných za túto stránku nájdete v právnom oznámení.

Ktoré právo sa uplatňuje? - Írsko

1 Pramene platných noriem

1.1 Vnútroštátne normy

Zdrojom kolíznych noriem v Írsku je predovšetkým zvykové právo a ako také sa tieto normy menia a vyvíjajú. Keďže je však judikatúra v tejto oblasti pomerne vzácna, vo viacerých oblastiach je ťažké definitívne uviesť platné právne predpisy. Toto platí najmä v súvislosti s rodinným právom. Podobne ako s právnymi predpismi, ktorými sa riadi právomoc, sa tradičné právne predpisy, ktorými sa riadi voľba rozhodného práva, postupne nahrádzajú medzinárodnými dohovormi a právnymi predpismi EÚ.

1.2 Mnohostranné medzinárodné dohovory

Haagsky dohovor o rozhodnom práve pre formu závetov z roku 1961

Rímsky dohovor z roku 1980 o rozhodnom práve pre zmluvné záväzky

1.3 Hlavné dvojstranné dohovory

Nevieme o nijakých dvojstranných dohovoroch obsahujúcich ustanovenia o voľbe rozhodného práva, ktorých zmluvnou stranou je Írsko.

2 Uplatňovanie kolíznych noriem

2.1 Povinnosť sudcu uplatniť kolízne normy z vlastnej iniciatívy

Všeobecné stanovisko je, že kolízne normy sa uplatňujú len vtedy, keď aspoň jeden z účastníkov konania uviedol dôvody pre ich využitie.

2.2 Spätný odkaz

Prípady, pri ktorých je potrebné zohľadniť túto zásadu, sa na írskych súdoch objavujú len zriedkavo.

2.3 Zmena kolízneho kritéria

V tejto právomoci nebol prijatý jednotný prístup.

2.4 Výnimky z obvyklého použitia kolíznych noriem

Hoci v tejto oblasti chýba judikatúra, nie je pravdepodobné, že by Írsko použilo cudzie právo, ktoré je v rozpore s írskym verejným poriadkom.

2.5 Zistenie obsahu cudzieho práva

Írske súdy vyžadujú, aby sa obsah cudzieho práva zistil, akoby šlo o skutočnosť. Účastník konania, ktorý si želá využiť cudzie právo, musí požiadať o jeho uplatnenie a zistiť obsah cudzieho práva ako skutočnosť k spokojnosti sudcu. Sudca v prípade rozporu medzi dôkazmi predloženými účastníkmi konania môže posúdiť dôveryhodnosť expertov a potom zohľadniť hlavné dôkazy (napr. cudzie štatúty a veci), a to najmä v prípadoch, keď uplatňujú koncepcie, ktoré sú známe írskemu sudcovi. Ak sa v írskych kolíznych normách uvádza, že treba použiť cudzie právo, žiaden z účastníkov konania však nepredloží dôkaz o tom, o ktoré právo ide, súd bude spravidla predpokladať, že toto právo je rovnaké ako írske právo, pokiaľ sa nezistí opak.

Dôkazy expertov sa zvyčajne citujú s cieľom zistiť obsah cudzieho práva a nestačí, aby účastníci konania súdu predložili text cudzieho štatútu, veci alebo orgánu. Každý, kto je kvalifikovaný ako právnik v rámci cudzieho právneho systému alebo kto má dostatočnú prax v danom systéme, môže podať dôkaz o cudzom práve. Súd obvyčajne nevykonáva svoj vlastný prieskum cudzieho práva.

3 Kolízne normy

3.1 Zmluvné záväzky a právne úkony

Írsko podpísalo Rímsky dohovor z roku 1980 o rozhodnom práve pre zmluvné záväzky. Tento dohovor vykonalo prostredníctvom zákona o zmluvných záväzkoch (rozhodné právo) z roku 1991. Pravidlá dohovoru sa vzťahujú na zmluvné záväzky v akejkoľvek situácii, pri ktorej je možná voľba práva rôznych krajín. Dohovor sa však nevzťahuje na určité druhy zmlúv, napríklad zmluvné záväzky vyplývajúce z rodinných vzťahov.

Treba upozorniť, že v Írsku sa priamo uplatňuje nariadenie (ES) č. 593/2008 o rozhodnom práve pre zmluvné záväzky (Rím I). Írsko však nesúhlasilo s vykonaním nariadenia (EÚ) č. 1259/2010 (Rím III), ktorým sa v súdnych právomociach zúčastnených členských štátov vykonáva posilnená spolupráca v oblasti rozhodného práva pre rozvod a rozluku.

3.2 Mimozmluvné záväzky

V rodinnom práve alebo pri žiadostiach o rozvod írske súdy považujú zásadu *lex fori* (právny poriadok konajúceho súdu) za vhodnú zásadu, pretože poskytuje istotu. V Írsku neexistujú nijaké právne predpisy týkajúce sa kolízie právnych poriadkov vo veciach civilných deliktov a súvisiaca judikatúra je veľmi malá. Írske súdy postupujú so zreteľom na zásadu *lex fori*, podľa ktorej by sa mal uplatňovať právny poriadok konajúceho súdu, ako aj na zásadu *lex loci delicti*, podľa ktorej by sa malo uplatniť právo miesta, kde došlo k spáchaniu deliktu. Súdy môžu postupovať aj so zreteľom na príslušné právo civilných deliktov, v ktorom sa odporúča pružný prístup umožňujúci súdu zohľadniť všetky rozdielne kolízne kritériá a podľa toho rozhodnúť v otázke právomoci. Treba upozorniť, že v Írsku sa priamo uplatňuje nariadenie (ES) č. 864/2007 o rozhodnom práve pre mimozmluvné záväzky (Rím II).

3.3 Osobný štatút, jeho aspekty týkajúce sa občianskeho štatútu (meno, bydlisko, spôsobilosť)

Dieťa preberá domicil svojho otca, ak jeho rodičia boli v čase narodenia dieťaťa manželmi. Ak rodičia dieťaťa neboli v čase narodenia dieťaťa manželmi alebo ak bol otec v čase jeho narodenia mŕtvý, domicil dieťaťa je rovnaký ako jeho matky. Toto pravidlo sa uplatňuje až do 18. roku života dieťaťa, keď dieťa dosiahne plnoletosť a získa právnu spôsobilosť zvoliť si svoj domicil.

Osoba si môže zvoliť domicil len tým, že má v skutočnosti pobyt v príslušnej právomoci s úmyslom bývať na danom mieste na neurčitý čas alebo trvalo. Ak niektorý z týchto prvkov prestane platiť, osoba sa vráti do svojho pôvodného domicilu. Vydatá žena nadobúda svoj domicil nezávisle od svojho manžela.

3.4 Vznik vzťahu rodič – dieťa vrátane adopcie

Zákonom o právnom postavení detí z roku 1987 sa zrušila koncepcia nemanželského pôvodu. Podľa tohto zákona sa vzťah medzi každou osobou a jej otcom a matkou určuje bez ohľadu na to, či otec s matkou sú alebo boli manželmi.

Napriek tomu, ak rodičia dieťaťa neboli manželmi v čase narodenia dieťaťa alebo v čase jeho počatia, dieťa sa nepovažuje za manželské. Stav dieťaťa však možno legitimizovať následným uzatvorením manželstva medzi jeho rodičmi. Medzi ústavným postavením manželského dieťaťa a legitimizovaného dieťaťa neexistuje nijaký rozdiel. Neexistuje ani rozdiel medzi právom dieťaťa na výživne od jeho rodičov alebo na dedenie po oboch svojich rodičoch bez ohľadu na to, či jeho rodičia niekedy tvorili manželský pár.

Keď írské súdy vykonávajú právomoci vo veci na základe nariadenia (ES) č. 2201/2003 o súdnej právomoci a uznávaní a výkone rozsudkov v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností (Brusel IIa), vo všeobecnosti uplatňujú írské právo.

Írské právo sa uplatňuje aj vtedy, keď írské súdy majú právomoc v súvislosti s prípadom osvojenia.

Treba pripomenúť, že vyššie súdy majú vlastnú právomoc vydávať súdne príkazy, ktorými sa vykonávajú ústavné práva dieťaťa írskeho občana bez ohľadu na miesto obvyklého pobytu dieťaťa. Každé rozhodnutie súdu vykonávať svoju právomoc sa riadi tým, či je za daných okolností vhodné alebo správne, aby súd túto právomoc vykonával, s ohľadom na pravidlá medzinárodného práva súkromného ústretovosti súdov.

3.5 Manželstvo, nemanželské páry, partnerstvá, rozvod, súdna rozluka, vyživovacia povinnosť

V súvislosti s manželstvom sa podľa írskeho práva, konkrétne podľa 34. zmeny ústavy prijatej 22. mája 2015, stanovuje, že manželstvo v súlade so zákonom môžu uzavrieť akékoľvek dve osoby bez ohľadu na ich pohlavie. Podobne osoby so spôsobilosťou uzavrieť manželstvo, ktoré môžu slobodne uzavrieť manželstvo, tak môžu vykonať bez ohľadu na svoje biologické pohlavie, keď sa schvália a začne uplatňovať zákon o manželstve z roku 2015. Manželstvo sa v Írsku nebude považovať za platné, ak jeden z účastníkov je transsexuálna osoba a uzatvorí manželstvo s novým nadobudnutým rodom. Podľa pravidiel medzinárodného práva súkromného sa manželstvo uzatvorené v zahraničí uzná len vtedy, keď bude splnených niekoľko podmienok. Účastníci museli dodržať formalitu platnú v právomoci, v ktorej sa uskutočnil svadobný obrad (*lex loci celebrationis*). Účastníci museli mať právnu spôsobilosť uzavrieť manželstvo v súlade s pravidlami právomoci, v ktorej majú domicil. Manželstvo uzatvorené v zahraničí musí byť podobné ako to, čo sa vo všeobecnosti chápe pod pojmom manželstvo v Írsku. Napríklad, ak by manželstvo mohlo byť polygamické, nebude uznané.

Súdne príkazy podľa oddielu 5 zákona o registrovanom partnerstve a určitých právach a povinnostiach druhov z roku 2010 umožňujú uznanie určitých kategórií v zahraničí registrovaných vzťahov ako oprávnených vzťahov, ktorým sa má dostať rovnaké zaobchádzanie podľa írskeho práva ako partnerstvu registrovanému v Írsku, a to za predpokladu, že príslušný pár bol právne spôsobilý uzatvoriť registrované partnerstvo v Írsku.

V súvislosti s právomocou v konaniach o rozvod, rozluku alebo anulovanie manželstva sa v Írsku priamo uplatňuje nariadenie (ES) č. 2201/2003 o súdnej právomoci a uznávaní a výkone rozsudkov v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností (Brusel IIa). V prípadoch, keď právomoc podľa nariadenia Brusel IIa nemá žiaden iný členský štát, môžu ju prevziať írské súdy, ak aspoň jeden z účastníkov má v čase začatia konania domicil v štáte.

Keď právomoc v konaní o rozvod manželstva má írsky súd, uplatní svoje vlastné právo na konanie podľa rodinného práva a na všetky doplnkové alebo súvisiace otázky.

V prípadoch, v ktorých sa neuplatňuje nariadenie Brusel IIa, sa cudzí rozvod uzná, ak bol uznaný v krajine, v ktorej mali v čase začatia konania o rozvod manželstva domicil obaja manželskí partneri.

3.5.1 Vyživovacia povinnosť

Pohľadávky na výživné sa v súčasnosti vybavujú podľa nariadenia Rady (ES) č. 4/2009 o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone rozhodnutí a o spolupráci vo veciach vyživovacej povinnosti.

Cieľom nariadenia o vyživovacej povinnosti je v podstate poskytnúť súbor spoločných pravidiel týkajúcich sa právomoci, rozhodného práva, uznávania, výkonu, spolupráce a jednotných dokumentov na uľahčenie účinného vymáhania výživného v rámci Európskej únie. Vzhľadom na to, že jedným z hlavných cieľov nariadenia je zabezpečiť, že oprávnený na výživné môže v členskom štáte jednoduchým spôsobom dosiahnuť vydanie rozhodnutia, ktoré bude automaticky a bez akejkoľvek ďalšej formality vykonateľné v inom členskom štáte, nariadenie o vyživovacej povinnosti obsahuje opatrenia týkajúce sa právomoci, kolízie právnych poriadkov, uznávania a vykonateľnosti, vykonávania a právnej pomoci a jeho účelom je dosiahnutie spolupráce medzi centrálnymi orgánmi. Povinnosť vykonať podmienky pôvodného súdneho príkazu bez úprav je podľa podmienok nariadenia veľmi jednoznačná a za žiadnych okolností sa rozhodnutie vydané v niektorom z členských štátov nesmie skúmať vo veci samej v členskom štáte, v ktorom sa neskôr žiada o uznanie a výkon. Celkovým účinkom nariadenia je tak zakázať schopnosť súdu členského štátu, ktorý konanie nezačal, vydávať nové alebo súvisiace súdne príkazy.

3.6 Majetkové vzťahy medzi manželmi

Bez vyjadrenia opačnej vôle sa manželská zmluva medzi účastníkmi vykladá podľa práva platného v mieste zákonného domova manželov. Ak takáto zmluva neexistuje, rozhodné právo sa tiež určí na základe miesta domicilu manželov. Ak majú manželskí partneri rovnaký domicil, domicil manželov bude rovnaký ako ich spoločný domicil. Ak nemajú rovnaký domicil, je pravdepodobné, že domicil manželov sa určí podľa rozhodného práva miesta, s ktorým majú účastníci a manželstvo najužšie spojenie.

3.7 Závetý a dedičstvo

Vo všeobecnosti právo, ktorým sa riadi dedenie nehnuteľností, je právo miesta, kde sa nehnuteľnosť nachádza, kým právom krajiny, v ktorej mal zosnulý v čase smrti domicil, sa riadi rozdelenie a dedenie jeho hnutelného majetku.

Spôsobilosť závetcu sa určí podľa práva miesta, kde mal domicil, hoci existuje názor, že v prípade nehnuteľnosti by sa mal uplatniť právny poriadok štátu, kde sa vec nachádza.

Ak sa medzi dátumom zostavenia závetu a dátumom smrti zmení domicil závetcu, existujú rozdielne názory, či sa spôsobilosť má posudzovať podľa práva domicilu v čase zostavenia závetu alebo v čase smrti.

Závet je formálne platný na základe zákona o dedení z roku 1965, ak je jeho forma v súlade s ktorýmkoľvek z týchto práv: právo miesta, kde závetca zostavil závet; právo štátu, ktorého je závetca štátnym príslušníkom alebo v ktorom má domicil alebo obvyklý pobyt buď v čase zostavenia závetu, alebo v čase závetcovej smrti; alebo, pokiaľ ide o nehnuteľnosť, právo miesta, kde sa tento majetok nachádza.

3.8 Nehnuteľnosti

V írskom práve sa rozlišuje medzi hnutelným majetkom a nehnuteľnosťou a uplatňuje sa právo krajiny, v ktorej sa majetok nachádza, s cieľom určiť, či sa predmetný záujem týka hnutelného majetku alebo nehnuteľnosti.

Vo všeobecnosti platí, že rozhodným právom v prípade nehnuteľnosti je právo miesta, kde sa nachádza nehnuteľnosť.

3.9 Platobná neschopnosť

V nariadení (ES) č. 1346/2000 o konkurznom konaní (nariadenie o konkurznom konaní) sa stanovujú pravidlá súdnej právomoci v prípade konkurzného konania v rámci EÚ[1]. V článku 3 nariadenia o konkurznom konaní sa stanovuje, že právomoc začať konkurzné konanie majú súdy členského štátu,

v ktorom sa nachádza centrum hlavných záujmov dlžníka. O konkurznom konaní, ktoré sa začalo v Írsku, preto budú rozhodovať írské súdy v súlade s írskym právom, ktorým sa riadi prihlasovanie, overovanie a schvaľovanie pohľadávok v konkurznom konaní. Príslušnými hlavnými právnymi predpismi sú zákon o obchodných spoločnostiach z roku 2014, zákony o osobnej platobnej neschopnosti z rokov 2012 – 2015 a zákon o konkurze z roku 1988.

Súvisiace odkazy

<http://www.irishstatutebook.ie/1995/en/act/pub/0026/sec0027.html>

[1] Nahradené s účinnosťou od 26. júna 2017 prepracovaným znením nariadenia (EÚ) 2015/848 o insolvenčnom konaní.

Posledná aktualizácia: 11/04/2018

Obsah pôvodných vnútroštátnych jazykových verzií na tejto webovej lokalite spravujú príslušné kontaktné body EJS. Preklady týchto textov zabezpečila Európska komisia. V prekladoch preto ešte môžu chýbať možné úpravy pôvodných textov, ktoré neskôr vykoná príslušný štátny orgán členského štátu. Európska justičná sieť pre občianske a obchodné veci ani Európska komisia nenesú žiadnu zodpovednosť ani inak neručia za informácie alebo údaje, ktoré tento dokument obsahuje alebo na ktoré odkazuje. Právne normy v oblasti autorských práv členského štátu zodpovedných za túto stránku nájdete v právnom oznámení.

Ktoré právo sa uplatňuje? - Grécko

Ak právny vzťah medzi jednotlivcami obsahuje prvky, ktoré ho spájajú s viac ako jedným štátom (t. j. ak má medzinárodný prvok), a vznikne spor, grécke súdy nemusia nevyhnutne uplatniť grécke právo, ale na základe medzinárodného práva súkromného preskúmajú, ktoré právo sa musí uplatniť (rozhodné právo). Medzinárodné právo súkromné je mechanizmus, prostredníctvom ktorého sa na základe pravidiel kolíznych kritérií určuje rozhodné právo (t. j. právne ustanovenia jednej krajiny), pričom môže ísť o právo príslušného súdu alebo o právo inej krajiny. Na určenie rozhodného práva sa používa jedno alebo viacero kolíznych kritérií na základe pravidiel kolíznych kritérií. Kolízne kritérium je kritérium sporu s medzinárodným prvkom, prostredníctvom ktorého sa aktivuje konkrétne pravidlo medzinárodného práva súkromného s cieľom určiť rozhodné právo v rámci príslušného prípadu, t. j. grécke právo alebo právo cudzieho štátu (kolízia právnych poriadkov).

1 Pramene platných noriem

Základným zdrojom na určenie rozhodného práva sú grécke zákony. Pojem práva zahŕňa aj dvojstranné a mnohostranné medzinárodné dohovory, ktoré Grécko ratifikovalo a ktoré sa po ratifikácii uplatňujú rovnakým spôsobom ako grécke vnútroštátne právo, a takisto aj právo Európskej únie, osobitne nariadenia. Vzhľadom na neustály rast počtu, ako aj typov súkromných transakcií uskutočňovaných na medzinárodnej úrovni má grécka judikatúra a aj judikatúra Súdneho dvora Európskej únie veľký význam pre doplnenie medzier v medzinárodnom práve súkromnom používanom na určenie rozhodného práva, aj napriek tomu, že nejde o oficiálny zdroj.

1.1 Vnútroštátne normy

Kľúčové ustanovenia sú obsiahnuté v článkoch 4 – 33 Občianskeho zákonníka, ako aj v ďalších právnych predpisoch, napr. v článkoch 90 – 96 zákona č. 5325/1932 o zmenkách a dlžobných úpisoch a v článkoch 70 – 76 zákona č. 5960/1933 o šekoch.

1.2 Mnohostranné medzinárodné dohovory

Ďalej sa uvádzajú niektoré mnohostranné medzinárodné dohovory:

Ženevský dohovor z 19. mája 1956 o prepravnej zmluve v medzinárodnej cestnej nákladnej doprave, ktorý Grécko ratifikovalo zákonom č. 559/1977.

Haagsky dohovor o rozhodnom práve pre formu závetov z 5. októbra 1961, ktorý Grécko ratifikovalo zákonom č. 1325/1983.

Haagsky dohovor o doručovaní súdnych a mimosúdnych písomností v cudzine v občianskych a obchodných veciach z 15. novembra 1965, ktorý Grécko ratifikovalo zákonom č. 1334/1983.

Haagsky dohovor o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone a spolupráci v oblasti rodičovských práv a povinností a opatrení na ochranu dieťaťa z 19. októbra 1996, ktorý Grécko ratifikovalo zákonom č. 4020/2011.

1.3 Hlavné dvojstranné dohovory

Ďalej sa uvádzajú niektoré dvojstranné medzinárodné dohovory:

Dohovor medzi Helénskou republikou a Albánskou republikou zo 17. mája 1993 o súdnej pomoci v občianskych a trestných veciach, ktorý Grécko ratifikovalo zákonom č. 2311/1995.

Dohovor/zmluva z 3. augusta 1951 o priateľstve, obchode a doprave medzi Gréckom a USA, ktorý/ktorú Grécko ratifikovalo zákonom č. 2893/1954.

2 Uplatňovanie kolíznych noriem

2.1 Povinnosť sudcu uplatniť kolízne normy z vlastnej iniciatívy

Ak je na základe pravidiel kolíznych kritérií v rámci gréckeho medzinárodného práva súkromného rozhodným právom právom inej krajiny, grécky sudca na to z vlastnej iniciatívy prihlíada, t. j. bez toho, aby ho museli účastníci konania uviesť, pričom sudca musí preskúmať, ktoré ustanovenia cudzieho práva sa uplatnia (článok 337 Občianskeho súdneho poriadku).

2.2 Spätňý odkaz

Ak je v súlade s pravidlami gréckeho medzinárodného práva súkromného rozhodným právom právom inej krajiny, uplatňujú sa ustanovenia hmotného práva danej krajiny, t. j. uvádzajú sa len ustanovenia hmotného práva a nie ustanovenia medzinárodného práva súkromného danej krajiny (článok 32 Občianskeho zákonníka), pričom podľa týchto ustanovení sa zasa môže uplatňovať grécke právo alebo právo tretieho štátu.

2.3 Zmena kolízneho kritéria

Kolízne kritérium právneho vzťahu sa v priebehu vzťahu často mení, napr. v prípade, že sa domicil spoločnosti preniesie z jednej krajiny do inej, zmení aj rozhodné právo. Existujú pravidlá, ktoré poskytujú výslovné riešenie vo vzťahu k tomu, ktoré právo sa má v konečnom dôsledku uplatniť. V opačnom prípade súd uplatní rozhodné právo, ktoré sa uplatnilo na začiatku ešte pred zmenou kolízneho kritéria, alebo následne, alebo uplatní kombináciu oboch v závislosti od konkrétnych okolností prípadu.

2.4 Výnimky z obvyklého použitia kolíznych noriem

Ak sa v rámci gréckeho medzinárodného práva súkromného (pravidiel kolízneho kritéria) stanovuje, že sa uplatňuje právo inej krajiny, ale uplatnenie tohto práva by bolo v rozpore so základnými morálnymi alebo právnymi zásadami uplatňovanými v rámci gréckej verejnej politiky (článok 33 Občianskeho zákonníka), grécky súd pri vypočítaní daného prípadu neuplatní príslušné ustanovenia cudzieho právneho poriadku, ale iné právne ustanovenia daného štátu (negatívna funkcia). Ak však v dôsledku tohto vylúčenia vznikne v cudzom právnom poriadku právne vákuum, toto vákuum sa premostí uplatnením gréckeho práva (pozitívna funkcia).

Jedným zo spôsobov, ako ochrániť záujmy gréckeho právneho systému, je prijímať pravidlá, ktoré sa budú uplatňovať priamo. Takýmito pravidlami sa upravujú mimoriadne dôležité záležitosti týkajúce sa vnútorných právnych vzťahov štátu a grécke súdy ich uplatňujú priamo aj v prípadoch s medzinárodným prvkom, ktoré nemožno rozhodnúť na základe gréckeho medzinárodného práva súkromného.

2.5 Zistenie obsahu cudzieho práva

Grécky sudca môže na určenie cudzieho rozhodného práva využiť akýkoľvek prostriedok, ktorý považuje za primeraný. Na určenie môže použiť právne informácie, ktoré pozná osobne, alebo si ich môže vyhľadať v medzinárodných dohovoroch (mnohostranných a dvojstranných) – na základe ktorých členské štáty pristúpili k záväzku vzájomného poskytovania informácií – prípadne ich získať od domácich či zahraničných vedeckých organizácií. Ak je určenie cudzieho rozhodného práva zložité alebo sa ukáže ako nemožné, grécky sudca môže o pomoc požiadať aj účastníkov konania, ale bez toho, aby bol zaviazaný dôkazmi, ktoré poskytnú (článok 337 Občianskeho súdneho poriadku).

Vo výnimočných prípadoch, ak sa napriek vynaloženiu maximálneho úsilia nepodarí nájsť príslušné ustanovenia cudzieho práva, uplatní grécky sudca namiesto cudzieho rozhodného práva grécke právo.

3 Kóližne normy

3.1 Zmluvné záväzky a právne úkony

V prípade väčšiny zmlúv a právnych aktov, ktoré vstúpili do platnosti po 17. decembri 2009, grécky sudca určí rozhodné právo na základe nariadenia (ES) č. 593/2008 známeho ako nariadenie Rím I. Vo všeobecnosti sa uplatní právo zvolené stranami.

Pokiaľ ide o zmluvy a právne akty, ktoré do platnosti vstúpili v čase od 1. apríla 1991 do 16. decembra 2009, sa rozhodné právo určí na základe Rímskeho dohovoru Spoločenstva z 19. júna 1980, v ktorom sa stanovuje rovnaké všeobecné pravidlo, ako bolo uvedené.

Pri všetkých kategóriách zmluvných záväzkov a právnych aktov, ktoré sú výslovne vylúčené z pôsobnosti uvedeného nariadenia a dohovoru, ako aj pri tých, ktoré do platnosti vstúpili pred 1. aprílom 1991, sa rozhodné právo určí na základe článku 25 Občianskeho zákonníka, ktorý obsahuje rovnaké všeobecné pravidlo, ako sa stanovuje v nariadení.

3.2 Mimo zmluvné záväzky

Pri záväzkoch vyplývajúcich z civilných deliktov a záväzkoch vyplývajúcich z bezdôvodného obohatenia, konania bez príkazu a predzmluvnej zodpovednosti vzniknutých v čase od 11. januára 2009 grécky sudca určí právo, ktoré sa uplatní, na základe nariadenia (ES) č. 864/2007 známeho ako nariadenie Rím II. Vo všeobecnosti sa uplatní právo štátu, v ktorom sa neprávosť stala.

Pri civilných deliktach, na ktoré sa nevzťahuje rozsah pôsobnosti uvedeného nariadenia, a civilných deliktach spáchaných pred 11. januárom 2009 sa rozhodné právo určuje na základe článku 26 Občianskeho zákonníka, ktorý obsahuje rovnaké všeobecné pravidlo, ako sa stanovuje v nariadení

Podľa gréckej judikatúry sa na vinu vyplývajúcu z bezdôvodného obohatenia vzniknutú pred 11. januárom 2009 uplatňuje právo štátu, ktoré je za daných celkových okolností najvhodnejšie.

3.3 Osobný štát, jeho aspekty týkajúce sa občianskeho štátu (meno, bydlisko, spôsobilosť)

- Fyzické osoby

Meno, domicil

Keďže meno a domicil sa používajú individuálne na identifikáciu fyzickej osoby, právo, ktoré sa v tomto prípade uplatňuje, sa vždy určuje v kontexte osobitného právneho vzťahu, ktorý má byť upravený. Meno a domicil manželov sa upravuje právom, ktorým sa riadia ich osobné vzťahy v súlade s článkom 14 Občianskeho zákonníka; vo vzťahu k maloletým deťom sa uplatňuje právo týkajúce sa vzťahu medzi rodičom a dieťaťom v súlade s článkami 18 – 21 Občianskeho zákonníka.

Spôsobilosť

Vo vzťahu k záležitostiam týkajúcim sa spôsobilosti osoby, či už Gréka alebo cudzinca, byť nositeľom práv a povinností, vykonávať právne úkony, byť stranou súdneho sporu a osobne sa zúčastniť na súdom pojednávaní sa uplatňuje právo štátu, ktorého je dotknutá osoba štátnym príslušníkom (články 5 a 7 Občianskeho zákonníka, článok 62 písm. a) a článok 63 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku). Ak cudzinec nie je podľa práva štátu, ktorého je štátnym príslušníkom, spôsobilý na vykonávanie právnych úkonov alebo sa nemôže osobne zúčastniť na súde, ale podľa gréckeho práva uvedenú spôsobilosť má (okrem právnych úkonov patriacich do rozsahu pôsobnosti rodinného práva, dedičského práva a majetkového práva týkajúceho sa nehnuteľnosti mimo Grécka), uplatní sa grécke právo (článok 9 Občianskeho zákonníka a článok 66 Občianskeho súdneho poriadku).

- Právnické osoby

Pokiaľ ide o právnú spôsobilosť právnických osôb, v súlade s článkom 10 Občianskeho zákonníka sa uplatní právny poriadok štátu, kde má právnická osoba domicil. Podľa gréckej judikatúry pojem „domicil“ znamená skutočný, nie štatutárny domicil.

3.4 Vznik vzťahu rodič – dieťa vrátane adopcie

3.4.1 Vznik vzťahu rodič – dieťa

Otázky v oblasti vzťahu medzi rodičom a dieťaťom sa týkajú rodinných vzťahov medzi rodičmi a deťmi a súvisiacich práv a povinností, ktoré z týchto vzťahov vyplývajú.

Pri rozhodovaní o tom, či sa dieťa narodilo v manželstve alebo mimo neho (článok 17 Občianskeho zákonníka), je rozhodným právom:

právo štátu, ktorým sa upravuje osobný vzťah medzi matkou dieťaťa a jej manželom v čase narodenia dieťaťa, ako sa vymedzuje v článku 14 Občianskeho zákonníka;

ak manželstvo zaniklo pred narodením dieťaťa, právo štátu, ktorým sa upravuje osobný vzťah medzi matkou dieťaťa a jej manželom v čase zániku manželstva podľa vymedzenia v článku 14 Občianskeho zákonníka.

Rozhodné právo pre vzťah medzi rodičom a dieťaťom v prípade detí narodených v manželstve, a to aj v prípade zániku manželstva:

Grécky sudca určí rozhodné právo v súlade s Haagskym dohovorom o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone a spolupráci v oblasti rodičovských práv a povinností a opatrení na ochranu dieťaťa z 19. októbra 1996, ktorý Grécko ratifikovalo zákonom č. 4020/2011, pokiaľ ide o rodičovské práva a povinnosti a opatrenia na ochranu dieťaťa v prípade, ak ide o právo štátu, ktoré je signatárom uvedeného dohovoru.

Rozhodné právo štátu, ktoré nie je signatárom uvedeného dohovoru, alebo vo vzťahu k otázkam, ktoré sa v uvedenom dohovore neupravujú, sa upravuje podľa článku 18 Občianskeho zákonníka takto:

ak sú štátnymi príslušníkmi toho istého štátu – právo daného štátu;

ak po narodení dieťaťa nadobudli novú spoločnú štátnu príslušnosť – právo štátu ich poslednej spoločnej štátnej príslušnosti;

ak boli pred narodením dieťaťa štátnymi príslušníkmi rôznych krajín a po narodení dieťaťa sa ich štátna príslušnosť nezmenila alebo ak boli pred narodením dieťaťa štátnymi príslušníkmi rovnakého štátu, ale po narodení dieťaťa sa štátna príslušnosť rodičov alebo dieťaťa zmenila – právo štátu, v ktorom mali v čase narodenia dieťaťa posledný spoločný obvyklý pobyt;

ak nemajú spoločný obvyklý pobyt – právo štátu, ktorého je dieťa štátnym príslušníkom.

Rozhodné právo pre vzťahy medzi matkou a otcom a dieťaťom narodeným mimo manželstva (články 19 a 20 Občianskeho zákonníka):

ak sú štátnymi príslušníkmi toho istého štátu – právo daného štátu;

ak po narodení dieťaťa získali novú spoločnú štátnu príslušnosť – právo štátu poslednej spoločnej štátnej príslušnosti;

ak boli pred narodením dieťaťa štátnymi príslušníkmi rôznych štátov a po narodení dieťaťa sa ich štátna príslušnosť nezmenila alebo ak boli pred narodením dieťaťa štátnymi príslušníkmi rovnakého štátu, ale po narodení dieťaťa sa štátna príslušnosť rodičov alebo dieťaťa zmenila – právo štátu, v ktorom mali v čase narodenia dieťaťa posledný spoločný obvyklý pobyt;

ak nemajú spoločný obvyklý pobyt – právo štátu, ktorého sú otec alebo matka štátnymi príslušníkmi.

Rozhodné právo pre vyživovaciu povinnosť rodiča voči dieťaťu:

Ako sa stanovuje v Haagskom protokole z 23. novembra 2007, od 18. júna 2011 grécky sudca určuje rozhodné právo na základe nariadenia (ES) č. 4/2009.

Vo všeobecnosti sa uplatní právo štátu, v ktorom má povinná strana obvyklý pobyt.

3.4.2 Adopcia

Rozhodné právo pre podmienky osvojenia a ukončenie osvojenia s medzinárodným prvkom je právo štátu, ktorého je každá osoba zúčastnená na osvojení štátnym príslušníkom (článok 23 Občianskeho zákonníka). Rozhodné právo pre formu osvojenia je právo uvedené v článku 11 Občianskeho zákonníka, t. j. právo, ktorým sa riadi obsah osvojenia, alebo právo štátu, v ktorom sa osvojenie prejavilo, alebo právo štátu, ktorého sú všetky strany štátnymi príslušníkmi. Ak sú osoby podieľajúce sa na osvojení štátnymi príslušníkmi rôznych štátov, osvojenie je platné, len ak sú splnené podmienky podľa všetkých právnych poriadkov príslušných štátov a ak v zmysle týchto právnych poriadkov neexistujú žiadne prekážky.

Rozhodné právo pre vzťahy medzi osvojiteľmi a osvojeným dieťaťom:

ak sú po osvojení štátnymi príslušníkmi toho istého štátu – právo daného štátu;

ak po osvojení získali novú spoločnú štátnu príslušnosť – právo štátu ich poslednej spoločnej štátnej príslušnosti;

ak boli pred osvojením štátnymi príslušníkmi rôznych štátov a po osvojení sa ich štátna príslušnosť nezmenila alebo ak boli pred osvojením štátnymi príslušníkmi rovnakého štátu, ale po dokončení osvojenia sa štátna príslušnosť jednej z osôb podieľajúcich sa na osvojení zmenila – právo štátu, v ktorom mali v čase osvojenia posledný spoločný obvyklý pobyt;

ak nemajú spoločný obvyklý pobyt – právo štátu, ktorého štátneho príslušníkom je osvojiteľ, ak si dieťa osvoja manželia, právo, ktorým sa upravuje ich osobný vzťah.

3.5 Manželstvo, nemanželské páry, partnerstvá, rozvod, súdna rozluka, vyživovacia povinnosť

3.5.1 Manželstvo

Hmotnoprávne podmienky

Rozhodným právom, pokiaľ ide o podmienky, ktoré musia splniť osoby, ktoré chcú uzatvoriť manželstvo, a pokiaľ ide o prekážky, ktoré im v tom bránia, je právo štátu, ktorého sú štátnymi príslušníkmi, ak sú štátnymi príslušníkmi toho istého štátu. Ak sú štátnymi príslušníkmi rôznych štátov, právo jedného zo štátov (článok 13 ods. 1 písm. a) Občianskeho zákonníka).

Procesné podmienky

ak sú osoby, ktoré majú uzatvoriť manželstvo, štátnymi príslušníkmi toho istého štátu, podmienkou formálnej platnosti manželstva je, aby bolo rozhodným právom právo štátu, ktorého sú štátnymi príslušníkmi. Ak sú štátnymi príslušníkmi rôznych štátov, je to právo jedného alebo druhého štátu, ktorého sú štátnymi príslušníkmi, alebo právo štátu, v ktorom sa konal sobáš (článok 13 ods. 1 písm. b) Občianskeho zákonníka). Na účel uzatvorenia manželstva sa podľa gréckeho právneho systému vyžaduje splnenie istých formálnych záležitostí; ako platné sa v Grécku uznávajú aj zväzky osôb, ktoré spolunažívajú, ale formálne neuzatvorili manželstvo, a to za podmienky, že sú tieto zväzky uznané za platné podľa cudzieho práva a že spolunažívajúce osoby nie sú Gréci. Osobné vzťahy medzi manželmi

Osobné vzťahy medzi manželmi sú vzťahy založené na manželstve nesúvisiace s majetkom, ako je spolunažívanie a práva a povinnosti vrátane vyživovacej povinnosti.

Rozhodné právo pre osobné vzťahy medzi manželmi (článok 14 Občianskeho zákonníka), iné ako vyživovacia povinnosť:

ak sú manželia po sobáši štátnymi príslušníkmi toho istého štátu – právo daného štátu;

ak manželia sobášom získali novú spoločnú štátnu príslušnosť – právo štátu ich poslednej spoločnej štátnej príslušnosti;

ak boli manželia v čase sobáša štátnymi príslušníkmi toho istého štátu a jeden z nich sa neskôr stal štátnym príslušníkom iného štátu – právo štátu ich poslednej spoločnej štátnej príslušnosti, za predpokladu, že manžel (-ka) je naďalej štátnym príslušníkom daného štátu;

ak boli pred sobášom štátnymi príslušníkmi rôznych štátov a ich štátna príslušnosť sa po sobáši nezmenila, alebo ak boli pred sobášom štátnymi

príslušníkmi rovnakého štátu, ale sobášom sa štátna príslušnosť jedného z nich zmenila – právo štátu, v ktorom mali posledný spoločný obvyklý pobyt;

ak počas manželstva nemajú spoločné obvyklé bydlisko – právo štátu, ku ktorému majú manželia najbližší vzťah.

Vyživovacia povinnosť

Rozhodné právo sa určuje v súlade s článkom 4 Haagskeho dohovoru z 2. októbra 1973, ktorý Grécko ratifikovalo zákonom č. 3137/2003, t. j. právo štátu, v ktorom má oprávnená osoba obvyklý pobyt.

Majetkové práva vyplývajúce z manželského zväzku

Majetkové práva vyplývajúce z manželského zväzku sa uplatňujú na vlastnícke práva a príslušné povinnosti, ktoré vznikli z dôvodu uzatvorenia manželstva.

Rozhodným právom je právo upravujúce osobný vzťah manželov bezprostredne po sobáši (článok 15 Občianskeho zákonníka).

3.5.2 Nemanželské páry a partnerstvá

V rámci gréckeho právneho systému sú uznané aj iné formy spoluzitia ako manželstvo, ako sa stanovuje v zákone č. 3719/2008. Pokiaľ ide o formu a celkové vzťahy strán, na základe výslovného ustanovenia obsiahnutého v uvedenom zákone sa tento zákon vzťahuje na všetky registrované partnerstvá uzatvorené v Grécku alebo pred gréckymi konzulárnymi orgánmi bez ohľadu na to, či ide o Grékov alebo cudzincov. Ak sa registrované partnerstvo uzatvorí v zahraničí, príslušné rozhodné právo upravujúce jeho formu je právo uvedené v článku 11 Občianskeho zákonníka, t. j. buď právo, ktorým sa upravuje jeho obsah, alebo právo štátu, v ktorom bolo partnerstvo uzatvorené, prípadne právo štátu, ktorého sú všetky strany štátnym príslušníkom; rozhodné právo pre vzťahy strán je právo štátu, v ktorom bolo partnerstvo uzatvorené.

3.5.3 Rozvod a súdna rozluka

Rozhodné právo vo veci rozvodu alebo inej formy rozluky sa určuje na základe nariadenia (ES) č. 1259/2010, ktorým sa vykonáva posilnená spolupráca v oblasti rozhodného práva pre rozvod a rozluku známe ako nariadenie Rím III. Kľúčovým pravidlom je, že manželia sa môžu dohodnúť na výbere rozhodného práva vo veciach rozvodu a rozluky, a to za predpokladu, že ide o jeden z týchto právnych poriadkov: a) právo štátu, kde majú manželia v čase uzatvorenia dohody obvyklé bydlisko, alebo b) právo štátu, kde mali manželia posledné obvyklé bydlisko, ak tam jeden z nich v čase uzatvorenia dohody stále býva, alebo c) právo štátu, ktorého štátnym príslušníkom je jeden z manželov v čase uzatvorenia dohody alebo d) právo súdu konajúceho vo veci.

3.5.4 Vyživovacia povinnosť

V uvedenom nariadení sa výslovne uvádza, že sa nevzťahuje na vyživovaciu povinnosť bývalých manželov, keďže táto oblasť je upravená v článku 8 Haagskeho dohovoru z 2. októbra 1973, ktorý Grécko ratifikovalo zákonom č. 3137/2003 a v ktorom sa uvádza, že rozhodné právo je právo štátu, v ktorom prebehol rozvod alebo rozluka.

3.6 Majetkové vzťahy medzi manželmi

Pozri posledný odsek oddielu 3.5.1.

3.7 Závety a dedičstvo

Vo vzťahu ku všetkým veciam týkajúcim sa dedičstva okrem formy zhotovenia závetu a formy zrušenia závetu sa rozhodné právo určuje na základe nariadenia (EÚ) č. 650/2012 o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone rozhodnutí a prijatí a výkone verejných listín v dedičských veciach a o zavedení európskeho osvedčenia o dedičstve.

Závet sa bude považovať za platný, ak sa vyhotoví v takej forme, ktorá je v súlade s ktorýmkoľvek z týchto právnych poriadkov (článok 1 Haagskeho dohovoru o rozhodnom práve pre formu závetov z 5. októbra 1961):

právo štátu, v ktorom zosnulý vyhotovil závet;

právo štátu, ktorého bol zosnulý štátnym príslušníkom v čase, keď vyhotovil závet alebo keď zomrel;

právo štátu, kde mal zosnulý bydlisko alebo domicil v čase, keď vyhotovil závet alebo keď zomrel;

ak sa závet vzťahuje na majetok: právo štátu, v ktorom sa majetok nachádza.

3.8 Nehnuteľnosť

Rozhodné právo pre vzťahy týkajúce sa vecných práv k nehnuteľnosti sa určuje v článku 27 Občianskeho zákonníka, pričom ide o právo štátu, v ktorom sa nehnuteľnosť nachádza.

Rozhodným právom pre zavinené konanie podľa záväzkového práva vo vzťahu k nehnuteľnosti, sa určuje na základe nariadenia (ES) č. 593/2008 známeho ako nariadenie Rím I, pričom všeobecným pravidlom je, že sa uplatní právo, ktoré si strany vybrali.

Rozhodné právo pre formu uvedených transakcií je právo štátu, v ktorom sa nehnuteľnosť nachádza (článok 12 Občianskeho zákonníka).

3.9 Platobná neschopnosť

Rozhodné právo pre platobnú neschopnosť a jej výsledky sa stanovuje na základe nariadenia (ES) č. 1346/2000 o konkurznom konaní, t. j. ide o právo štátu, v ktorom sa príslušné konanie začalo.

Posledná aktualizácia: 21/03/2018

Obsah pôvodných vnútroštátnych jazykových verzií na tejto webovej lokalite spravujú príslušné kontaktné body EJS. Preklady týchto textov zabezpečila Európska komisia. V prekladoch preto ešte môžu chýbať možné úpravy pôvodných textov, ktoré neskôr vykoná príslušný štátny orgán členského štátu.

Európska justičná sieť pre občianske a obchodné veci ani Európska komisia nenesú žiadnu zodpovednosť ani inak neručia za informácie alebo údaje, ktoré tento dokument obsahuje alebo na ktoré odkazuje. Právne normy v oblasti autorských práv členského štátu zodpovedných za túto stránku nájdete v právnom oznámení.

Upozorňujeme, že verzia tejto stránky v pôvodnom jazyku bola nedávno zmenená. Na preklade zobrazenej jazykovej verzie v súčasnosti pracujeme.

Ktoré právo sa uplatňuje? - Španielsko

1 Pramene platných noriem

1.1 Vnútroštátne normy

Väčšina pravidiel týkajúcich sa kolízie právnych poriadkov je obsiahnutá v úvodnej hlave Občianskeho zákonníka (články 9 – 12). Uplatniteľné právne ustanovenia sú uvedené aj v niektorých osobitných zákonoch, ako napríklad v zákone o medzinárodnom osvojení.

1.2 Mnohostranné medzinárodné dohovory

Pokiaľ ide o rozhodné právo, v Španielsku sú v súčasnosti účinné tieto nariadenia EÚ:

- nariadenie č. 1346/2000 o konkurznom konaní,
- nariadenie č. 593/2008 o rozhodnom práve pre zmluvné záväzky (Rím I),
- nariadenie č. 864/2007 o rozhodnom práve pre mimozmluvné záväzky (Rím II),
- nariadenie č. 1259/2010, ktorým sa vykonáva posilnená spolupráca v oblasti rozhodného práva pre rozvod a rozluku (Rím III),
- nariadenie č. 650/2012 o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone rozhodnutí a prijatí a výkone verejných listín v dedičských veciach a o zavedení európskeho osvedčenia o dedičstve.

Španielsko je aj zmluvným štátom niekoľkých dohovorov týkajúcich sa kolízie právnych poriadkov. Ide najmä o tieto dohovory:

- Mníchovský dohovor z 5. septembra 1980 o právnych predpisoch uplatňovaných na priezviská a mená,
- Haagsky dohovor z 19. októbra 1996 o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone a spolupráci v oblasti rodičovských práv a povinností a opatrení na ochranu dieťaťa,
- Haagsky protokol z 23. novembra 2007 o rozhodnom práve pre vyživovaciu povinnosť,
- Haagsky dohovor z 5. októbra 1961 o rozhodnom práve pre formu závetov,
- Haagsky dohovor zo 4. mája 1971 o práve použiteľnom na dopravné nehody,
- Haagsky dohovor z 2. októbra 1973 o rozhodnom práve pre zodpovednosť za výrobky.

1.3 Hlavné dvojstranné dohovory

Pokiaľ ide o rozhodné právo, v súčasnosti platí Dohovor medzi Španielskym kráľovstvom a Uruguajskou východnou republikou o kolízii právnych predpisov týkajúcich sa vyživovacej povinnosti a uznávania a výkonu súdnych rozsudkov a zmierov týkajúcich sa výživného podpísaný v Montevideu 4. novembra 1987.

2 Uplatňovanie kolíznych noriem

2.1 Povinnosť sudcu uplatniť kolízne normy z vlastnej iniciatívy

V článku 12 ods. 6 Občianskeho zákonníka sa stanovuje, že „súdy a orgány uplatnia ex officio pravidlá týkajúce sa kolízie právnych poriadkov v španielskom práve.“

2.2 Spätný odkaz

V článku 12 ods. 2 Občianskeho zákonníka sa stanovuje, že odkaz na cudzie právo sa považuje za odkaz na hmotné právo, bez ohľadu na spätý a ďalší odkaz (renvoi) kolíznych noriem na iné právo, ktoré nie je španielske. Akceptuje sa teda len spätý a ďalší odkaz prvého stupňa.

Spätý a ďalší odkaz druhého stupňa nie je prípustný s výnimkou zmienek, šekov a dlžobných úpisov, pokiaľ ide o spôsobilosť vstúpiť do takéhoto druhu záväzkov.

Ak je uplatniteľné nariadenie EÚ alebo medzinárodný dohovor, pri spätnom a ďalšom odkaze sa uplatnia osobitné pravidlá týchto nástrojov.

2.3 Zmena kolízneho kritéria

V španielskom práve neexistuje všeobecné pravidlo pre prípady zmien okolností, ktoré sa pri kolíznej norme používajú ako kolízne kritérium. V zmysle článku 9 ods. 1 Občianskeho zákonníka sa v súvislosti s plnoletosťou uvádza, že zmena kolízneho kritéria neovplyvňuje už dosiahnutú plnoletosť. Používa sa kritérium posúdenia práva, ktoré sa uplatňovalo v čase vzniku právnej situácie, a to aj v prípade, ak sa kolízne kritérium následne zmenilo.

Ak je uplatniteľné nariadenie EÚ alebo medzinárodný dohovor, v súvislosti so zmenou okolností sa uplatnia osobitné pravidlá týchto nástrojov.

2.4 Výnimky z obvyklého použitia kolíznych noriem

V článku 12 ods. 3 Občianskeho zákonníka sa uvádza, že cudzie právo sa v žiadnom prípade neuplatní, ak je v rozpore s verejným poriadkom. Uplatnenie cudzieho práva je teda vylúčené, pokiaľ vedie k výsledku, ktorý je v zrejmom rozpore so základnými zásadami španielskeho práva. Zásady zakotvené v ústave sa považujú za zásadné.

2.5 Zistenie obsahu cudzieho práva

Obsah a platnosť cudzieho práva musia dokázať strany, pričom súd môže na overenie použiť všetky prostriedky, ktoré považuje za potrebné. Ide o zmiešaný systém, v ktorom sa kombinuje zásada predkladania vyjadrení a preskúmania iba na žiadosť strany s možnosťou, aby sa súd podieľal na vykonávaní kontrol. Vo výnimočných prípadoch, keď nie je možné dokázať obsah cudzieho práva, sa uplatní španielske právo.

3 Kolízne normy

3.1 Zmluvné záväzky a právne úkony

Otázka určenia rozhodného práva pre zmluvné záväzky je vo všeobecnosti upravená nariadením Európskeho parlamentu a Rady č. 593/2008 (Rím I). Prípady, na ktoré sa nevzťahuje nariadenie Rím I, sa riešia v súlade s ustanoveniami článku 10 ods. 5 Občianskeho zákonníka, ktorý je založený na uznaní voľby rozhodného práva, za predpokladu, že si strany rozhodné právo výslovne zvolia a že toto právo má nejakú súvislosť s predmetnou záležitosťou. V opačnom prípade sa uplatní vnútroštátne právo spoločné pre obe strany, ak sa tak nestane, uplatní sa právo štátu podľa spoločného obvyklého pobytu a ako posledná inštancia právo miesta, kde sa zmluva uzatvorila.

3.2 Mimozmluvné záväzky

Táto otázka sa upravuje v nariadení Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 864/2007 z 11. júla 2007 (Rím II). Vo veciach dopravných nehôd sa uplatňujú kolízne normy obsiahnuté v Haagskom dohovore z roku 1971 a vo veciach zodpovednosti výrobcu za škodu v Haagskom dohovore z roku 1973.

Otázky, ktoré nie sú zahrnuté v nijakom z uvedených ustanovení, sa upravujú článkom 10 ods. 9 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého sa prípady mimozmluvnej zodpovednosti riadia právom miesta, kde sa stala udalosť, ktorá bola ich príčinou. Nedovolené konanie bez príkazu sa riadi právom miesta, kde konateľ vykonáva hlavnú činnosť, a bezdôvodné obohatenie sa riadi právom, podľa ktorého došlo k prevodu hodnoty na obohacujúcu sa stranu.

3.3 Osobný štatút, jeho aspekty týkajúce sa občianskeho štatútu (meno, bydlisko, spôsobilosť)

V článku 9 Občianskeho zákonníka sa uvádza, že v týchto veciach sa rozhodné právo určuje na základe štátnej príslušnosti fyzických osôb. Obsahuje ustanovenia týkajúce sa prípadov dvojitej štátnej príslušnosti a neurčitej štátnej príslušnosti. Dvojitá štátna príslušnosť sa určuje na základe toho, či ide o dvojitú štátnu príslušnosť podľa španielskeho práva alebo dvojitú štátnu príslušnosť, ktorú španielske právo nepozná. Španielsko má zmluvy o dvojitej štátnej príslušnosti s Čile, Peru, Paraguajom, Nikaraguou, Guatemalou, Bolíviou, Ekvádorom, Kostarikou, Hondurasom, Dominikánskou republikou, Argentínou a Kolumbiou. V týchto prípadoch sa uplatňujú ustanovenia medzinárodných zmlúv, ak zmluvy neobsahujú žiadne ustanovenie, prednosť má štátna príslušnosť zodpovedajúca poslednému obvyklému pobytu a v opačnom prípade poslednej získanej štátnej príslušnosti. Ak ide o dvojitú štátnu príslušnosť, ktorú španielske právo nepozná, a jedna zo štátnych príslušností je španielska, španielska štátna príslušnosť má prednosť, v prípade, ak sú obe štátne príslušnosti príslušnosťami krajín EÚ, sa však musí uplatniť zásada nediskriminácie na základe štátnej príslušnosti. U osôb neurčitej štátnej príslušnosti sa ako osobný štatút uplatňuje právo miesta obvyklého pobytu. V prípade osôb bez štátnej príslušnosti sa uplatňuje článok 12 Newyorského dohovoru z 28. septembra 1954, podľa ktorého rozhodným právom je právo krajiny, v ktorej má osoba bez štátnej príslušnosti domicil, alebo ak domicil nemá, právo krajiny jej pobytu.

Právo, ktoré sa uplatňuje na mená fyzických osôb sa riadi Mníchovským dohovorom z roku 1980. Mená a priezviská fyzickej osoby sa určujú podľa právnych predpisov štátu, ktorého je daná osoba občanom.

3.4 Vznik vzťahu rodič – dieťa vrátane adopcie

V článku 9 ods. 4 Občianskeho zákonníka sa stanovuje, že právo, ktoré sa uplatňuje na určenie biologických vzťahov medzi rodičom a dieťaťom, je právo obvyklého pobytu dieťaťa v čase vzniku vzťahu. Ak dieťa nemá obvyklý pobyt, alebo ak právo neumožňuje vytvorenie vzťahu medzi rodičom a dieťaťom, rozhodným právom bude vnútroštátne právo dieťaťa v danom čase. Ak právne predpisy neumožňujú vytvorenie vzťahu medzi rodičom a dieťaťom alebo ak dieťa nemá štátnu príslušnosť, uplatní sa španielske hmotné právo.

Právo, ktoré sa uplatňuje na osvojenie, sa riadi osobitnými predpismi, zákonom č. 54/2007 o medzinárodnom osvojení. V článku 18 tohto zákona sa uvádza, že uzatvorenie osvojenia príslušným španielskym orgánom sa bude riadiť španielskym hmotným právom, ak má osvojené dieťa v čase osvojenia trvalý pobyt v Španielsku alebo ak bolo, alebo bude do Španielska odvedené na účel pobytu v Španielsku.

Obsah vzťahu medzi rodičom a dieťaťom, či už biologického alebo na základe osvojenia, a výkon rodičovských práv a povinností sa určuje v súlade s Haagskym dohovorom z 19. októbra 1996. V článku 17 tohto dohovoru sa uvádza, že výkon rodičovských práv a povinností sa riadi právom štátu obvyklého pobytu dieťaťa.

3.5 Manželstvo, nemanželské páry, partnerstvá, rozvod, súdna rozluka, vyživovacia povinnosť

Na uzatvorenie manželstva a dôsledky manželstva sa vzťahujú isté pravidlá. Pokiaľ ide o formu sobáša, v Občianskom zákonníku sa stanovuje, že v rámci Španielska alebo mimo neho, sa môže sobáš uzatvoriť: 1. pred sudcom, starostom alebo úradníkom ustanoveným Občianskym zákonníkom; 2. podľa náboženských obradov prípustných podľa zákona. Ďalej sa v ňom uvádza, že Španieli môžu uzatvoriť manželstvo mimo Španielska spôsobom, ktorý je stanovený v práve miesta sobáša. Ak sú obe strany cudzinci, môžu sa zosobášiť v Španielsku v súlade s rovnakými ustanoveniami ako Španieli alebo v súlade s ustanoveniami osobného štatútu jedného z nich. Spôsobilosť na uzatvorenie manželstva a súhlas podliehajú vnútroštátnemu právu oboch manželov (článok 9 ods. 1 Občianskeho zákonníka).

Podľa článku 9 ods. 2 Občianskeho zákonníka sa dôsledky manželstva riadia spoločným vnútroštátnym právom manželov v čase uzatvorenia manželstva. Ak spoločné vnútroštátne právo neexistuje, riadia sa osobným štatútom alebo právom krajiny, v ktorej má jeden z manželov obvyklý pobyt a ktoré si spoločne zvolia prostredníctvom úradného aktu vykonaného pred uzatvorením manželstva. Ak k takejto voľbe nedošlo, uplatňuje sa právo krajiny, v ktorej majú bezprostredne po sobáši spoločný obvyklý pobyt, v opačnom prípade právo miesta, kde sa konal sobáš.

Rozluka a rozvod sú upravené v nariadení č. 1259/2010, ktorým sa vykonáva posilnená spolupráca v oblasti rozhodného práva pre rozvod a rozluku (Rím III). V článku 107 ods. 1 Občianskeho zákonníka sa stanovuje, že anulovanie manželstva sa upravuje právnym predpisom krajiny sobáša.

V španielskom medzinárodnom práve súkromnom neexistuje žiadne ustanovenie o nezosobášených dvojiciach (čo v zásade znamená potrebu využiť analógiu).

Vyživovacie povinnosti sú upravené v Haagskom protokole z roku 2007 o rozhodnom práve pre vyživovaciu povinnosť.

3.6 Majetkové vzťahy medzi manželmi

Pravidlo týkajúce sa dôsledkov manželstva (článok 9 ods. 2 Občianskeho zákonníka) zahŕňa osobné dôsledky aj dôsledky ovplyvňujúce majetok. Uplatňuje sa preto spoločný osobný štatút manželov v čase sobáša; v opačnom prípade sa uplatňuje osobný štatút alebo právo obvyklého pobytu jednej zo strán, ktoré si spoločne zvolia prostredníctvom úradného aktu vykonaného pred uzatvorením manželstva. Ak k takejto voľbe nedošlo, rozhodné právo, je právo krajiny, v ktorej majú bezprostredne po sobáši spoločný obvyklý pobyt, v opačnom prípade právo miesta, kde sa konal sobáš.

Zmluvy alebo dohody, ktoré stanovujú, menia alebo nahrádzajú majetkový režim manželov, sú platné, pokiaľ sú v súlade s právom, ktorým sa riadia dôsledky manželstva, alebo s právom krajiny štátnej príslušnosti alebo obvyklého pobytu jednej zo strán v čase vykonania (článok 9 ods. 3 Občianskeho zákonníka).

3.7 Závety a dedičstvo

Španielsko uplatňuje ustanovenia nariadenia č. 650/2012 o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone rozhodnutí a prijatí a výkone verejných listín v dedičských veciach a o zavedení európskeho osvedčenia o dedičstve. Podľa tohto nariadenia sa uplatňuje právo miesta obvyklého pobytu zosnulého v čase smrti, pokiaľ si zosnulý nezvolil ako rozhodné právo štátu, ktorého je štátnym príslušníkom.

Forma závetov sa upravuje Haagskym dohovorom z roku 1961.

3.8 Nehnuteľnosti

Podľa článku 10 ods. 1 Občianskeho zákonníka sa vlastnícke, majetkové a ďalšie práva na nehnuteľnosti a ich zverejnenie riadia právom miesta, kde sa nachádzajú, čo sa vzťahuje aj na hnuťelný majetok. Na účely vzniku alebo postúpenia práv na tovar v tranzite sa má za to, že tovar sa nachádza na mieste, odkiaľ bol odoslaný, pokiaľ sa odosielateľ a príjemca výslovne alebo ticho nedohodnú, že tovar sa nachádza v mieste určenia. Lode, lietadlá a železničné dopravné prostriedky a všetky práva, ktoré sa na ne viažu, podliehajú právnym predpisom vlajkového štátu alebo krajiny registrácie. Automobily a ostatné prostriedky cestnej dopravy podliehajú právnym predpisom miesta, kde sa nachádzajú. Vydávanie cenných papierov sa riadi právnymi predpismi miesta ich vydania.

3.9 Platobná neschopnosť

Prípady, ktoré nepatria do rozsahu pôsobnosti [nariadenia Rady č. 1346/2000 z 29. mája 2000 o konkurznom konaní](#), sú upravené v [zákone o platobnej neschopnosti č. 22/2003 z 9. júla 2003](#). V článku 200 uvedeného zákona sa stanovuje, že konkurzné konanie v Španielsku a jeho výsledky a postupy na vykonanie a uzatvorenie tohto konania sa vo všeobecnosti riadia španielskym právom. Zákon o platobnej neschopnosti takisto obsahuje ustanovenia medzinárodného práva súkromného, ktorými sa stanovuje rozhodné právo v rôznych právnych vzťahoch v rámci konania.

Posledná aktualizácia: 09/04/2018

Obsah pôvodných vnútroštátnych jazykových verzií na tejto webovej lokalite spravujú príslušné kontaktné body EJS. Preklady týchto textov zabezpečila Európska komisia. V prekladoch preto ešte môžu chýbať možné úpravy pôvodných textov, ktoré neskôr vykoná príslušný štátny orgán členského štátu.

Európska justičná sieť pre občianske a obchodné veci ani Európska komisia nenesú žiadnu zodpovednosť ani inak neručia za informácie alebo údaje, ktoré tento dokument obsahuje alebo na ktoré odkazuje. Právne normy v oblasti autorských práv členského štátu zodpovedných za túto stránku nájdete v právnom oznámení.

Ktoré právo sa uplatňuje? - Chorvátsko

1 Pramene platných noriem

1.1 Vnútroštátne normy

Medzinárodné právo súkromné a procesné právo sú v Chorvátskej republike kodifikované najmä v zákone o kolízii právnych poriadkov (*Zakon o rješavanju sukoba zakona s propisima drugih zemalja u određenim odnosima*, ZRS) *Narodne Novine* (NN; Úradný vestník Chorvátskej republiky) č. 53/91.

1.2 Mnohostranné medzinárodné dohovory

Haagsky dohovor z roku 1954 o civilnom konaní

Haagsky dohovor z roku 1961 o rozhodnom práve pre formu závetov

Haagsky dohovor z roku 1971 o práve použiteľnom na dopravné nehody

Haagsky dohovor z roku 1973 o rozhodnom práve pre zodpovednosť za výrobky

1.3 Hlavné dvojstranné dohovory

Na základe oznámenia o prístupení sa Chorvátska republika stala zmluvnou stranou mnohých dvojstranných medzinárodných zmlúv, ako sú zmluvy o právnej pomoci, konzulárne dohovory a zmluvy o obchode a navigácii. Chorvátsko s konkrétnymi krajinami uzatvorilo zmluvy o právnej pomoci, ktoré obsahujú aj pravidlá o riešení kolízií právnych poriadkov:

Dohoda o vzájomnej právnej výmene s Rakúskom z roku 1954, Viedeň, 16. decembra 1954

Dohoda o vzájomnej spolupráci v právnych veciach s Bulharskom z roku 1956, Sofia, 23. marca 1956

Dohoda s Českou republikou o úprave právnych vzťahov v občianskych, rodinných a trestných veciach, Belehrad, 20. januára 1964

Dohoda o vzájomných právnych vzťahoch s Gréckom z roku 1959, Atény, 18. júna 1959

Dohoda o vzájomnej právnej výmene s Maďarskom z roku 1968

2 Uplatňovanie kolíznych noriem

2.1 Povinnosť sudcu uplatniť kolízne normy z vlastnej iniciatívy

Pokiaľ ide o právne situácie s medzinárodným prvkom, súdy uplatňujú medzinárodné právo súkromné, pričom využívajú tieto tri metódy: kolízne normy, imperatívne normy a osobitné hmotnoprávne normy.

2.2 Spätný odkaz

V článku 6 zákona o kolízii právnych poriadkov, ktorý patrí do rozsahu pôsobnosti medzinárodného práva súkromného, sa stanovuje, že v prípade, že by sa podľa ustanovení tohto zákona malo uplatniť právo cudzieho štátu, zväžia sa jeho kolízne normy týkajúce sa voľby rozhodného práva.

Ak sa normy cudzej krajiny týkajúce sa voľby rozhodného práva odvolávajú na právo Chorvátskej republiky, uplatní sa právo Chorvátskej republiky bez toho, aby sa zohľadnili normy týkajúce sa určenia iného rozhodného práva.

2.3 Zmena kolízneho kritéria

Vo všeobecnosti zákonom o kolízii právnych poriadkov sa táto otázka neupravuje, obsahuje však osobitné ustanovenia, ktorými sa tieto prípady riadia (napríklad v článku 35 ods. 1 sa uvádza, že rozvod sa riadi právom štátu, ktorého občanmi v čase začiatku konania o rozvod manželstva sú obaja manželia, a v článku 45 ods. 1 sa stanovuje, že účinky osvojenia sa posudzujú v súlade s právom toho štátu, ktorého občanmi v čase osvojenia sú osvojiteľ a osvojenec).

Obyčajne by sa mal každý konkrétny prípad posúdiť na základe toho, či právna situácia bola vyriešená, pretrváva alebo v nej dochádza k vývoju. Ak sa kolíznou normou upravuje trvalá situácia, jej ustanovenie z právneho hľadiska sa riadi rozhodným právom, ktoré je účinné v danom čase, a ak povedie k zmene zákona, účinky tejto právnej situácie sa posudzujú v súlade s novým právom v čase jeho uplatnenia.

Pokiaľ ide o vlastnícke právo a ďalšie vlastnícke práva, ktoré sa posudzujú v súlade s právom štátu, kde sa nachádza daný majetok, vlastnícke právo nadobudnuté v súlade so skorším zákonom podľa uplatniteľnej normy naďalej trvá, hoci k jeho nadobudnutiu nedošlo podľa nového zákona. Ak však z dôvodu, že chýba *modus*, nebolo vlastníctvo hnuťelnej veci nadobudnuté v súlade s predchádzajúcim právom, k nadobudnutiu dochádza vo chvíli, keď sa hnuťelná vec preniesla na územie štátu, v ktorom sa nevyžaduje *modus* v prípade nákupu.

2.4 Výnimky z obvyklého použitia kolíznych noriem

a) verejný poriadok

V článku 4 zákona o kolízii právnych poriadkov sa stanovuje, že právo cudzieho štátu sa neuplatňuje v prípade, ak by jeho uplatnenie bolo v rozpore so základnými zásadami systému vlády stanovenými v Ústave Chorvátskej republiky.

Okrem článku 4, ktorý by sa mal vykladať tak, aby chránil základné práva, slobody a ľudské a občianske práva, verejný poriadok obsahuje aj riešenia z Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd z roku 1950.

Verejný poriadok nechráni výlučne domáce právo pred zahraničným hmotným právom. Odôvodnenie odvolania sa na ochranu domáceho verejného poriadku závisí, okrem iného, od toho, či spor, o ktorom sa rozhoduje, úzko súvisí s územím štátu a jeho právom, t. j. s právnym poriadkom konajúceho súdu, a takéto spojenie existuje, ak by uplatnenie cudzieho právneho poriadku malo trvalejší účinok na územie štátu.

b) imperatívne normy

Občas sa situácie s medzinárodným rozmerom riadia osobitnými pravidlami pre výber právnych poriadkov konajúceho súdu, ktoré sa prevažne označujú ako imperatívne normy. Takéto normy sa prijímajú v rámci rovnakého zákona ako kolízne normy a občas sa nachádzajú aj v iných právnych predpisoch.

2.5 Zistenie obsahu cudzieho práva

Súd alebo iný príslušný orgán podľa článku 13 ods. 1 zákona o kolízii právnych poriadkov rozhodnúť o obsahu cudzieho právneho poriadku z vlastnej iniciatívy. V článku 13 ods. 2 a 3 zákona o kolízii právnych poriadkov sa stanovuje, že súd alebo príslušný orgán môže požiadať ministerstvo spravodlivosti Chorvátskej republiky o informácie o cudzom právnom poriadku. Účastníci konania však tiež môžu predložiť verejnú vyhlásenie o obsahu cudzieho právneho poriadku.

3 Kolízne normy

3.1 Zmluvné záväzky a právne úkony

Zdrojom kolíznych noriem je zákon o kolízii právnych poriadkov.

V článku 19 zákona o kolízii právnych poriadkov sa stanovuje, že zmluvy sa riadia právom, ktoré si zmluvné strany vybrali, pokiaľ sa v uvedenom zákone alebo medzinárodnej dohode nestanovuje inak.

V prípade, ak nedošlo k výberu rozhodného práva a ak z osobitných okolností prípadu nevyplýva iné právo, v článku 20 sa stanovuje, že sa uplatní:

1. v súvislosti s predajom hnuťelnej veci – právo miesta, v ktorom mal predajca domicil alebo sídlo v čase prijatia ponuky;
2. v súvislosti so zákazkou na uskutočnenie stavebných prác alebo zmluvou na nákup alebo prenájom budovy – právo miesta, v ktorom mala osoba, ktorá má vykonať stavebné práce, alebo zhotoviteľ domicil alebo sídlo v čase prijatia ponuky;
3. v súvislosti s mandátnou zmluvou – právo miesta, v ktorom mal splnomocnenec domicil alebo sídlo v čase prijatia ponuky;
4. v súvislosti so zmluvou o obchodnom zastúpení – právo miesta, v ktorom mal zástupca domicil alebo sídlo v čase prijatia ponuky;
5. v súvislosti s komisionárskou zmluvou – právo miesta, v ktorom mal komisionár domicil alebo sídlo v čase prijatia ponuky;
6. v súvislosti so zasielateľskou zmluvou – právo miesta, v ktorom mal splnomocnenec domicil alebo sídlo v čase prijatia ponuky;
7. v súvislosti so zmluvou o prenájme hnuťelných vecí – právo miesta, v ktorom sa v čase prijatia ponuky nachádzal domicil alebo sídlo prenajímateľa;
8. v súvislosti so zmluvou o finančnej pôžičke – právo miesta, v ktorom mal veriteľ domicil alebo sídlo v čase prijatia ponuky;
9. v súvislosti so zmluvou o používaní – právo miesta, v ktorom mal požičiavateľ domicil alebo sídlo v čase prijatia ponuky;
10. v súvislosti so zmluvou o úschove – právo miesta, v ktorom mal uschovávateľ domicil alebo sídlo v čase prijatia ponuky;
11. v súvislosti so zmluvou o skladovaní – právo miesta, v ktorom mal správca skladu domicil alebo sídlo v čase prijatia ponuky;
12. v súvislosti so zmluvou o preprave – právo miesta, v ktorom mal dopravca domicil alebo sídlo v čase prijatia ponuky;
13. v súvislosti s poisťnou zmluvou – právo miesta, v ktorom mal poisťovateľ domicil alebo sídlo v čase prijatia ponuky;
14. v súvislosti so zmluvou o autorskom práve – právo miesta, v ktorom mal autor domicil alebo sídlo v čase prijatia ponuky;
15. v súvislosti so zmluvou o darovaní – právo miesta, v ktorom mal darca domicil alebo sídlo v čase prijatia ponuky;
16. v súvislosti s burzovými operáciami – právo miesta, v ktorom má sídlo burza cenných papierov;
17. v súvislosti so zmluvou o nezávislých bankových zárukách – právo miesta, v ktorom mal ručiteľ sídlo v čase uzavretia zmluvy;
18. v súvislosti so zmluvou o prenose technológie (licencie atď.) – právo miesta, v ktorom mal príjemca technológie sídlo v čase uzavretia zmluvy;
19. v súvislosti s majetkovými (nie vecnými) nárokmi vyplývajúcimi z pracovnej zmluvy – právo štátu, v ktorom sa pracovná zmluva má vykonávať alebo sa vykonávala;
20. v súvislosti s ostatnými zmluvami – právo miesta, v ktorom mal ponúkajúci domicil alebo sídlo v čase prijatia ponuky.

3.2 Mimozmluvné záväzky

Zákon o kolízii právnych poriadkov obsahuje v súvislosti s mimozmluvnými záväzkami ustanovenia týkajúce sa rozhodného práva, rovnako, ako aj medzinárodné zmluvy (Haagsky dohovor z roku 1971 o práve použiteľnom na dopravné nehody).

Zákon o kolízii právnych poriadkov obsahuje ustanovenia o bezdôvodnom obohacovaní, *negotiorum gestio*, mimozmluvných záväzkoch, ktoré nevyplývajú zo zodpovednosti za delikt, a o zodpovednosti za delikt.

Právom, ktorým sa upravuje zodpovednosť za delikt, je právo miesta, v ktorom skutok nastal, alebo právo miesta, kde sa prejavili následky skutku, a to v závislosti od toho, ktorý z týchto právnych poriadkov je výhodnejší pre poškodenú stranu. V prípade, ak udalosť, z ktorej vyplýva záväzok týkajúci sa náhrady škody, nastala na lodi na širom mori alebo v lietadle, za právo miesta, v ktorom došlo k skutkom vedúcim k záväzku týkajúcemu sa náhrady škody, sa považuje právo štátu, ku ktorému má daná loď príslušnosť, alebo právo štátu, v ktorom je registrované lietadlo.

Bezdôvodné obohatenie sa riadi právom uplatniteľným na právny vzťah, ktorý vznikol, jeho vznik sa očakával alebo mal vzniknúť, pri ktorého vykonávaní došlo k tomuto obohateniu. Konanie bez príkazu (*negotiorum gestio*) sa riadi právom miesta, kde došlo k vykonaniu *negotiorum gestio*. Záväzky vyplývajúce z používania majetku bez *negotiorum gestio*, ako aj iné mimozmluvné záväzky, ktoré nevyplývajú zo zodpovednosti za delikt, sa riadia právom miesta, kde nastali skutočnosti, z ktorých vyplýva záväzok.

3.3 Osobný štát, jeho aspekty týkajúce sa občianskeho štátu (meno, bydlisko, spôsobilosť)

Právom, ktorým sa upravuje právna spôsobilosť a spôsobilosť na právne úkony fyzickej osoby, je právo štátu, ktorého je táto osoba občanom.

Fyzická osoba, ktorá by podľa práva štátu, ktorého je táto osoba občanom, nemala spôsobilosť na právne úkony, je spôsobilá na právne úkony v prípade, ak je táto osoba spôsobilá na základe práva miesta, kde vznikol záväzok.

3.4 Vznik vzťahu rodič – dieťa vrátane adopcie

Vzťahy medzi rodičmi a deťmi sa riadia právom štátu, ktorého sú občanmi.

Ak sú rodičia a deti občanmi rôznych štátov, za rozhodné právo sa považuje právo štátu, v ktorom majú všetci domicil.

Ak sú rodičia a deti občanmi rôznych štátov a nemajú domicil v tom istom štáte, za rozhodné právo sa považuje právo Chorvátskej republiky, ak dieťa alebo ktorýkoľvek z rodičov je občanom Chorvátskej republiky.

Uznanie, určenie alebo spochybnenie otcovstva alebo materstva sa riadia právom štátu, ktorého občanom bola v čase narodenia dieťaťa osoba, ktorej otcovstvo alebo materstvo je predmetom uznania, určenia alebo spochybnenia.

3.4.1 Adopcia

Podmienky osvojenia a zrušenia osvojenia sa riadia právom štátu, ktorého občanmi v čase osvojenia sú osvojiteľ a osvojenec.

Ak osvojiteľ a osvojenec sú občanmi rôznych štátov, podmienky osvojenia a jeho zrušenia sa riadia kumulatívne právom oboch štátov, ktorých sú občanmi.

Ak manželskí partneri osvojujú dieťa spoločne, podmienky osvojenia a jeho zrušenia sa okrem práva štátu, ktorého občanom je osvojenec, riadia právom štátov, ktorých občanmi sú rodičia.

Oficiálne požiadavky osvojenia sa riadia právom miesta, kde sa osvojenie uskutoční.

Účinnosť osvojenia sa riadi právom štátu, ktorého občanmi v čase osvojenia sú osvojiteľ a osvojenec.

Ak sú osvojiteľ a osvojenec občanmi rôznych štátov, za rozhodné právo sa považuje právo štátu, v ktorom majú domicil.

Ak sú osvojiteľ a osvojenec občanmi rôznych štátov a nemajú domicil v tom istom štáte, za rozhodné právo sa považuje právo Chorvátskej republiky, ak je jeden z nich občanom Chorvátskej republiky.

Ak ani osvojiteľ, ani osvojenec, nie sú občanmi Chorvátskej republiky, rozhodným právom je právo štátu, ktorého občanom je osvojenec.

3.5 Manželstvo, nemanželské páry, partnerstvá, rozvod, súdna rozluka, vyživovacia povinnosť

3.5.1 Manželstvo

Podmienky uzavretia manželstva sa riadia pre každú osobu právom štátu, ktorého je daná osoba občanom ku dňu uzavretia manželstva.

Aj keď sú splnené podmienky na uzavretie manželstva podľa práva štátu, ktorého občanom je osoba, ktorá si želá uzavrieť manželstvo pred príslušným orgánom Chorvátskej republiky, manželstvo sa nepovolí, pokiaľ v súlade s právom Chorvátskej republiky existuje nejaká prekážka týkajúca sa danej osoby, ktorá súvisí s existenciou skoršieho manželstva danej osoby, príbuzenským vzťahom alebo duševnou nespôsobilosťou.

Oficiálne požiadavky na manželstvo sa riadia právom miesta, kde sa manželstvo uzatvára.

Neplatnosť manželstva (neexistencia a neplatnosť) sa riadi tým právom, podľa ktorého bolo manželstvo uzavreté.

Rozvod sa riadi právom štátu, ktorého občanmi sú obaja manželskí partneri v čase začatia konania. Rozhodným právom je kumulatívne právo štátov, ktorých občanmi sú manželskí partneri.

3.5.2 Nemanželské páry a partnerstvá

Vlastnícke vzťahy osôb, ktoré spolu žijú bez toho, aby boli v akejkoľvek forme manželstva, sa riadia právom štátu, ktorého sú občanmi.

Ak tieto osoby nie sú štátnymi príslušníkmi rovnakého štátu, uplatňuje sa právo štátu, v ktorom majú spoločný domicil.

3.5.3 Rozvod a súdna rozluka

Rozvod sa riadi právom štátu, ktorého občanmi sú obaja manželskí partneri v čase začatia konania. Rozhodným právom je kumulatívne právo štátov, ktorých občanmi sú manželskí partneri.

3.5.4 Vyživovacia povinnosť

Vyživovacia povinnosť medzi pokrvnými príbuznými v inom vzťahu než rodičia a deti alebo vyživovacia povinnosť iných osôb v príbuzenskom vzťahu sa riadi právom štátu, ktorého občanom je príbuzný, pre ktorého sa žiada o výživné.

3.6 Majetkové vzťahy medzi manželmi

Osobné vzťahy a zákonné majetkové pomery manželov sa riadia právom štátu, ktorého sú občanmi.

Ak sú manželskí partneri občanmi rôznych štátov, za rozhodné právo sa považuje právo štátu, v ktorom majú domicil. Ak manželskí partneri nie sú štátnymi príslušníkmi rovnakého štátu ani nemajú v rovnakom štáte domicil, za rozhodné právo sa považuje právo štátu, v ktorom mali naposledy spoločný domicil.

Ak rozhodné právo nemožno určiť v súlade s uvedenými pravidlami, bude sa zaň považovať právo Chorvátskej republiky. Dohody o majetkovom režime manželov sa riadia právom, ktorým sa riadili osobné vzťahy a zákonné majetkové pomery manželov v čase uzavretia manželstva.

Ak sa v takto určenom právnom poriadku stanovuje, že manželskí partneri si môžu vybrať právo, ktorým sa bude riadiť dohoda o majetkovom režime manželov, za rozhodné právo sa považuje právo, ktoré si vybrali.

3.7 Závetý a dedičstvo

Dedenie sa riadi právom štátu, ktorého bol zosnulý v čase úmrtia občanom.

Spôsobilosť vyhotoviť závet sa riadi právom štátu, ktorého štátnym príslušníkom je závetca vo chvíli zostavenia závetu.

Závet je právne formálne platný, ak je platný podľa:

1. práva miesta, kde bol závet zostavený;
2. práva štátu, ktorého bol závetca občanom buď ku dňu vykonania závetu, alebo ku dňu svojho úmrtia;
3. práva krajiny, v ktorej mal závetca domicil buď ku dňu vykonania závetu, alebo ku dňu svojho úmrtia;
4. práva krajiny, v ktorej mal závetca miesto pobytu buď ku dňu vyhotovenia závetu, alebo ku dňu svojho úmrtia;
5. práva Chorvátskej republiky;
6. v súvislosti s nehnuteľným majetkom – aj podľa práva miesta, kde sa nehnuteľnosť nachádza.

3.8 Nehnuteľnosti

Zmluvy týkajúce sa nehnuteľností sa riadia výlučne právom štátu, v ktorom sa nehnuteľnosť nachádza.

3.9 Platobná neschopnosť

V článku 303 zákona o konkurze sa stanovuje základná zásada, že právne účinky začatia konkurzného konania sa riadia právom štátu, v ktorom sa toto konanie začalo.

Posledná aktualizácia: 12/11/2018

Obsah pôvodných vnútroštátnych jazykových verzií na tejto webovej lokalite spravujú príslušné kontaktné body EJS. Preklady týchto textov zabezpečila Európska komisia. V prekladoch preto ešte môžu chýbať možné úpravy pôvodných textov, ktoré neskôr vykoná príslušný štátny orgán členského štátu.

Európska justičná sieť pre občianske a obchodné veci ani Európska komisia nenesú žiadnu zodpovednosť ani inak neručia za informácie alebo údaje, ktoré tento dokument obsahuje alebo na ktoré odkazuje. Právne normy v oblasti autorských práv členského štátu zodpovedných za túto stránku nájdete v právnom oznámení.

Ktoré právo sa uplatňuje? - Cyprus

1 Pramene platných noriem

1.1 Vnútroštátne normy

Ak je cezhraničná vec predložená súdu, pravidlá, podľa ktorých sa určuje rozhodné právo na Cypre sú najmä tie, ktoré sú stanovené v právnych predpisoch Únie, najmä v nariadení (ES) č. 593/2008 (Rím I) o rozhodnom práve pre zmluvné záväzky (Rím I) a nariadením (ES) č. 864/2007 (Rím II) o rozhodnom práve pre mimozmluvné záväzky.

Okrem toho sa cyperské sudy riadia vlastnou judikatúrou, keďže neexistuje príslušné vnútroštátne právo ani kodifikované pravidlá. V prípade neexistencie príslušnej cyperskej judikatúry sudy uplatňujú anglické zvykové právo podľa článku 29 ods. 1 písm. c) zákona o súdoch (zákon 14/60).

1.2 Mnohostranné medzinárodné dohovory

Haagsky dohovor o rozhodnom práve pre inštitút trustu a o jeho uznávaní z 1. júla 1985, ktorý bol ratifikovaný Cypruskou republikou na základe zákona o ratifikácii 15 (III) z roku 2017.

1.3 Hlavné dvojstranné dohovory

Neuplatňuje sa.

2 Uplatňovanie kolíznych noriem

2.1 Povinnosť sudcu uplatniť kolízne normy z vlastnej iniciatívy

Sudca nie je povinný uplatňovať tieto pravidlá z vlastnej iniciatívy. Túto otázku môže vzniknúť len účastník konania, ktorý musí na základe dôkazov úspešne preukázať, že právo iného štátu nahrádza právo Cypru. Ak súd nie je o tom presvedčený, uplatňuje sa cyperské právo.

Keďže táto prax je záležitosťou dôkazov a postupu, nedotýkajú sa jej uvedené nariadenia (ES) č. 593/2008 a (ES) č. 864/2007.

2.2 Spätný odkaz

Nariadenia (ES) č. 593/2008 a (ES) č. 864/2007 neumožňujú uplatnenie pravidla *spätného a ďalšieho odkazu*. V prípadoch, na ktoré sa nevzťahujú tieto nariadenia, sa však pravidlo *spätného a ďalšieho odkazu* môžu uplatniť takto:

Súd, ktorý prejednáva vec, pri ktorej sa preukáže, že by sa malo uplatniť právo iného štátu, musí uplatniť buď len vnútroštátne právne predpisy tohto práva alebo právo v celom rozsahu vrátane medzinárodných pravidiel uplatniteľných podľa tohto práva.

Problém v druhom prípade vyplýva z toho, že pravidlá o rozhodnom práve podľa právneho systému iného dotknutého štátu môžu odkázať sudcu na cyperské právo, ktoré musí uplatniť (*spätný a ďalší odkaz*). V tomto prípade má súd dve možnosti: buď prijať pravidlo spätného a ďalšieho odkazu a uplatniť cyperské právo (teória „*čiasťového spätného a ďalšieho odkazu*“) alebo ho odmietnuť a uplatniť právo iného štátu v plnom rozsahu („*úplný spätný a ďalší odkaz*“).

2.3 Zmena kolízneho kritéria

S cieľom vyhnúť sa akémukoľvek problému, ktorý môže vzniknúť zmenou kolízneho kritéria (napr. bydliska, miesta, kde bol premiestnený hnutelný majetok alebo trust atď.) sa pravidlo o rozhodnom práve zvyčajne používa na určenie dátumu, kedy je kolízne kritérium identifikované. Ako príklad pozri článok 7 Haagskeho dohovoru o trustoch z 1. júla 1985.

2.4 Výnimky z obvyklého použitia kolíznych noriem

Právo iného štátu by sa nemalo uplatňovať ani v prípade, keď pravidlá o rozhodnom práve vyžadujú jeho uplatnenie, ak je jeho uplatňovanie v rozpore s verejným poriadkom Cypruskej republiky. Podľa judikatúry „verejný poriadok“ zahŕňa základné zásady spravodlivosti, verejnej morálky a etiky [*Pilavachi & Co Ltd/International Chemical Co Ltd (1965) 1 CLR 97*].

Právo iného štátu by sa takisto nemalo uplatňovať, pokiaľ ide o clá, dane a zdaňovanie.

2.5 Zistenie obsahu cudzieho práva

Uplatňuje sa pravidlo stanovené vo veci *Royal Bank of Scotland plc/Geodrill Co Ltd and Others (1993) 1 JSC 753*, podľa ktorého strana, ktorá tvrdí, že na jej vec je uplatniteľné cudzie právo, musí najprv uplatniť tento nárok a potom to preukázať súdu predložením znaleckého posudku. Ak súd nie je s týmto dôkazom spokojný alebo žiadny z účastníkov neuplatní takýto nárok, uplatňuje sa právo Cypru.

3 Kolízne normy

3.1 Zmluvné záväzky a právne úkony

Nariadenie (ES) č. 593/2008 (Rím I) sa vzťahuje na všetky zmluvné záväzky a právne úkony, keď vznikne otázka, ktoré právo by sa malo uplatniť.

3.2 Mimo zmluvné záväzky

Nariadenie (ES) č. 864/2007 (Rím II) sa uplatňuje vo väčšine prípadov, pri ktorých je všeobecným pravidlom, že rozhodné právo by sa malo určiť na základe miesta, kde vznikla škoda (*lex loci damni*), bez ohľadu na to, na území ktorej krajiny alebo krajín by mohli nastať nepriame následky. V nariadení sa takisto stanovujú osobitné pravidlá na určenie rozhodného práva pre osobitné typy mimozmluvných záväzkov, ako napríklad nekalá súťaž a zodpovednosť za výrobok.

Pokiaľ ide o trusty, uplatňuje sa (ratifikované) rozhodné právo pre inštitút trustu a jeho uznávanie z roku 2017 [zákon 15(III)/2017], ktorým sa ratifikoval Haagsky dohovor z roku 1985. Podľa ratifikačného zákona a dohovoru by sa mal trust riadiť právom, ktoré zvolí správca. V opačnom prípade by sa mal trust riadiť právom, s ktorým má najužšiu väzbu.

3.3 Osobný štatút, jeho aspekty týkajúce sa občianskeho štatútu (meno, bydlisko, spôsobilosť)

Priezvisko

Zákon o vzťahu medzi rodičmi a deťmi (zákon 216/90) sa vzťahuje na určenie priezviska. Podľa zákona 216/90 sa priezvisko dieťaťa určí spoločným vyhlásením rodičov do troch mesiacov odo dňa jeho narodenia. Ak rodičia takéto vyhlásenie neurobia, dostane dieťa priezvisko svojho otca. Ak ide o nemanželské dieťa alebo ak nie je uznané svojím otcom, dieťa by malo dostať priezvisko svojej matky.

Bydlisko

Bydlisko osoby sa určuje podľa kapitoly 195 zákona o závetoch a dedení, v ktorom sa stanovuje, že každá osoba má v akomkoľvek danom čase buď bydlisko získané pri svojom narodení („bydlisko pôvodu“) alebo bydlisko, ktoré získala alebo si dobrovoľne ponechala („zvolené bydlisko“).

V prípade manželského dieťaťa, ktoré sa narodilo počas života svojho otca je bydliskom pôvodu dieťaťa bydlisko otca pri jeho narodení.

V prípade nemanželského dieťaťa alebo dieťa narodeného po smrti svojho otca je bydliskom pôvodu dieťaťa bydlisko matky pri jeho narodení.

Spôsobilosť

Spôsobilosť osoby uzavrieť manželstvo je predmetom zákona o manželstve [zákon 104(I)/2013], ktorého článok 14 ustanovuje, že osoba, ktorá nedovršila osemnásť rokov, nemá spôsobilosť uzavrieť manželstvo, alebo ak ku dňu uzavretia manželstva nie je schopná vyjadriť súhlas v dôsledku duševnej poruchy alebo postihnutia alebo kvôli ochoreniu mozgu alebo inému ochoreniu alebo závislosti od návykových látok, čo jej neumožňuje pochopiť a uvedomiť si svoje konanie.

Aj v prípade, keď dotknutý pár alebo jeden z nich nedovršil osemnásť rokov, považujú sa za spôsobilých uzavrieť manželstvo, ak dovšili vek aspoň šestnásť rokov, alebo ak ich porúčnici poskytli písomný súhlas s uzavretím manželstva alebo existujú vážne dôvody, ktoré odôvodňujú manželstvo. Ak je uvedený súhlas odmietnutý alebo neexistuje žiadny porúčnik, o otázke, či osoba má spôsobilosť uzavrieť manželstvo, by mal rozhodnúť súd pre rodinné veci v okrese, v ktorom má dotknutá osoba bydlisko.

Pokiaľ ide o spôsobilosť na právne úkony, článok 11 kapitoly 149 zákona o zmluvách ustanovuje, že osoba je spôsobilá uzatvárať zmluvy, ak má zdravú myseľ a nebola zbavená tejto spôsobilosti na základe zákona. Zákon ustanovuje, že ženatá/vydatá osoba sa nepovažuje za nespôsobilú na uzatváranie zmlúv len preto, že nedovršila vek osemnásť rokov.

3.4 Vznik vzťahu rodič – dieťa vrátane adopcie

3.4.1 Vznik vzťahu rodič – dieťa

Právny vzťah medzi rodičom a dieťaťom, a to aj vrátane rodičovských práv a povinností, vyživovacej povinnosti a komunikácie sú upravené v cyperskom práve, najmä v zákone o vzťahu medzi rodičmi a deťmi (zákon 216/90).

Nariadenie (ES) č. 2201/2003 (Brusel IIa) a nariadenie (ES) č. 4/2009, ako aj Haagsky dohovor o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone a spolupráci v oblasti rodičovských práv a povinností a opatrení na ochranu dieťaťa z roku 1996 sa takisto uplatňujú pokiaľ ide o záležitosti, na ktoré sa vzťahujú.

3.4.2 Adopcia

Ak konania o osvojení prebiehajú na cyperských súdoch, uplatňuje sa cyperské právo bez ohľadu na to, či má osvojenie cezhraničný charakter.

3.5 Manželstvo, nemanželské páry, partnerstvá, rozvod, súdna rozluka, vyživovacia povinnosť

3.5.1 Manželstvo

Záležitosti týkajúce sa uzatvorenia a zrušenia manželstva na Cypre upravuje zákon o manželstve z roku 2003 [zákon 104(I)/2003]. Tieto záležitosti sú takisto predmetom dohovoru OSN o súhlase s manželstvom, minimálnom veku pre uzatvorenie manželstva a registrácii manželstiev, ktorý Cyperská republika ratifikovala zákonom 16(III)/2003.

3.5.2 Nemanželské páry a partnerstvá

3.5.3 Rozvod a súdna rozluka

Záležitosti týkajúce sa rozvodu sú upravené v článku 111 ústavy a v zákone o pokuse o zmieri a duchovnom zrušení manželstva z roku 1990 (zákon 22/1990) pokiaľ ide o manželstvá uzavreté pred orgánom cirkvi a v zákone o manželstve [zákon 104(I)/2003].

Haagsky dohovorom o uznávaní rozvodov a zrušení manželského spolužitia z roku 1971, ktorý Cyperská republika ratifikovala zákonom 14(III) 1983, sa uplatňuje na záležitosti, ktoré súvisia s uznaním rozvodu a zrušení manželského spolužitia.

3.5.4 Vyživovacia povinnosť

Vyživovacia povinnosť

Podľa zákona o majetkových pomeroch manželov (zákon 232/1991) v platnom znení:

Ak manželia prestanú žiť spolu, súd môže na žiadosť jedného z manželov vydať rozhodnutie o výživnom, v ktorom uloží druhému manželovi povinnosť, aby platil výživné manželovi, ktorý žiada o výživné.

Vyživovacia povinnosť medzi bývalými manželmi sa uplatňuje, ak jeden z manželov nie je schopný zabezpečiť si živobytie z vlastného príjmu alebo majetku a:

- a) ak po ukončení rozvodu alebo po uplynutí lehôt uvedených ďalej je jeho vek alebo zdravotný stav taký, že nemôže začať vykonávať povolanie alebo pokračovať v povolaní, ktorým by si zabezpečil svoje živobytie;
- b) ak sa stará o maloleté alebo dospelé dieťa alebo inú nezaopatrenú osobu, ktorá nie je schopná sa sama živiť z dôvodu telesného alebo duševného postihnutia a osobe, ktorá žiada o výživné to bráni nájsť vhodné zamestnanie;
- c) nemôže nájsť stabilné a vhodné zamestnanie alebo potrebuje odbornú prípravu, ktorá nebude trvať dlhšie ako tri roky od ukončenia rozvodu;
- d) v akomkoľvek inom prípade, keď je poskytnutie výživného do ukončenia rozvodu nevyhnutné z dôvodov spravodlivosti.

Výživné môže byť zamietnuté alebo znížené zo závažných dôvodov, najmä ak manželstvo trvalo krátko alebo ak manžel, ktorý by mohol mať nárok na výživné, je zodpovedný za rozvod alebo zánik spolužitia alebo si svoju chudobu spôsobil z vlastnej vôle.

Nárok na výživné by mal takisto skončiť alebo príkaz na výživné by sa mal upraviť, ak si to vyžadujú okolnosti.

Vyživovacia povinnosť na maloleté dieťa

Podľa zákona o vzťahu medzi rodičmi a deťmi (zákon 216/90) vyživovacia povinnosť voči maloletému dieťaťu prináleží rodičom spoločne podľa ich finančných možností. Uvedená povinnosť rodičov môže trvať na základe rozhodnutia a súdneho zmiernu aj po tom, čo dieťa dosiahne dospelosť, keď je to odôvodnené výnimočnými okolnosťami (napr. dieťa je nespôsobilé alebo zdravotne postihnuté, slúži v Národnej garde alebo navštevuje kurzy vo vzdelávacom zariadení či odbornej škole).

Nárok maloletého dieťaťa na výživné od svojich rodičov stále pretrváva, aj keď dieťa vlastní majetok.

3.6 Majetkové vzťahy medzi manželmi

Uplatňuje sa článok 13 zákona 232/1991, ktorého všeobecným pravidlom je, že manželstvo nemení autonómiu manželov vo vzťahu k majetku. Článok 14 tohto zákona však umožňuje jednému z manželov vzniesť nárok na majetok druhého manžela v prípade zrušenia alebo anulovania manželstva za predpokladu, že manžel, ktorý nárok vznáša, akokoľvek prispel k zvýšeniu hodnoty majetku druhého manžela. Strana, ktorá uplatňuje nárok, môže na základe žaloby požiadať, aby jej bola vyplatená časť, o ktorú sa zvýšila hodnota majetku v dôsledku jej príspevku.

Za príspevok jedného z manželov, ktorý zvýšil hodnotu majetku druhého manžela, sa považuje jedna tretina zo zvýšenej hodnoty majetku, pokiaľ sa nepreukáže nižší alebo vyšší príspevok.

Zvýšenie hodnoty majetku manželov nezahŕňa to, čo manželia získali na základe daru, dedičstva, pozostalosti alebo iného daru.

3.7 Závetý a dedičstvo

Dedenie a všetky záležitosti týkajúce sa dedičstva s výnimkou formulára používaného na vypracovanie a zrušenie závetu upravuje nariadenie (EÚ) č. 650/2012 o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone rozhodnutí a prijatí a výkone verejných listín v dedičských veciach a o zavedení európskeho osvedčenia o dedičstve.

V súlade s článkom 22 uvedeného nariadenia si môže osoba za rozhodné právo, ktorým sa bude spravovať dedenie jej dedičstva, zvoliť právny poriadok štátu, ktorého je v čase voľby alebo úmrtia štátnym príslušníkom. Voľba práva sa uskutoční výslovným vyhlásením.

Ak existuje závet, uplatňuje sa Haagsky dohovor o rozhodnom práve pre formu závetov z 5. októbra 1961. V súlade s článkom 1 dohovoru je závet z hľadiska formy platný, ak je jeho forma v súlade s vnútroštátnym právom podľa:

- a) miesta, kde ho závetca vyhotovil, alebo
- b) štátnej príslušnosti závetcu, buď v čase vyhotovenia závetu alebo v čase jeho smrti, alebo
- c) miesta, kde mal závetca bydlisko alebo obvyklý pobyt, buď v čase vyhotovenia závetu alebo v čase jeho smrti, alebo
- d) miesta, kde sa nachádza nehnuteľný majetok, ktorého sa závet dotýka.

3.8 Nehnuteľnosti

Na vzťahy vytvárajúce záväzky, ktoré súvisia s nehnuteľným majetkom sa uplatňuje nariadenie (ES) č. 593/2008 (Rím I), v ktorom je stanovené, že zmluva sa spravuje právom, ktoré si zvolia účastníci. V prípade neexistencie voľby sa uplatňuje článok 4 nariadenia, v ktorom sa jasne špecifikuje rozhodné právo pre každý prípad.

Pokiaľ ide o zmluvy týkajúce sa *vecných práv*, v súlade s judikatúrou cyperských súdov súd uplatňuje jurisdikciu krajiny, v ktorej sa nehnuteľnosť nachádza (*lex situs*).

3.9 Platobná neschopnosť

Rozhodné právo sa určuje podľa nariadenia (ES) č. 1346/2000 o konkurznom konaní. Je to právo štátu, na území ktorého sa začalo takéto konanie.

Posledná aktualizácia: 18/04/2018

Obsah pôvodných vnútroštátnych jazykových verzií na tejto webovej lokalite spravujú príslušné kontaktné body EJS. Preklady týchto textov zabezpečila Európska komisia. V prekladoch preto ešte môžu chýbať možné úpravy pôvodných textov, ktoré neskôr vykoná príslušný štátny orgán členského štátu. Európska justičná sieť pre občianske a obchodné veci ani Európska komisia nenesú žiadnu zodpovednosť ani inak neručia za informácie alebo údaje, ktoré tento dokument obsahuje alebo na ktoré odkazuje. Právne normy v oblasti autorských práv členského štátu zodpovedných za túto stránku nájdete v právnom oznámení.

Ktoré právo sa uplatňuje? - Luxembursko

1 Pramene platných noriem

1.1 Vnútroštátne normy

Neexistuje luxemburský kódex medzinárodného práva súkromného. Ustanovenia týkajúce sa kolízie právnych poriadkov vo vnútroštátnom práve sa nachádzajú v rôznych právnych predpisoch a osobitných právnych predpisoch. Táto oblasť sa vo veľkej miere riadi mnohostrannými medzinárodnými dohovormi, ako aj európskymi nástrojmi sekundárneho práva.

1.2 Mnohostranné medzinárodné dohovory

Značný počet kolíznych noriem vyplýva z mnohostranných medzinárodných dohovorov, ktorých je Luxembursko zmluvnou stranou. Väčšina týchto dohovorov bola vypracovaná v rámci Haagskej konferencie medzinárodného práva súkromného.

Zoznam týchto dohovorov možno nájsť na webovom sídle [Haagskej konferencie](#).

1.3 Hlavné dvojstranné dohovory

Určité dvojstranné dohovory obsahujú kolízne normy. Podrobnejšie informácie nájdete na webovom sídle [Legilux](#).

2 Uplatňovanie kolíznych noriem

2.1 Povinnosť sudcu uplatniť kolízne normy z vlastnej iniciatívy

V súvislosti s osobným stavom osôb súd uplatňuje z vlastnej iniciatívy kolíziu právnych poriadkov. Neuplatňuje sa, ak si strany môžu slobodne vybrať právo, ako napríklad v zmluvných veciach, na základe zásady slobodnej voľby rozhodného práva zmluvnými stranami. V tomto prípade súd uplatňuje z vlastnej iniciatívy kolíznu normu výlučne vtedy, ak ide o zrejmé porušenie zákona.

Konajúci súd automaticky uplatňuje svoj právny poriadok, ak strany nepožiadali o uplatnenie cudzieho práva.

2.2 Spätňý odkaz

V Luxembursku, v oblastiach, na ktoré sa nevzťahuje žiadny medzinárodný dohovor ani európske nariadenie osobitne vylučujúce spätňý odkaz, sa v judikatúre do určitej miery pripúšťa spätňý odkaz. Ak sa v rámci spätňého odkazu v dôsledku uplatnenia kolíznej normy určí právny poriadok konajúceho súdu, tento spätňý odkaz je prípustný, pričom tým jeho použitie končí. Platí domnienka, že ide o odkaz na hmotné právo konajúceho súdu.

Postúpenie je vylúčené vo veciach, pre ktoré si strany môžu slobodne vybrať rozhodné právo.

2.3 Zmena kolízneho kritéria

Mobilný konflikt je predpoklad, že v dôsledku zmeny jedného kolízneho kritéria určujúceho rozhodné právo sa na určitú situáciu následne uplatňujú dva rôzne právne systémy. Vymedzuje sa ako kolízia právnych poriadkov v čase z dôvodu pohybu kolízneho kritéria v priestore.

V Luxembursku sa na budúce účinky situácie, ktorá vznikla v minulosti, uplatnia nové právne predpisy, pokiaľ ide o pretrvávajúce účinky danej situácie. Nové právne predpisy, ktoré určuje kolízna norma, sa však použijú aj vtedy, keď dôjde k zmene situácie, ktorá vznikla podľa starších právnych predpisov určených ako rozhodné.

2.4 Výnimky z obvyklého použitia kolíznych noriem

Existujú situácie, v rámci ktorých konajúci súd musí uplatňovať svoj vlastný právny poriadok, a to aj napriek tomu, že sa na základe kolíznej normy má uplatňovať iný právny poriadok:

keď nie je možné určiť cudzí právny poriadok,

v prípade osôb bez štátnej príslušnosti,

ak podľa cudzieho právneho poriadku neexistuje žiadne riešenie,

v prípade prijatia naliehavých predbežných opatrení,

v prípade, že cudzí právny poriadok je v rozpore s verejným poriadkom štátu konajúceho súdu.

V prípade okamžitého uplatňovania ustanovení musí súd takisto uplatňovať svoj vlastný právny poriadok, pokiaľ ide o:

procesné predpisy a právne predpisy upravujúce organizáciu súdov,

právne ustanovenia týkajúce sa ochrany zamestnancov a právne predpisy týkajúce sa prenájmu,

právnú ochranu spotrebiteľov,

ak sa strany rozhodnú, že neuplatnia právny poriadok konajúceho súdu, ale rozhodnú sa pre cudzí právny poriadok, ktorého príslušnosť bola umelo stanovená, a to zjavne na účely podvodu, súd je povinný zamietnuť uplatnenie tohto právneho poriadku a opätovne uplatniť svoj vlastný právny poriadok.

2.5 Zistenie obsahu cudzieho práva

Keďže cudzí právny poriadok v Luxembursku predstavuje skutkový stav, za dôkazné bremeno v zásade zodpovedá strana dovolávajúca sa cudzieho právneho poriadku. Dôkazné bremeno leží na stranách, konkrétne na strane, ktorej nárok je uplatňovaný podľa cudzieho právneho poriadku.

3 Kolízne normy

3.1 Zmluvné záväzky a právne úkony

Zmluvné záväzky sa v zásade riadia vôľou vyjadrenou stranami, pod podmienkou dodržania kogentných právnych noriem týkajúcich sa verejného poriadku a obchádzania zákona.

V prípade absencie voľby strán sa uplatňujú ustanovenia Rímskeho dohovoru z roku 1980 a nariadenia č. 593/2008 zo 17. júna 2008. V tomto druhom prípade súd uplatní právny poriadok, ktorý je z objektívneho hľadiska najprimeranejší.

3.2 Mimozmluvné záväzky

Mimozmluvné záväzky sa v zásade riadia právnym poriadkom miesta, kde došlo ku skutočnosti, na základe ktorej vznikla škoda alebo povinnosť, pokiaľ iný právny poriadok nie je užšie prepojený so skutočnosťami alebo sa neuplatňuje medzinárodný dohovor.

3.3 Osobný štatút, jeho aspekty týkajúce sa občianskeho štatútu (meno, bydlisko, spôsobilosť)

Osobné postavenie v zásade podlieha vnútroštátnemu právnemu poriadku príslušnej fyzickej osoby, s výnimkou osobitných kritérií závisiacich od konkrétnej situácie, ako napríklad obvyklý pobyt zainteresovaných strán, a najmä dotknutých detí. To isté platí aj pre tvorenie, skladanie a podmienky pre zmenu priezviska, keďže priezvisko tvorí súčasť osobného stavu.

Všeobecná právna spôsobilosť vykonať právny úkon, ako aj spôsobilosť byť účastníkom súdneho konania sa riadia vnútroštátnym právnym poriadkom dotknutej osoby. Aktívna legitímácia je však upravená právnym poriadkom, ktorý sa uplatňuje na toto právo, vzhľadom na to, že ovplyvňuje podstatu práva.

V zmluvných veciach sa toto pravidlo uplatňuje v obmedzenej miere, ak zmluvný partner konajúci v dobrej viere neočakával dôvod nespôsobilosti, ktorý neexistuje v krajine, v ktorej sa úkon uskutočnil. V takomto prípade sa dáva prednosť právnemu poriadku miesta zmluvného plnenia pred vnútroštátnym právnym poriadkom osoby.

3.4 Vznik vzťahu rodič – dieťa vrátane adopcie

3.4.1 Vznik vzťahu rodič – dieťa

V Luxembursku sa na vzťah medzi rodičom a dieťaťom vzniknutý počas manželstva v zásade uplatňuje právny poriadok, podľa ktorého sa spravuje manželstvo, t. j. spoločný vnútroštátny právny poriadok rodičov alebo právny poriadok podľa spoločného bydliska alebo právny poriadok konajúceho súdu. Všetko, čo súvisí s určením vzťahu medzi rodičom a dieťaťom vzniknutého mimo manželstva, sa v zásade riadi vnútroštátnym právnym poriadkom dieťaťa. Pokiaľ ide o druh dôkazov na určenie rodičovstva, hmotnoprávne podmienky na uznanie, lehotu a dôvody na účely napadnutia určenia rodičovstva a prostriedky obhajoby voči návrhu, uplatňuje sa vnútroštátny právny poriadok dieťaťa.

3.4.2 Adopcia

– Podmienky pre osvojenie

V súlade s článkom 370 Občianskeho zákonníka sú podmienky pre osvojenie v zásade upravené vnútroštátnym právnym poriadkom osvojiteľa alebo osvojiteľov. Ak majú osvojiteľa – manželia rôznu štátnu príslušnosť, rozhodným právom je právo podľa miesta spoločného obvyklého pobytu v čase podania žiadosti. Požadované podmienky, ktoré sa vzťahujú na osvojenca, sa v zásade naďalej riadia vnútroštátnym právnym poriadkom osvojenca. Výnimka z tejto zásady sa uplatňuje vtedy, keď osvojenec prostredníctvom osvojenia získava štátnu príslušnosť osvojiteľa. V tomto prípade sú podmienky upravené vnútroštátnym právnym poriadkom osvojiteľa.

– Účinky osvojenia

Účinky osvojenia sú upravené vnútroštátnym právnym poriadkom osvojiteľa alebo osvojiteľov. Ak sú osvojiteľmi manželia rôznej štátnej príslušnosti alebo bez štátnej príslušnosti alebo ak jeden z manželov nemá štátnu príslušnosť, rozhodným právom je právo miesta spoločného obvyklého pobytu v čase, keď osvojenie nadobudlo účinnosť.

V prípade osvojenia vykonaného v zahraničí môže dôjsť ku kolízii pravidiel týkajúcich sa súdnej právomoci, ktoré boli stanovené vnútroštátnymi právnymi predpismi osvojiteľa a vnútroštátnymi právnymi predpismi osvojenca. V tomto prípade sa osvojenie považuje za platné, ak boli splnené pravidlá stanovené právnymi predpismi krajiny, kde sa osvojenie uskutočnilo, a ak sa osvojenie vykonalo pred príslušnými orgánmi podliehajúcimi tým istým právnym predpisom.

3.5 Manželstvo, nemanželské páry, partnerstvá, rozvod, súdna rozluka, vyživovacia povinnosť

3.5.1 Manželstvo

– Podmienky platnosti manželstva

Formálne podmienky sa v zásade riadia právnym poriadkom miesta, kde sa manželstvo uzatvára.

Aby bolo podľa Haagskeho dohovoru zo 14. marca 1978 o vyhlásení a uznávaní platnosti manželstiev manželstvo platné, musia byť splnené hmotnoprávne podmienky stanovené vnútroštátnymi právnymi predpismi každého z manželov. Predmetné vnútroštátne právne predpisy sa určujú na základe kolíznych noriem štátu, v ktorom sa manželstvo uzatvára. Okrem toho, za predpokladu, že aspoň jeden z manželov má štátnu príslušnosť tohto štátu alebo má na jeho území obvyklé bydlisko, je nutné dodržiavať hmotnoprávne podmienky vyplývajúce z právneho poriadku štátu, kde sa manželstvo uzatvára. Právne predpisy, ktoré upravujú podmienky platnosti manželstva, sa uplatňujú aj na hmotnoprávne podmienky týkajúce sa návrhu na určenie neplatnosti manželstva.

V prípade manželstiev uzatvorených v zahraničí sa uplatňuje domnienka platnosti, ak bol sobášny list vyhotovený v súlade s formálnymi požiadavkami právneho poriadku miesta, kde sa manželstvo uzavrelo. Uznanie možno odmietnuť, ak je manželstvo uzavreté v zahraničí zjavne nezlučiteľné s vnútroštátnym verejným poriadkom Luxemburska.

– Účinky manželstva

V prípade, že manželia nemajú spoločnú štátnu príslušnosť, účinky v Luxembursku sa v zásade riadia právnym poriadkom platným v mieste spoločného bydliska manželov, t. j. v mieste, kde sa pár skutočne usadil.

3.5.2 Nemanželské páry a partnerstvá

Spolužitie druhov alebo konkubinát nie je predmetom žiadnej kolíznej normy, keďže podľa luxemburského práva vzťahy medzi druhmi predstavujú skutočnú situáciu.

Právnym poriadkom, ktorý sa uplatňuje na partnerstvá uzavreté v Luxembursku, je právny poriadok konajúceho súdu.

Partneri, ktorí svoje partnerstvo pôvodne uzavreli v zahraničí, si môžu dať svoje partnerstvo zapísať do občianskeho registra, pokiaľ obidvaja partneri v čase uzavretia partnerstva v zahraničí splnili podmienky stanovené v článku 4. Len čo bude partnerstvo, ktoré bolo uzavreté v zahraničí, uznané v Luxembursku, budú sa naň uplatňovať rovnaké výhody ako na partnerstvá uzavreté v Luxembursku.

3.5.3 Rozvod a súdna rozluka

Pokiaľ majú manželia rovnakú štátnu príslušnosť, rozvod a rozluka sa riadia vnútroštátnym právnym poriadkom, ktorý sa uplatňuje na manželov. V opačnom prípade sa bude uplatňovať právny poriadok ich skutočného spoločného bydliska. Ak nie je splnené ani jedno kritérium, uplatňuje sa právny poriadok konajúceho súdu.

Tieto právne predpisy sa vo všeobecnosti uplatňujú aj na prípustnosť rozvodu, jeho príčiny, jeho účinky a dodatočné opatrenia.

3.5.4 Vyživovacia povinnosť

Podľa článku 15 nariadenia č. 4/2009 o vyživovacej povinnosti sa rozhodné právo vo veciach vyživovacej povinnosti určuje v súlade s protokolom z 23. novembra 2007 o medzinárodnom vymáhaní výživného určeného deťom a iným rodinným príslušníkom. V zásade sa uplatňuje právny poriadok štátu, v ktorom má obvyklý pobyt oprávnená osoba, ale strany môžu na základe spoločnej dohody určiť pre už začaté konanie právny poriadok konajúceho súdu alebo jeden z týchto právnych poriadkov:

- a) právny poriadok štátu, ktorého štátnym príslušníkom je jedna zo strán v čase určenia;
- b) právny poriadok štátu obvyklého pobytu jednej zo strán v čase určenia;
- c) právny poriadok určený stranami pre ich majetkové vzťahy alebo právny poriadok, ktorý sa skutočne uplatňuje na tieto vzťahy;
- d) právny poriadok určený stranami pre ich rozvod alebo rozluku alebo právny poriadok, ktoré sa skutočne uplatňuje na tento rozvod alebo túto rozluku.

3.6 Majetkové vzťahy medzi manželmi

Majetkové vzťahy manželov podliehajú vnútroštátnemu právu, ktoré si určujú manželia pred uzavretím manželstva.

Ak si manželia v čase uzavretia manželstva nevybrali, rozhodné právo sa určuje v súlade s Haagskym dohovorom zo 14. marca 1978 o vyhlásení a uznávaní platnosti manželstiev.

Podľa Haagskeho dohovoru zo 14. marca 1978 si manželia môžu určiť len jeden z týchto právnych poriadkov:

1. právny poriadok štátu, ktorého je jeden z manželov štátnym príslušníkom v čase tohto určenia;
2. právny poriadok štátu, na ktorého území má v čase tohto určenia jeden z manželov obvyklý pobyt;
3. právny poriadok prvého štátu, na ktorého území si jeden z manželov po uzavretí manželstva zriadi nový obvyklý pobyt.

Takto určený právny poriadok sa bude uplatňovať na celý ich majetok.

Či už však manželia určili alebo neurčili právny poriadok, ako sa uvádza v predchádzajúcich odsekoch, pokiaľ ide o celý nehnuteľný majetok alebo jeho časť, manželia môžu určiť právny poriadok miesta, kde sa tento nehnuteľný majetok nachádza. Zároveň môžu stanoviť, že na nehnuteľný majetok, ktorý bude následne nadobudnutý, sa bude uplatňovať právny poriadok miesta, kde sa bude nachádzať.

V prípade neexistencie voľby práva stranami musí súd zistiť, aký bol ich tichý výber. Predpokladá sa, že sa uplatňuje vnútroštátny poriadok štátu, na ktorého území si po uzavretí manželstva zriadia svoj prvý obvyklý pobyt.

V ďalej uvedených prípadoch však majetkové vzťahy manželov podliehajú vnútroštátnemu právu štátu, ktorého štátnu príslušnosť majú obidvaja manželia, v súlade s Haagskym dohovorom zo 14. marca 1978:

1. ak vyhlásenie stanovené v článku 5 uskutočnil tento štát a ak jeho účinok nie je vylúčený odsekom 2 tohto článku;
2. ak tento štát nie je zmluvnou stranou dohovoru, ak je jeho vnútroštátny právny poriadok uplatniteľný podľa vlastného medzinárodného práva súkromného a ak si manželia po uzavretí manželstva zriadia svoj prvý obvyklý pobyt:
  - a) v štáte, ktorý uskutočnil vyhlásenie stanovené v článku 5, alebo
  - b) v štáte, ktorý nie je zmluvnou stranou dohovoru a ktorého medzinárodné právo súkromné zároveň upravuje uplatňovanie jeho vnútroštátneho práva;
3. ak si manželia po uzavretí manželstva nezriadia svoj prvý obvyklý pobyt na území rovnakého štátu.

V prípade, že manželia nemajú obvyklý pobyt na území rovnakého štátu a v prípade, že nemajú spoločnú štátnu príslušnosť, ich majetkové vzťahy podliehajú vnútroštátnemu právu štátu, s ktorým, vzhľadom na všetky okolnosti, majú najužšie väzby.

Rozhodné právo je možné dobrovoľne zmeniť, ak to umožňuje nový vybraný právny poriadok.

3.7 Závety a dedičstvo

Na dedičské konania začaté od 17. augusta 2015 sa vzťahujú ustanovenia nariadenia EÚ č. 650/2012 zo 4. júla 2012. V článku 21 nariadenia sa za rozhodné právo vo veci celého dedičstva určuje právny poriadok štátu, v ktorom mal zosnulý obvyklý pobyt v čase smrti.

Dedičské konania začaté pred 17. augustom 2015 sa naďalej riadia luxemburskými kolíznymi normami.

- Dedenie zo zákona

V Luxembursku sa dedenie delí na niekoľko druhov majetku: hnuťelný majetok a jedna alebo viac častí nehnuteľného majetku. Či ide o hnuťelný alebo nehnuteľný majetok, sa zistí uplatnením právneho poriadku konajúceho súdu.

Dedenie hnuťelného majetku sa v zásade riadi právnym poriadkom miesta posledného bydliska zosnulého v čase úmrtia. Bydlisko sa určí podľa pravidiel Občianskeho zákonníka.

Dedenie nehnuteľného majetku podlieha právnemu poriadku štátu, v ktorom sa každá nehnuteľnosť nachádza.

- Dedenie zo závetu

Všeobecná právna spôsobilosť nakladať s majetkom pre prípad smrti sa v zásade riadi podľa osobného stavu. Konkrétne prípady nespôsobilosti však patria do oblasti dedičského práva. Všeobecná spôsobilosť byť dedičom je určená právnym poriadkom, ktorý sa vzťahuje na príjemcu dedičstva.

3.8 Nehnuteľnosti

Vlastníctvo nehnuteľností sa určuje v súlade s ustanoveniami článku 3 Občianskeho zákonníka podľa právneho poriadku štátu, v ktorom sa predmetná nehnuteľnosť nachádza. To platí aj pre obsah vecných práv, ktoré môžu byť dotknuté, ich vytvorenie a prevod a režim vydržania.

3.9 Platobná neschopnosť

Mimo rozsahu pôsobnosti nariadení EÚ č. 1346/2000 a 2015/848 sa na konkurzné konanie uplatňuje právny poriadok miesta začatia konkurzného konania.

To platí aj pre účinky všetkých kolektívnych konaní začatých v Luxembursku a aj tých, ktoré boli vyhlásené v zahraničí. Pokiaľ ide o účinky konkurzného konania vedeného voči jednej zo zúčastnených strán v súvislosti s právami, ktorých sa môže dovoliavať jeho zmluvný partner, sa však uplatňuje právny poriadok štátu, v ktorom bol vyhlásený konkurz.

Použiteľnosť uvedeného právneho poriadku sa obmedzuje len na konkrétne účinky a netýka sa všetkých aspektov operácie dotknutej konkurzným konaním.

Posledná aktualizácia: 06/05/2019

Obsah pôvodných vnútroštátnych jazykových verzí na tejto webovej lokalite spravujú príslušné kontaktné body EJS. Preklady týchto textov zabezpečila Európska komisia. V prekladoch preto ešte môžu chýbať možné úpravy pôvodných textov, ktoré neskôr vykoná príslušný štátny orgán členského štátu.

Európska justičná sieť pre občianske a obchodné veci ani Európska komisia nenesú žiadnu zodpovednosť ani inak neručia za informácie alebo údaje, ktoré tento dokument obsahuje alebo na ktoré odkazuje. Právne normy v oblasti autorských práv členského štátu zodpovedných za túto stránku nájdete v právnom oznámení.

Ktoré právo sa uplatňuje? - Malta

1 Pramene platných noriem

1.1 Vnútroštátne normy

Vnútroštátne právo na Malte tvoria písané právne predpisy. Tieto právne predpisy sú voľne dostupné na [webovom sídle](#) Zbierky zákonov Malty. Po prístupí k Európskej únii v roku 2004 zahŕňa maltský právny systém rovnako právne predpisy EÚ, ktoré sú priamo uplatniteľné alebo transponované do maltských zákonov a ktoré majú pravdepodobne prednosť pred vnútroštátnymi právnymi predpismi.

Aj keď zásada precedensu nie je v maltskom práve zakotvená a povinne sa na Malte neuplatňuje, maltské súdy všeobecne zvyknú prikladať váhu predchádzajúcim rozsudkom, najmä rozhodnutiam odvolacieho súdu a ústavného súdu (oba sú najvyššími súdmi na Malte).

1.2 Mnohostranné medzinárodné dohovory

Dohovor z 5. októbra 1961 o zrušení požiadavky vyššieho overenia zahraničných verejných listín

Dohovor z 15. novembra 1965 o doručovaní súdnych a mimosúdnych písomností v cudzine v občianskych a obchodných veciach

Dohovor z 18. marca 1970 o vykonávaní dôkazov v cudzine v občianskych a obchodných veciach

Dohovor z 25. októbra 1980 o občianskoprávných aspektoch medzinárodných únosov detí

Dohovor z 25. októbra 1980 o uľahčení prístupu k justičným orgánom v cudzine

Dohovor z 1. júla 1985 o rozhodnom práve pre inštitút trustu a o jeho uznávaní

Dohovor z 25. januára 1988 o vzájomnej administratívnej pomoci v daňových záležitostiach

Dohovor zo 16. januára 1992 o ochrane archeologického dedičstva

Dohovor z 29. mája 1993 o ochrane detí a o spolupráci pri medzištátnych osvojeniach

Dohovor z 19. októbra 1996 o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone a spolupráci v oblasti rodičovských práv a povinností a opatrení na ochranu dieťaťa

Rímsky dohovor z roku 1980 o rozhodnom práve pre zmluvné záväzky

Dohovor z 30. júna 2005 o dohodách o voľbe súdu

Dohovor z 23. novembra 2007 o medzinárodnom vymáhaní výživného na deti a iných členov rodiny

Protokol z 23. novembra 2007 o rozhodnom práve pre vyživovaciu povinnosť

Malta ratifikovala aj niekoľko zmlúv Organizácie Spojených národov – stav ratifikácie sa dá pozrieť [tu](#).

1.3 Hlavné dvojstranné dohovory

Nie sú nám známe žiadne dvojstranné dohovory obsahujúce ustanovenia o voľbe práva, ktorých zmluvnou stranou je Malta.

2 Uplatňovanie kolíznych noriem

2.1 Povinnosť sudcu uplatniť kolízne normy z vlastnej iniciatívy

Otázku kolíznych noriem nemôže nastoliť sudca *ex officio*; tieto normy sa uplatňujú iba v prípade, ak aspoň jeden z účastníkov konania uviedol, že dochádza ku kolízii právnych poriadkov. Účastník konania, ktorý predloží túto právnu vec, musí na súde uspokojivo preukázať obsah cudzieho práva. Bez predloženia takejto právnej veci alebo bez uspokojivého dôkazu vnútroštátne súdy rozhodujú v súlade s maltským právom.

2.2 Spätný odkaz

Pokiaľ ide o uplatňovanie spätného a ďalšieho odkazu (*renvoi*), stanovisko Malty je nejasné. Kodifikované kolízne normy sú obmedzené, a preto musia súdy pri rozhodovaní o tom, ktoré právo by sa malo uplatňovať v danej veci, veľmi často uplatňovať nekodifikované normy medzinárodného práva súkromného. Maltské súdy rozhodli, že v prípade chýbajúcich právnych predpisov upravujúcich medzinárodné právo súkromné majú maltské súdy siahnuť po zásadách anglického *common law*. Vzhľadom na to si maltské súdy osvojili anglické uplatňovanie spätného a ďalšieho odkazu. Vyplýva z toho teda, že doktrína spätného a ďalšieho odkazu sa zamietne, pokiaľ ide o delikty, poistenie a zmluvu. Používa sa však, pokiaľ ide o platnosť závetu, nároky na zahraničné nehnuteľnosti a otázky rodinného práva.

2.3 Zmena kolízneho kritéria

Rieši sa tak, že sa v prípade každej kolíznej normy stanoví príslušný čas, keď je kolízne kritérium určené.

2.4 Výnimky z obvyklého použitia kolíznych noriem

Maltské súdy môžu odmietnuť uplatniť cudzie právo, ktoré je v rozpore s maltským verejným poriadkom, a ak možno dané cudzie právo charakterizovať ako cudzie daňové právo alebo ako trestné právo.

2.5 Zistenie obsahu cudzieho práva

Právna vec cudzieho práva sa má preukázať ako vecná skutočnosť, nie ako právna otázka. Maltské súdy sú splnomocnené vykladať vnútroštátne právne predpisy a nie je im povolené, aby sami vykladali obsah cudzieho práva. Na pochopenie cudzieho práva menuje súd znalcov na cudzie právo. Účastníci sporu môžu ako súčasť svojich dôkazov predložiť správy vypracované rôznymi znalcami.

Dôkazné bremeno znáša účastník, ktorý predkladá túto právnu vec, konkrétne odporca v spore.

3 Kolízne normy

3.1 Zmluvné záväzky a právne úkony

Vo veciach týkajúcich sa zmluvných záväzkov v rámci krajín mimo EÚ sa uplatňuje Rímsky dohovor z roku 1980, a to v dôsledku (ratifikačného) zákona o rímskom dohovore o zmluvných záväzkoch, kapitola 482 Zbierky zákonov Malty. Na druhej strane zmluvné záväzky v rámci krajín EÚ sa riadia nariadením Rím I [nariadenie (ES) č. 593/2008 o rozhodnom práve pre zmluvné záväzky].

3.2 Mimozmluvné záväzky

Kolízne normy pre mimozmluvné záväzky sú upravené nariadením (ES) č. 864/2007 o rozhodnom práve pre mimozmluvné záväzky (známe ako nariadenie R II).

3.3 Osobný štatút, jeho aspekty týkajúce sa občianskeho štatútu (meno, bydlisko, spôsobilosť)

Maltské občianstvo sa nadobúda pri narodení, ak otec alebo matka dieťaťa je občanom Malty.

Na rozdiel od občianstva si môže občan od svojej plnoletosti zvoliť svoj obvyklý pobyt. Obvyklý pobyt sa určuje podľa miesta, kde dotknutá osoba býva, spolu so zámerom bývať v príslušnej jurisdikcii na neurčito alebo trvalo.

Spôsobilosť prijímať určité záväzky, napríklad uzatvárať manželstvo, zmluvy, vykonávať obchodnú činnosť, spísať závet atď., určujú predpisy platné pre danú oblasť.

3.4 Vznik vzťahu rodič – dieťa vrátane adopcie

3.4.1 Vznik vzťahu rodič – dieťa

Povinnosť rodiča voči dieťaťu určuje maltský občiansky zákonník, ale rodičovské práva a povinnosti zanikajú *ipso jure*, keď dieťa dosiahne vek osemnásť rokov. Príslušnosť maltských súdov je určená nariadením (ES) č. 2201/2003 o súdnej právomoci a uznávaní a výkone rozsudkov v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností (nariadenie Brusel IIa). Táto problematika je podrobnejšie opísaná v [príslušnom oddiele](#).

3.4.2 Adopcia

Rovnako osvojenie je upravené maltským občianskym zákonníkom, ktorý maltské súdy uplatňujú vždy, keď majú právomoc. Zahraničné osvojenia sú uznávané podľa maltského práva na základe Dohovoru o ochrane detí a spolupráci pri medzištátnych osvojeniach.

3.5 Manželstvo, nemanželské páry, partnerstvá, rozvod, súdna rozluka, vyživovacia povinnosť

3.5.1 Manželstvo

Formálna platnosť manželstva sa riadi právom miesta, na ktorom sa manželstvo uzatvára. Na Malte sú formálne náležitosti pre uzavretie manželstva uvedené v kapitole 255 Zbierky zákonov Malty ([zákón o manželstve](#)). Uvedeným zákonom sa upravujú okrem iného okolnosti vylučujúce uzavretie manželstva. Jednou z okolností, ktoré sú v ňom uvedené, je, že „manželstvo uzavreté medzi osobami, z ktorých jedna má menej ako šesťnásť rokov, je neplatné“.

Rozhodným právom na Malte je právo bydliska manželov, ktoré sa zohľadňuje.

3.5.2 Nemanželské páry a partnerstvá

Občianske zväzky upravuje kapitola 530 Zbierky zákonov Malty (zákon o občianskom zväzku), v ktorej sa zase odkazuje na kapitolu 255. Pokiaľ ide o občianske zväzky, musia byť teda splnené formálne náležitosti a podmienky, ktoré sa vyžadujú v kapitole 255.

3.5.3 Rozvod a súdna rozluka

Maltský súd bude mať právomoc rozhodovať v rozvodovom konaní podľa nariadenia (ES) č. 2201/2003 o súdnej právomoci a uznávaní rozsudkov v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností. Táto problematika je podrobnejšie opísaná v [príslušnom oddiele](#).

3.5.4 Vyživovacia povinnosť

Malta je viazaná nariadením (ES) č. 4/2009 o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone rozhodnutí a o spolupráci vo veciach vyživovacej povinnosti. Táto problematika je podrobnejšie opísaná v [príslušnom oddiele](#).

3.6 Majetkové vzťahy medzi manželmi

Rozhodným právom na Malte je právo miesta domácnosti manželov (*lex situs*). V občianskom zákonníku sa v článku 1316 stanovuje, že každým manželstvom uzavretým na Malte vzniká režim bezpodielového spoluvlastníctva. Ak ide o manželstvo uzavreté mimo Malty, ale následne sa manželia usadia na Malte, vzniká medzi nimi bezpodielové spoluvlastníctvo ihneď po zriadení svojho pobytu na Malte, pokiaľ predtým neuzavreli dohodu o vylúčení režimu bezpodielového spoluvlastníctva.

3.7 Závetý a dedičstvo

V prípadoch závetov a dedičstva maltské súdy jednotne prijali *common law*. V prípade dedenia zo zákona (t. j. ak neexistuje závet), sa na dedenie hnuteľného majetku vzťahuje právo miesta bydliska závetcu v čase smrti; na dedenie nehnuteľného majetku sa vzťahuje právo jurisdikcie, v ktorej sa majetok nachádza. V prípadoch, keď existuje závet, je spôsobilosť závetcu spísať závet určená podľa práva miesta bydliska závetcov ku dňu spísania závetu. Odkazovník bude spôsobilý získať hnuteľný majetok, ak je spôsobilý buď podľa práva vlastného miesta bydliska, alebo podľa práva miesta bydliska závetcu. Okrem toho „závet je formálne platný, ak je v súlade s ktorýmkoľvek z týchto zákonov: zákon miesta spísania závetu (t. j. zvyčajne miesta, kde je podpísaný a dosvedčený) v čase jeho spísania; zákon miesta bydliska, obvyklého pobytu alebo štátnej príslušnosti závetcu v čase spísania závetu; zákon miesta bydliska, obvyklého pobytu alebo štátnej príslušnosti závetcu v čase smrti. Závet bude takisto formálne platný na účely postúpenia nehnuteľného majetku, ak je v súlade s právom jurisdikcie, v ktorej sa majetok nachádza.“

3.8 Nehnuteľnosti

3.9 Platobná neschopnosť

Malta je viazaná nariadením (ES) č. 1346/2000 o konkurznom konaní, v znení zmien. V uvedenom nariadení sú stanovené okrem iného príslušné pravidlá v konaní s úplným alebo čiastočným zbavením majetku dlžníka a vymenovaním likvidátora, ak sú hlavné záujmy dlžníka v členskom štáte EÚ. V prípadoch, na ktoré sa nevzťahuje nariadenie (ES) č. 1346/2000, sa bude uplatňovať maltské právo, ak je príslušný maltský súd, a to, ak je spoločnosť registrovaná na Malte.

Posledná aktualizácia: 11/04/2018

Obsah pôvodných vnútroštátnych jazykových verzií na tejto webovej lokalite spravujú príslušné kontaktné body EJS. Preklady týchto textov zabezpečila Európska komisia. V prekladoch preto ešte môžu chýbať možné úpravy pôvodných textov, ktoré neskôr vykoná príslušný štátny orgán členského štátu. Európska justičná sieť pre občianske a obchodné veci ani Európska komisia nenesú žiadnu zodpovednosť ani inak neručia za informácie alebo údaje, ktoré tento dokument obsahuje alebo na ktoré odkazuje. Právne normy v oblasti autorských práv členského štátu zodpovedných za túto stránku nájdete v právnom oznámení.

Upozorňujeme, že verzia tejto stránky v pôvodnom jazyku [pl](#) bola nedávno zmenená. Na preklade zobrazenej jazykovej verzie v súčasnosti pracujeme.

Ktoré právo sa uplatňuje? - Poľsko

UPOZORNENIE: Odpovede uvedené ďalej sa NEVZŤAHUJÚ na situácie, ktoré sa riadia právom Únie

1 Pramene platných noriem

1.1 Vnútroštátne normy

Zákon o medzinárodnom práve súkromnom zo 4. februára 2011 (Úradný vestník 2011/80, položka 432, v znení zmien) (ďalej len „zákon PILA“)

1.2 Mnohostranné medzinárodné dohovory

Haagsky dohovor zo 17. júla 1905 o zbavení občianskych práv a podobných ochranných opatreniach

Haagsky dohovor z 5. októbra 1961 o rozhodnom práve pre formu závetov

Haagsky dohovor z 5. októbra 1961 o právomoci orgánov a rozhodnom práve vo veciach ochrany detí

Haagsky dohovor zo 4. mája 1971 o práve použiteľnom na dopravné nehody

Haagsky dohovor z 2. októbra 1973 o rozhodnom práve pre vyživovaciu povinnosť

Dohovor o rozhodnom práve pre zmluvné záväzky otvorený na podpis v Ríme 19. júna 1980

Haagsky dohovor z 19. októbra 1996 o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone a spolupráci v oblasti rodičovských práv a povinností a opatrení na ochranu dieťaťa

1.3 Hlavné dvojstranné dohovory

Poľsko podpísalo niekoľko dvojstranných dohôd o právnych úkonoch, ktorými sa stanovujú aj kolízne normy. Patria medzi ne dohody s členskými štátmi EÚ, ako aj s tretími krajinami. Keďže právne nástroje, ktorými sú členské štáty EÚ viazané a ktoré obsahujú kolízne normy týkajúce sa rôznych tematických oblastí, majú **prednosť** pred dvojstrannými dohodami uzatvorenými medzi členskými štátmi, praktický význam tak v zásade v súčasnosti majú len dohody s tretími krajinami.

Medzi tieto dohody patria dohody s Bieloruskom (z 26. októbra 1994), Ruskom (zo 16. septembra 1996), Ukrajinou (z 24. mája 1993), Kórejskou ľudovodemokratickou republikou (z 28. septembra 1986), Kubou (z 18. novembra 1982), Vietnamom (z 22. marca 1993) a na základe nástupníctva (na základe dohody s Juhosláviou zo 6. februára 1960) s Bosnou a Hercegovinou, Čínou, Horou a Srbskom.

2 Uplatňovanie kolíznych noriem

2.1 Povinnosť sudcu uplatniť kolízne normy z vlastnej iniciatívy

Áno, súd uplatňuje kolízne normy *ex officio*. Súd uplatňuje *ex officio* aj cudzí právny poriadok, ak sa na základe kolíznej normy zistí, že dané právo je pre konkrétnu vec rozhodné.

2.2 Spätný odkaz

V poľskom práve je podľa článku 5 zákona PILA povolený len spätý odkaz.

Odsek 1 sa neuplatňuje, ak sa rozhodné právo stanovilo:

1. na základe voľby rozhodného práva;

2. s ohľadom na formu právneho úkonu;

3. s ohľadom na zmluvné záväzky, mimozmluvné záväzky alebo jednostranné právne úkony, pre ktoré sa v tomto zákone stanovuje rozhodné právo.

2.3 Zmena kolízneho kritéria

2.4 Výnimky z obvyklého použitia kolíznych noriem

Odhýlky od uplatňovania práva stanoveného v kolíznych normách týkajúcich sa právneho vzťahu sa uvádzajú v článkoch 3 a 10 zákona PILA.

Článok 3 ods. 1. Ak sa podľa zákona vyžaduje, aby sa uplatňovalo právo štátnej príslušnosti (lex patriae), a ak nie je možné stanoviť štátnu príslušnosť danej osoby, táto osoba je bez štátnej príslušnosti alebo nie je možné určiť obsah práva štátnej príslušnosti, uplatní sa právo štátu, v ktorom má daná osoba domicil, a v prípade, ak nemá domicil, uplatní sa právo krajiny jej obvyklého pobytu.

Článok 10 ods. 1. Ak nie je možné určiť okolnosti rozhodujúce pre uplatňovanie práva, uplatní sa právo štátu, s ktorým je právny vzťah najužšie spätý. Okrem toho vždy, keď je nemožné v primeranom čase určiť obsah rozhodného cudzieho právneho poriadku, uplatní sa poľské právo.

Navyše sa v článku 67 zákona PILA stanovuje, že v prípade, keď v zákone PILA, špecifických právnych predpisoch, v medzinárodných dohodách ratifikovaných a vykonateľných v Poľsku alebo v práve Únie nebolo určené nijaké rozhodné právo, právny vzťah **by sa mal riadiť právom krajiny, s ktorou je tento právny vzťah najužšie spätý.**

2.5 Zistenie obsahu cudzieho práva

Súd určuje a uplatňuje cudzí právny poriadok *ex officio* – článok 1143 poľského Občianskeho súdneho poriadku.

3 Koližne normy

3.1 Zmluvné záväzky a právne úkony

Príslušné koližne normy zakotvené v zákone PILA:

Článok 28 ods. 1: Rozhodné právo pre zmluvné záväzky sa stanoví na základe nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 zo 17. júna 2008 o rozhodnom práve pre zmluvné záväzky (Rím I) (Ú. v. EÚ L 177, 4.7.2008, s. 6). Ustanovenia nariadenia sa uplatňujú podľa potreby na zmluvné záväzky vylúčené z jeho rozsahu pôsobnosti podľa článku 1 ods. 2 písm. j) nariadenia uvedeného v odseku 1.

Podľa článku 29 ods. 1 zákona PILA, ak sa v poľskom práve stanovuje poisťná povinnosť, poisťná zmluva sa bude riadiť poľským právom.

2. Ak sa v práve členského štátu Európskeho hospodárskeho priestoru, ktorým sa stanovuje poisťná povinnosť, vyžaduje, aby sa na poisťnú zmluvu uplatňovalo právo daného členského štátu, uplatní sa toto právo.

Článok 30 ods. 1 Okrem prípadov stanovených v nariadení uvedenom v článku 28, voľba rozhodného práva krajiny, ktorá nie je členským štátom Európskeho hospodárskeho priestoru, týkajúceho sa zmluvy, ktorá je úzko spätá s územím aspoň jedného členského štátu, nesmie zbaviť spotrebiteľov ochrany, ktorú im priznáva poľské právo transpozíciou týchto smerníc:

1) Smernica Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách (Ú. v. ES L 95, 21.4.1993, s. 29; Mimoriadne vydanie Úradného vestníka Európskej únie v poľskom jazyku, kapitola 15/zv. 2, s. 288);

2) (zrušená);

3) Smernica 1999/44/ES Európskeho parlamentu a Rady z 25. mája 1999 o určitých aspektoch predaja spotrebného tovaru a záruk na spotrebný tovar (Ú. v. ES L 171, 7.7.1999, s. 12; Mimoriadne vydanie Úradného vestníka Európskej únie v poľskom jazyku, kapitola 15/zv. 4, s. 223);

4) Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2002/65/ES z 23. septembra 2002 o poskytovaní finančných služieb spotrebiteľom na diaľku a o zmene a doplnení smernice Rady 90/619/EHS a smerníc 97/7/ES a 98/27/ES (Ú. v. ES L 271, 9.10.2002, s. 16; Mimoriadne vydanie Úradného vestníka Európskej únie v poľskom jazyku, kapitola 6/zv. 4, s. 321);

5) Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2008/48/ES z 23. apríla 2008 o zmluvách o spotrebiteľskom úvere a o zrušení smernice Rady 87/102/EHS (Ú. v. EÚ L 133, 22.5.2008, s. 66, v znení zmien).

2. Ak je rozhodným právom pre zmluvy, ktoré patria do rozsahu pôsobnosti smernice Európskeho parlamentu a Rady 2008/122/ES zo 14. januára 2009 o ochrane spotrebiteľov, pokiaľ ide o určité aspekty zmlúv o časovo vymedzenom užívaní ubytovacích zariadení, o dlhodobom dovolenkovom produkte, o ďalšom predaji a o výmene (Ú. v. EÚ L 33, 3.2.2009, s. 10), právo krajiny, ktorá nie je členským štátom Európskeho hospodárskeho priestoru, spotrebiteľa nesmú byť zbavení ochrany, čo im poskytuje poľské právo, ktorým sa transponuje uvedená smernica:

1) ak sa ktorákoľvek z nehnuteľností nachádza v jednom z členských štátov, alebo

2) pokiaľ ide o dohodu, ktorá priamo nesúvisí s nehnuteľnosťou, ak hospodársky subjekt vykonáva svoju podnikateľskú alebo odbornú činnosť v jednom z členských štátov alebo ak akýmkoľvek spôsobom presunie túto činnosť do jedného z členských štátov a zmluva sa bude vzťahovať na túto činnosť.

Článok 31. Záväzok vyplývajúci z iného cenného papiera, ako je zmenka alebo šek, sa riadi právom krajiny, v ktorej bol tento cenný papier podpísaný alebo emitovaný.

Článok 32 ods. 1 Záväzok vyplývajúci z jednostranného právneho úkonu sa riadi právom, ktoré vybrala zmluvná strana plniaca tento úkon. Ak boli určené obe strany takéhoto záväzku, výber, zmena alebo zrušenie práva sa uskutočňujú na základe dohody medzi týmito stranami.

2. V prípadoch, ak nedošlo k výslovnej voľbe rozhodného práva, sa záväzok vyplývajúci z jednostranného právneho úkonu riadi právom krajiny, v ktorej má osoba plniaca úkon svoj obvyklý pobyt alebo sídlo. Ak zo skutkovej podstaty vyplýva, že záväzok je užšie spätý s právom inej krajiny, uplatní sa právo tejto krajiny.

...

Podľa článku 36 sa účinky postúpenia pohľadávok voči tretím stranám určujú na základe práva krajiny, do ktorej právomoci postúpené pohľadávky patria.

Článok 37. Rozhodným právom pre prevzatie dlhu je právo krajiny, do ktorej právomoci prevzatý dlh patrí.

Článok 38. Účinok zmeny hodnoty meny na výšku záväzku sa posudzuje podľa rozhodného práva pre záväzok.

3.2 Mimozmluvné záväzky

Príslušné koližne normy sú zakotvené v zákone PILA:

Článok 33. Rozhodné právo pre záväzky vyplývajúce z iných udalostí, ako sú právne úkony, sa riadi nariadením Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 864/2007 z 11. júla 2007 o rozhodnom práve pre mimozmluvné záväzky (Rím II) (Ú. v. EÚ L 199, 31.7.2007, s. 40).

Článok 34. Rozhodné právo pre mimozmluvné záväzky tretích strán vyplývajúce z dopravných nehôd sa určuje podľa Haagskeho dohovoru zo 4. mája 1971 o práve použiteľnom na dopravné nehody (Úradný vestník 2003/63, položka 585).

Článok 35. Zodpovednosť tretích strán za konanie a zanedbanie zo strany subjektov verejného sektora v danej krajine sa riadi právom tejto krajiny.

3.3 Osobný štatút, jeho aspekty týkajúce sa občianskeho štatútu (meno, bydlisko, spôsobilosť)

Koližne normy, ktoré sa uplatňujú na štatút fyzickej osoby:

Právna spôsobilosť fyzickej osoby a jej spôsobilosť na právne úkony sa riadia právom štátu, ktorého je štátnym príslušníkom (článok 11 ods. 1).

2. Ak fyzická osoba vykonáva právny úkon v rámci svojej podnikateľskej činnosti, stačí, aby bola spôsobilá vykonávať tento úkon podľa práva krajiny, v ktorej sa táto podnikateľská činnosť vykonáva.

3. Na základe odseku 1 sa nevylučuje uplatňovanie práva, ktorým sa riadi daný právny úkon, ak sa v tomto práve stanovujú konkrétne požiadavky súvisiace so spôsobilosťou na príslušné právne úkony.

Ak bola dohoda podpísaná stranami nachádzajúcimi sa v rovnakej krajine, podľa článku 12 sa fyzická osoba, ktorá je podľa práva danej krajiny spôsobilá na podpis dohody, môže odvolať na nespôsobilosť na základe práva uvedeného v článku 11 ods. 1 len vtedy, ak druhá strana vedela o tejto nespôsobilosti v čase podpisu dohody, alebo vtedy, ak druhá strana z neobstaranosti o tejto nespôsobilosti v danom čase nevedela.

2. Fyzická osoba, ktorá vykonáva jednostranný právny úkon a ktorá je podľa práva krajiny, v ktorej sa úkon uskutočňuje, spôsobilá na tento právny úkon, sa môže odvolať na nespôsobilosť na základe práva uvedeného v článku 11 ods. 1 len vtedy, ak to nepriaznivo neovplyvní nijakú osobu, ktorá konajúc s náležitou starostlivosťou vychádzala z predpokladu, že osoba vykonávajúca tento právny úkon mala požadovanú spôsobilosť na daný právny úkon.

3. Ak fyzická osoba koná prostredníctvom zástupcu, uplatňovanie odsekov 1 a 2 sa určí na základe príslušných okolností týkajúcich sa zástupcu.

4. Odseky 1 a 2 sa neuplatňujú na právne úkony v oblasti rodinného alebo poručníckeho práva alebo dedičského práva ani na nijaké právne predpisy týkajúce sa nehnuteľností, ktoré sa nachádzajú v inej krajine ako v tej, kde sa uskutočnil právny úkon.

Podľa článku 13 ods. 1 **sa právna nespôsobilosť** riadi právom štátu, ktorého štátnym príslušníkom je nespôsobilá fyzická osoba. Ak poľský súd rozhodne o nespôsobilosti cudzieho štátneho príslušníka, uplatňuje sa poľské právo.

Podľa článku 14 ods. 1 sa vyžaduje, aby sa na **predpoklad alebo vyhlásenie úmrtia** fyzickej osoby uplatňovalo právo štátnej príslušnosti. Ak poľský súd rozhodne o predpoklade alebo vyhlásení úmrtia cudzieho štátneho príslušníka, uplatní sa poľské právo.

Podľa článku 16 ods. 1 sa **osobné práva** fyzickej osoby riadia právom štátu, ktorého je štátnym príslušníkom.

Fyzická osoba, ktorej osobné práva sú ohrozené alebo boli porušené, môže požiadať o ochranu podľa práva krajiny, na ktorej území sa vyskytla udalosť, ktorá je príčinou tejto hrozby alebo porušenia, alebo podľa práva krajiny, na ktorej území sa prejavujú účinky tohto porušenia práva.

Ak k porušeniu osobných práv fyzickej osoby došlo v masovokomunikačných prostriedkoch, právo na odpoveď, opravu alebo na podobné ochranné opatrenie sa riadi právom krajiny, v ktorej má vydavateľa alebo vysielaťel sídlo alebo obvyklý pobyt.

3.4 Vznik vzťahu rodič – dieťa vrátane adopcie

3.4.1 Vznik vzťahu rodič – dieťa

Kolízne normy uplatňované na vzťahy medzi rodičmi a deťmi (zákon PILA):

Rodičovstvo možno určiť alebo spochybniť podľa práva štátu, ktorého štátnym príslušníkom je dieťa v čase narodenia (článok 55 ods. 1 zákona PILA). Ak sa v práve štátu, ktorého štátnym príslušníkom je dieťa v čase narodenia, nepovoľuje určenie otcovstva na základe súdneho príkazu, určenie otcovstva na základe súdneho príkazu sa bude riadiť právom štátu, ktorého štátnym príslušníkom je dieťa v čase, keď bolo určené rodičovstvo. Uznanie rodičovstva sa riadi právom štátu, ktorého štátnym príslušníkom je dieťa v čase uznania. Ak sa v danom práve nestanovuje uznanie dieťaťa, uplatní sa právo štátu, ktorého štátnym príslušníkom bolo dieťa v čase narodenia, pokiaľ sa týmto právom povoľuje takéto uznanie. Uznanie počatého dieťaťa, ktoré sa zatiaľ ešte nenarodilo, sa riadi právom štátu, ktorého štátnym príslušníkom je matka v čase uznania.

Podľa článku 56 ods. 1 zákona PILA Haagsky dohovor z 19. októbra 1996 o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone a spolupráci v oblasti rodičovských práv a povinností a opatrení na ochranu dieťaťa (Ú. v. EÚ L 151, 11.6.2008, s. 39; Úradný vestník 2012/172, položka 1158) **je určujúci pre rozhodné právo pre rodičovské práva a povinnosti a opatrovnícke práva.**

Ak sa zmení miesto obvyklého pobytu dieťaťa na krajinu, ktorá nie je zmluvnou stranou dohovoru uvedeného v odseku 1, podmienky uplatňovania opatrení v krajine predchádzajúceho obvyklého pobytu dieťaťa sa budú od tej chvíle určovať podľa práva novej krajiny.

Haagskym dohovorom z 19. októbra 1996 o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone a spolupráci v oblasti rodičovských práv a povinností a opatrení na ochranu dieťaťa sa určuje rozhodné právo pre **poručníctvo detí** (článok 59 zákona PILA).

Ak sa zmení miesto obvyklého pobytu dieťaťa na krajinu, ktorá nie je zmluvnou stranou dohovoru uvedeného v odseku 1, podmienky uplatňovania opatrení v krajine predchádzajúceho obvyklého pobytu dieťaťa sa budú od tej chvíle určovať podľa práva novej krajiny.

3.4.2 Adopcia

Podľa článku 57 zákona PILA sa osvojenie riadi právom štátu, ktorého štátnym príslušníkom je osvojiteľ.

Spoločné osvojenie manželskými partnermi sa riadi právom štátu, ktorého štátnymi príslušníkmi sú obaja manželia. Ak manželskí partneri nemajú rovnakú štátnu príslušnosť, rozhodným právom je právo krajiny, v ktorej majú obaja domicil, a v prípade, ak nemajú domicil v rovnakej krajine, rozhodným právom bude právo krajiny, v ktorej majú obaja manželskí partneri obvyklý pobyt. Ak manželskí partneri nemajú obvyklý pobyt v rovnakej krajine, rozhodným právom bude právo krajiny, s ktorou sú obaja manželia najužšie spätí iným spôsobom.

Ako sa uvádza v článku 58 zákona PILA, osvojenie nie je možné bez uplatnenia práva štátu, ktorého štátnym príslušníkom je príslušný osvojenec, pokiaľ ide o jeho súhlas, súhlas jeho právneho zástupcu a súhlas príslušného orgánu, ako aj o akékoľvek obmedzenia týkajúce sa osvojenia po zmene domicilu z jednej krajiny do druhej.

3.5 Manželstvo, nemanželské páry, partnerstvá, rozvod, súdna rozluka, vyživovacia povinnosť

3.5.1 Manželstvo

Spôsobilosť uzatvárať manželstvo sa určuje pri každej zo strán podľa práva štátu, ktorého štátnym príslušníkom je daná strana v čase uzavretia manželstva (článok 48 zákona PILA).

V súlade s ustanoveniami článku 49 ods. 1 sa forma uzavretia manželstva riadi právom krajiny, v ktorom sa manželstvo uzatvára. Ak sa manželstvo uzatvára mimo Poľska, stačí dodržať požiadavky práva štátu, ktorého štátnym príslušníkom je každý z manželských partnerov, alebo práva platného v mieste, ktorom majú obaja manželskí partneri v čase uzavretia manželstva domicil alebo obvyklý pobyt.

Podľa článku 50 zákona PILA sa právo uvedené v článkoch 48 a 49 uplatňuje primerane na účinky nemožnosti uzavrieť manželstvo a nemožnosti dodržať požiadavky týkajúce sa formy uzavretia manželstva.

Osobné vzťahy a majetkový režim manželov sa riadia právom štátu, ktorého sú obaja manželia štátnymi príslušníkmi (článok 51 ods. 1). Ak manželskí partneri nemajú rovnakú štátnu príslušnosť, rozhodným právom je právo krajiny, v ktorej majú obaja domicil, a v prípade, že nemajú domicil v rovnakej krajine, rozhodným právom bude právo krajiny, v ktorej majú obaja manželskí partneri obvyklý pobyt. Ak manželskí partneri nemajú obvyklý pobyt v rovnakej krajine, rozhodným právom bude právo krajiny, s ktorou sú obaja manželia najužšie spätí iným spôsobom.

3.5.2 Nemanželské páry a partnerstvá

Žiadne

3.5.3 Rozvod a súdna rozluka

Podľa článku 54 zákona PILA sa zánik manželstva riadi právom štátu, ktorého štátnymi príslušníkmi sú obaja manželskí partneri v čase, keď podajú žiadosť o zrušenie manželstva. Ak manželskí partneri nemajú rovnakú štátnu príslušnosť, rozhodným právom je právo krajiny, v ktorej majú obaja domicil v čase, keď požiadajú o zrušenie manželstva, a v prípade, že v čase podania žiadosti o zrušenie manželstva nemajú spoločný domicil v rovnakej krajine, rozhodným právom bude právo krajiny, v ktorej mali obaja manželskí partneri naposledy spoločný obvyklý pobyt, a to za predpokladu, že na tomto mieste má stále obvyklý pobyt jeden z manželských partnerov. Poľské právo sa uplatňuje vtedy, keď neexistujú nijaké okolnosti, ktoré by umožnili určiť rozhodné právo. Uvedené ustanovenia sa primerane uplatňujú aj na rozluku.

3.5.4 Vyživovacia povinnosť

Podľa článku 63 sa rozhodné právo pre vyživovaciu povinnosť určuje podľa nariadenia Rady (ES) č. 4/2009 z 18. decembra 2008 o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone rozhodnutí a o spolupráci vo veciach vyživovacej povinnosti (Ú. v. EÚ L 7, 10.1.2009, s. 1).

3.6 Majetkové vzťahy medzi manželmi

Osobné vzťahy a majetkový režim manželov sa riadia právom štátu, ktorého sú obaja manželia štátnymi príslušníkmi (článok 51 ods. 1). Ak manželskí partneri nemajú rovnakú štátnu príslušnosť, rozhodným právom je právo krajiny, v ktorej majú obaja domicil, a v prípade, že nemajú domicil v rovnakej krajine, rozhodným právom bude právo krajiny, v ktorej majú obaja manželskí partneri obvyklý pobyt. Ak manželskí partneri nemajú obvyklý pobyt v rovnakej krajine, rozhodným právom bude právo krajiny, s ktorou sú obaja manželia najužšie spätí iným spôsobom.

Podľa článku 52 ods. 1 zákona PILA si manželskí partneri môžu vybrať právo štátu, ktorého štátnym príslušníkom je jeden z manželov, alebo právo krajiny, v ktorej má jeden z nich domicil alebo obvyklý pobyt, za rozhodné právo pre ich majetkový režim v manželstve. Manželia si môžu rozhodné právo vybrať aj pred uzavretím manželstva.

Dohody o majetkovom režime manželov sa riadia právom, ktoré si zvolili strany podľa odseku 1. V prípadoch, keď nedošlo k jasnej voľbe rozhodného práva, dohoda o majetkovom režime manželov sa riadi právom, ktoré sa vzťahovalo na osobné vzťahy a majetkový režim manželov v čase podpisu dohody. Pri voľbe rozhodného práva, ktorým sa riadi majetkový režim manželov alebo dohoda o majetkovom režime manželov, stačí zachovať formu požadovanú pre dohody o majetkovom režime manželov podľa vybraného práva alebo podľa práva krajiny, v ktorej došlo k výberu práva.

3.7 Závety a dedičstvo

Rozhodné právo pre dedičstvo sa stanovuje v nariadení Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 650/2012 zo 4. júla 2012 o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone rozhodnutí a prijatí a výkone verejných listín v dedičských veciach a o zavedení európskeho osvedčenia o dedičstve (Ú. v. EÚ L 201, 27.7.2012, s. 107, v znení zmien).

3.8 Nehnuteľnosti

Podľa článku 41 ods. 1 zákona PILA sa vlastníctvo a ďalšie vlastnícke práva riadia právom krajiny, v ktorej sa predmetná vec nachádza. Nadobudnutie a strata vlastníctva alebo nadobudnutie, strata či zmena obsahu alebo prednosti ďalších vlastníckych práv sa riadia právom krajiny, v ktorej sa predmetná vec nachádza v čase, keď nastane udalosť, z ktorej vyplývajú uvedené právne účinky.

3.9 Platobná neschopnosť

Kolízne normy, ktorými sa určuje rozhodné právo pre konkurzné konania, sa stanovujú v zákone o konkurze z 28. februára 2003 (konsolidované znenie: Úradný vestník z roku 2015, položka 233):

Podľa článku 460 zákona o konkurze sa poľské právo uplatňuje na konkurzné konania, ktoré sa začali v Poľsku, pokiaľ sa v ustanoveniach tejto kapitoly nestanovuje inak.

Podľa článku 461 zákona o konkurze sa práca pracovníkov zamestnaných v inom členskom štáte EÚ alebo v členskom štáte Európskeho združenia voľného obchodu (EZVO), ktorý je zmluvnou stranou Dohody o Európskom hospodárskom priestore, riadi právom, ktorým sa riadia ich pracovné zmluvy.

Právom, ktorým sa určuje, či konkrétny objekt predstavuje nehnuteľnosť, je právo, ktoré sa uplatňuje na mieste, kde sa tento objekt nachádza.

Dohody o užívaní alebo o nákupe nehnuteľnosti nachádzajúcej sa v inom členskom štáte EÚ alebo v členskom štáte Európskeho združenia voľného obchodu (EZVO), ktorý je zmluvnou stranou Dohody o Európskom hospodárskom priestore, sa riadia právom krajiny, v ktorej sa nachádza nehnuteľnosť.

Práva súvisiace s nehnuteľnosťou nachádzajúcou sa v inom členskom štáte EÚ alebo v členskom štáte Európskeho združenia voľného obchodu (EZVO), ktorý je zmluvnou stranou Dohody o Európskom hospodárskom priestore, alebo práva súvisiace s registrovanými námornými plavidlami alebo lietadlami sa riadia právom krajiny, ktorá vedie príslušný register.

Vyhlásením konkurzu sa nesmú porušiť práva veriteľov alebo tretích strán, ktorými sú zaťažené aktíva alebo iný majetok úpadcu nachádzajúce sa v inom členskom štáte Európskej únie alebo v členskom štáte Európskeho združenia voľného obchodu (EZVO), ktorý je zmluvnou stranou Dohody o Európskom hospodárskom priestore, vrátane všetkých organizovaných častí majetku, a najmä právo nakladať s majetkom na krytie všetkých záväzkov alebo právo kryť záväzky z výnosov plynúcich z vlastníckeho, záložného a hypotekárneho práva, právo požadovať uvoľnenie majetku osobami, ktoré zaň nesú zodpovednosť, proti vôli oprávneného subjektu alebo právo užívať majetok ako správca (článok 462 zákona o konkurze). Toto sa týka osobných práv a pohľadávok zaznamenaných v katastri nehnuteľností, registri hypoték a ďalších verejných registroch, ktorých výkon alebo uskutočňovanie majú za následok vznik uvedených práv.

Výhrada vlastníckeho práva predávajúcemu v zmluve o predaji podľa článku 463 ods. 1 zákona o konkurze nezaniká v dôsledku vyhlásenia konkurzu domácej banky, ktorá je kupcom predmetu zmluvy, v prípade, že v čase vyhlásenia konkurzu, sa predmet zmluvy nachádzal v inom členskom štáte Európskej únie alebo v členskom štáte Európskeho združenia voľného obchodu (EZVO), ktorý je zmluvnou stranou Dohody o Európskom hospodárskom priestore.

Vyhlásenie konkurzu domácej banky, ktorá nakladá s majetkom, nemôže byť dôvodom na odstúpenie od zmluvy o predaji, ak predmet predaja bol prevedený pred vyhlásením konkurzu a ak sa predmet predaja v čase vyhlásenia konkurzu nachádzal v zahraničí.

Podľa článku 464 sa výkon práv, ktoré sa na účely svojho vzniku, existencie alebo nakladanie s nimi musia zapísať do registra, zverejniť na účte alebo uložiť v centrálnom depozitnom systéme, riadi právom krajiny, v ktorej sa uchovávali takéto registre, účty alebo depozitné systémy.

Bez toho, aby boli dotknuté ustanovenia článku 464, sa právo spätného odkúpenia riadi rozhodným právom pre zmluvné záväzky, ktorým sa riadi dohoda, z ktorej vyplýva toto právo.

Bez toho, aby boli dotknuté ustanovenia článku 464, rozhodné právo pre zmluvné záväzky, ktorým sa riadia operácie uzatvorené na regulovanom trhu, sa uplatňuje na dohody podpísané v rámci operácie vykonanej na regulovanom trhu v zmysle zákona o obchodovaní s finančnými nástrojmi z 29. júla 2005. Započítanie, ktoré sa stanovuje v článku 467 zákona o konkurze, sa riadi právom pre zmluvné záväzky, ktoré sa uplatňuje na dohodu o kompenzácii.

Okrem toho podľa článku 467 zákona o konkurze nesmie vyhlásenie konkurzu porušiť právo veriteľa na započítanie svojho dlhu voči dlhu úpadcu, ak to umožňuje rozhodné právo pre dlh úpadcu.

Vykonaťnosť a platnosť právneho úkonu, ktorý sa uskutočnil na základe vyhlásenia konkurzu a ktorý spočíva v nakladaní s nehnuteľnosťou, námorným plavidlom alebo lietadlom, ktoré sa musia zapísať do registra, alebo v nakladaní s právami, ktoré sa na účely svojho vzniku, existencie alebo nakladania s nimi musia zapísať do registra, zverejniť na účte alebo uložiť v centrálnom depozitnom systéme, sa riadia právom krajiny, v ktorej sa nachádza tento majetok alebo v ktorej sa uchovávali takéto registre, účty alebo depozitné systémy.

Podľa článku 469 zákona o konkurze sa ustanovenia o vymáhateľnosti a neplatnosti právneho úkonu vykonaného v neprospech veriteľov neuplatňujú v prípade, že rozhodné právo pre úkon neumožňuje považovať právne úkony vykonávané v neprospech veriteľov za nevymáhateľné.

Podľa článku 470 zákona o konkurze sa účinky vyhlásenia konkurzu na prebiehajúce súdne konanie pred súdom členského štátu Európskej únie alebo členského štátu Európskeho združenia voľného obchodu (EZVO), ktorý je zmluvnou stranou Dohody o Európskom hospodárskom priestore, posudzujú podľa práva krajiny, v ktorej prebieha konanie.

Posledná aktualizácia: 12/04/2018

Obsah pôvodných vnútroštátnych jazykových verzí na tejto webovej lokalite spravujú príslušné kontaktné body EJS. Preklady týchto textov zabezpečila Európska komisia. V prekladoch preto ešte môžu chýbať možné úpravy pôvodných textov, ktoré neskôr vykoná príslušný štátny orgán členského štátu. Európska justičná sieť pre občianske a obchodné veci ani Európska komisia nenesú žiadnu zodpovednosť ani inak neručia za informácie alebo údaje, ktoré tento dokument obsahuje alebo na ktoré odkazuje. Právne normy v oblasti autorských práv členského štátu zodpovedných za túto stránku nájdete v právnom oznámení.

Ktoré právo sa uplatňuje? - Rumunsko

1 Pramene platných noriem

1.1 Vnútroštátne normy

Medzi vnútroštátne zdroje medzinárodného práva súkromného v Rumunsku patrí: ústava; hlava VII Občianskeho zákonníka a Občianskeho súdneho poriadku; rôzne osobitné zákony, ktoré súvisia s medzinárodným právom súkromným vzhľadom na cudzích štátnych príslušníkov; spoločnosti; obchodný register; štátna príslušnosť.

1.2 Mnohostranné medzinárodné dohovory

Dohovor Haagskej konferencie medzinárodného práva súkromného o civilnom konaní; o zrušení požiadavky vyššieho overenia listín; o doručovaní dokumentov; o získavaní dôkazov; o uľahčení prístupu k spravodlivosti; o občianskoprávných aspektoch medzinárodných únosov detí; o ochrane dieťaťa; o osvojení; o voľbe súdu a vyživovacej povinnosti.

Dohovor Rady Európy o obchodnej arbitráži; o uznávaní a výkone rozhodnutí týkajúcich sa starostlivosti o deti; o informáciách o cudzom právnom poriadku; o osvojení detí; o právnom postavení detí narodených mimo manželstva a o občianstve.

Dohovory Organizácie Spojených národov o právach žien a detí; o vymáhaní výživného v cudzine; arbitrážnom konaní; o imunitě; o doprave; o duševnom vlastníctve; o mimozmluvných záväzkoch; o občianskoprávnej zodpovednosti za škody spôsobené znečistením; o nastupovaní; premlčacích lehotách a kúpnych zmluvách.

1.3 Hlavné dvojstranné dohovory

Rumunsko uzatvorilo zmluvy o právnej pomoci v občianskych veciach s Albánskom, Alžírskom, Rakúskom, Belgickom, Bulharskom, Čínou, Českou republikou, Kubou, Egyptom, Francúzskom, Gréckom, Maďarskom, Talianskom, Macedónskom, Marokom, Moldavskom, Mongolskom, Poľskom, Ruskom, so Srbskom, Slovenskom, Slovinskom, s Južnou Kóreou, so Španielskom, Sýriou, Tuniskom, Tureckom, Ukrajinou a so Spojeným kráľovstvom.

2 Uplatňovanie kolíznych noriem

Na uplatnenie cudzieho právneho poriadku na právne vzťahy s medzinárodným prvkom sa môže odvolať z vlastného podnetu súd, ako aj príslušná strana. Súd môže na základe svojej aktívnej úlohy navrhnúť *ex offico* uplatňovanie cudzieho právneho poriadku a nechať strany o návrhu diskutovať v prípade, ak sa naň rumunská kolízna norma odvoláva. Každá zainteresovaná strana sa okrem toho môže odvolať na cudzí právny poriadok pred súdom na základe zásady dostupnosti.

2.1 Povinnosť sudcu uplatniť kolízne normy z vlastnej iniciatívy

Cudzí právny poriadok tvoria ustanovenia hmotného práva (vrátane kolíznych noriem), pokiaľ sa strany nerozhodli uplatňovať rozhodný cudzí právny poriadok; prípady cudzieho právneho poriadku týkajúceho sa formy právnych aktov a zmluvných záväzkov a ďalšie špeciálne prípady, ktoré sa stanovujú v medzinárodných dohovoroch, ktorých zmluvnou stranou je Rumunsko, podľa práva Európskej únie alebo podľa práva.

Ak sa cudzí právny poriadok odvoláva na rumunské právo alebo právo iného štátu, uplatní sa rumunské právo, pokiaľ nie je výslovne uvedené inak.

Pozri články 2559 a 2560 Občianskeho zákonníka.

2.2 Spätný odkaz

Cudzí právny poriadok tvoria ustanovenia hmotného práva (vrátane kolíznych noriem), pokiaľ sa strany nerozhodli uplatňovať rozhodný cudzí právny poriadok; prípady cudzieho právneho poriadku týkajúceho sa formy právnych aktov a zmluvných záväzkov a ďalšie špeciálne prípady, ktoré sa stanovujú v medzinárodných dohovoroch, ktorých zmluvnou stranou je Rumunsko, podľa práva Európskej únie alebo podľa práva.

Ak sa cudzí právny poriadok odvoláva na rumunské právo alebo právo iného štátu, uplatní sa rumunské právo, pokiaľ nie je výslovne uvedené inak.

Pozri články 2559 a 2560 Občianskeho zákonníka.

2.3 Zmena kolízneho kritéria

Prípady, v ktorých sa vždy uplatňuje predchádzajúca právna úprava, a to aj vtedy, keď sa zmení kolízne kritérium: právo posledného štátu štátnej príslušnosti (rozhodnutie týkajúce sa domnejšej smrti, neprítomnosti alebo nezvestnosti); právo, ktorým sa pri narodení dieťaťa riadia účinky manželstva rodičov dieťaťa (rodičovské vzťahy k manželskému dieťaťu); vnútroštátne právo dieťaťa ku dňu jeho narodenia (rodičovské vzťahy k nemanželskému dieťaťu).

Prípady, v ktorých má prednosť predchádzajúca právna úprava pred novou, a to aj vtedy, keď sa zmení kolízne kritérium: právo štátu, z ktorého bol odoslaný majetok (z ktorého sa má odoslať majetok); právo miesta pobytu alebo sídla dlžníka charakteristického plnenia pri uzatvorení zmluvy (ustanovujúce najužšie spojenie, ktoré by zmluva predstavovala).

Prípady, v ktorých sa môže uplatňovať buď nová, alebo stará právna úprava, keď sa zmení kolízne kritérium: právo miesta, v ktorom sa nachádza hnutelný majetok v čase výskytu právnej okolnosti, ktorou vzniklo alebo zaniklo právo (ustanovenie, prenos alebo zánik vecných práv); rozhodné právo v čase a mieste, v ktorých sa vykonávajú formy inzercie (hnutelný majetok, ktorý bol v minulosti vyradený alebo ktorý sa má neskôr presunúť do inej krajiny); právo štátu, v ktorom sa nachádza majetok na začiatku obdobia vlastníctva alebo do ktorého bol tento majetok presunutý (vydržanie majetku).

Prípady, v ktorých uplatňuje priaznivejšia právna úprava, keď sa zmení kolízne kritérium: v prípade zmeny štátnej príslušnosti v spojení s dosiahnutím plnoletosti; v prípade rodičovských vzťahov k nemanželskému dieťaťu (ktoré má pri narodení dve občianstva).

2.4 Výnimky z obvyklého použitia kolíznych noriem

Cudzí právny poriadok sa neuplatňuje, ak je v rozpore s verejným poriadkom podľa rumunského medzinárodného práva súkromného (napríklad ak vedie k výsledku, ktorý nie je zlučiteľný so základnými zásadami rumunského práva alebo práva Európskej únie a so základnými ľudskými právami) alebo ak sa tento cudzí právny poriadok stal vymáhateľným na základe spáchania podvodu voči rumunskému právu. Ak sa neuplatňuje cudzí právny poriadok, uplatňuje sa rumunské právo.

Vo výnimočných prípadoch sa presadzovanie práva určeného v súlade s vnútroštátnymi pravidlami týkajúcimi sa medzinárodného práva súkromného nesmie uplatňovať, ak právny vzťah má veľmi vzdialené spojenie s týmto právom. V takom prípade sa uplatňuje právo, ktoré má najužšiu súvislosť s právnym vzťahom.

Prednosť majú záväzné ustanovenia podľa rumunského práva na reguláciu právneho vzťahu s medzinárodným prvkom. Na reguláciu právneho vzťahu s medzinárodným prvkom sa môžu priamo uplatniť záväzné ustanovenia podľa práva iného štátu, ak sa právne vzťahy vyznačujú úzkou väzbou na právo daného štátu a ak to vyžadujú oprávnené záujmy zmluvných strán.

Pozri články 2564 a 2566 Občianskeho zákonníka.

2.5 Zistenie obsahu cudzieho práva

Obsah cudzieho právneho poriadku stanoví súd pomocou potvrdení vystavených štátnymi orgánmi, ktoré ho stanovili, prostredníctvom odborného stanoviska alebo iným vhodným spôsobom. Zmluvná strana, ktorá sa odvoláva na cudzí právny poriadok, môže byť požiadaná, aby preukázala jeho obsah. Pozri článok 2562 Občianskeho zákonníka; článok 30 zákona č. 189/2003 o medzinárodnej súdnej spolupráci v občianskych veciach, Európsky dohovor o informáciách o cudzom práve, Londýn 1968, a bilaterálne zmluvy uzavreté so štátmi uvedenými v bode 1.3.

3 Kolízne normy

3.1 Zmluvné záväzky a právne úkony

Podstata právneho aktu sa stanovuje na základe práva, ktoré si vybrali strany právneho aktu alebo jeho autor. Strany si môžu vybrať právo uplatniteľné na celý právny akt alebo len na jeho časť.

V prípade absencie voľby sa uplatňuje právo štátu, s ktorým právny dokument najužšie súvisí (štát, v ktorom má dlžník charakteristického plnenia alebo autor aktu ku dňu uzatvorenia aktu obvyklý pobyt alebo sídlo), a v prípade, keď toto právo nie je možné určiť, právo miesta, v ktorom bol právny akt uzatvorený.

Formálne náležitosti právneho aktu sa určujú v práve, ktorým sa riadi jeho podstata. Akt sa považuje za platný, ak spĺňa podmienky stanovené jedným z týchto právnych poriadkov: právo miesta, v ktorom bol akt zostavený; právo v oblasti občianstva alebo právo obvyklého pobytu osoby, ktorá s ním súhlasila; alebo rozhodné právo v súlade s medzinárodným právom súkromným orgánu, ktorý preskúmava platnosť právneho aktu.

Právo vzťahujúce sa na zmluvné záväzky sa určuje v súlade s právnymi predpismi práva Európskej únie a vo veciach, ktoré nepatria do ich rozsahu pôsobnosti, v súlade s domácimi ustanoveniami o rozhodnom práve pre daný právny akt, pokiaľ sa v medzinárodných dohovoroch alebo osobitných ustanoveniach neuvádza inak.

Pozri články 2640 až 2646 Občianskeho zákonníka.

3.2 Mimo zmluvné záväzky

Právo vzťahujúce sa na mimo zmluvné záväzky sa určuje v súlade s právnymi predpismi práva Európskej únie a vo veciach, ktoré nepatria do ich rozsahu pôsobnosti, v súlade s právom, ktorým sa riadi podstata predchádzajúceho právneho vzťahu medzi stranami, pokiaľ sa v medzinárodných dohovoroch alebo osobitných ustanoveniach neuvádza inak.

Žiadosti o nápravné opatrenia vyplývajúce z porušenia práva na súkromie a práva na ochranu osobnosti sa riadia, podľa výberu poškodenej osoby, právom štátu: obvyklého pobytu poškodenej osoby; v ktorom vznikli škodlivé účinky alebo v ktorom má pôvodca ujmy obvyklý pobyt alebo sídlo.

Na právo na odpoveď proti porušeniam práva na ochranu osobnosti sa vzťahuje právo štátu, v ktorom bola vydaná publikácia alebo odvysielaný program.

Pozri články 2641 a 2642 Občianskeho zákonníka.

3.3 Osobný štatút, jeho aspekty týkajúce sa občianskeho štatútu (meno, bydlisko, spôsobilosť)

Meno osoby sa riadi právom štátu, ktorého je štátnym príslušníkom. Určenie mena dieťaťa pri narodení sa na základe voľby riadi buď právom štátu, ktorého štátnymi príslušníkmi sú obaja rodičia a dieťa, alebo právom štátu, v ktorom sa dieťa narodilo a žilo od narodenia.

Miesto pobytu osoby sa riadi vnútroštátnym právom.

Rodinný stav a spôsobilosť osôb sa riadia právom štátu, ktorého sú občanmi. Osobitná nespôsobilosť súvisiaca s konkrétnym právnym vzťahom podlieha právu, ktoré platí v prípade tohto právneho vzťahu. Vznik a zánik práva na ochranu osobnosti sa určujú podľa vnútroštátneho práva každého jednotlivca.

Poskytovanie starostlivosti osobe s úplnou právnou spôsobilosťou podlieha právu štátu, v ktorom má daná osoba svoj obvyklý pobyt ku dňu vzniku opatrovníctva alebo ku dňu, keď bolo prijaté iné ochranné opatrenie.

Pozri články 2570, 2572 až 2576 a 2578 až 2579 Občianskeho zákonníka.

3.4 Vznik vzťahu rodič – dieťa vrátane adopcie

3.4.1 Vznik vzťahu rodič – dieťa

Rodičovské vzťahy dieťaťa v manželstve sa stanovujú v súlade s právom, ktorým sa ku dňu narodenia riadia všeobecné účinky manželstva rodičov dieťaťa.

Ak sa manželstvo rodičov skončilo alebo zaniklo pred narodením dieťaťa, uplatňuje sa právo, ktorým sa účinky manželstva riadili ku dňu jeho ukončenia alebo zániku. Toto sa týka aj zapretia otcovstva dieťaťa narodeného v manželstve, ako aj nadobudnutie priezviska dieťaťom.

Rodičovské vzťahy nemanželského dieťaťa sa stanovujú v súlade s vnútroštátnym právom štátu dieťaťa po jeho narodení, ktoré sa uplatňuje na uznanie rodičovstva a jeho účinky a na spochybnenie uznania rodičovstva. Ak je dieťa štátnym príslušníkom viac než jedného štátu okrem Rumunska, uplatňuje sa občianske právo, ktoré je pre dieťa najpriaznivejšie.

Pozri články 2603 až 2606 Občianskeho zákonníka.

3.4.2 Adopcia

Vecné podmienky vyžadované na dokončenie osvojenia sa stanovujú vo vnútroštátnom práve osvojiteľa a dieťaťa čakajúceho na osvojenie. Tieto osoby musia spĺňať aj podmienky, ktoré sú povinné pre oba režimy, ako sa stanovuje v každom z týchto dvoch vnútroštátnych práv. Vecné podmienky vyžadované v prípade manželských partnerov, ktorí si spoločne osvojujú dieťa, alebo v prípade, ak si jeden z manželov osvojí dieťa svojho partnera, sa stanovujú podľa práva, ktorým sa riadia všeobecné účinky manželstva.

Účinky osvojenia, vzťahy medzi osvojiteľom a osvojencom a zánik osvojenia sa riadia vnútroštátnym právom štátu osvojiteľa a v prípade, ak sú osvojiteľmi obaja manželskí partneri, právom, ktorým sa riadia všeobecné účinky manželstva.

Na formu osvojenia sa vzťahuje právo štátu, na ktorého území dôjde k osvojeniu.

Pozri články 2607 až 2610 Občianskeho zákonníka.

3.5 Manželstvo, nemanželské páry, partnerstvá, rozvod, súdna rozluka, vyživovacia povinnosť

3.5.1 Manželstvo

Vecné požiadavky potrebné na uzavretie manželstva sa stanovujú vo vnútroštátnom práve každej z osôb uzatvárajúcich manželstvo v čase svadobného obradu.

Na formu uzavretia manželstva sa vzťahuje právo štátu, na ktorého území sa slávnostne vyhlasuje.

Právo, ktorým sa riadia právne požiadavky na uzavretie manželstva, sa uplatňuje aj na vyhlásenie neplatnosti manželstva a na účinky takejto neplatnosti.

Na všeobecné účinky manželstva sa vzťahuje právo o spoločnom obvyklom pobyte manželských partnerov a v prípade, ak takéto právo neexistuje, vzťahuje sa na ne právo o spoločnom občianstve manželov. Ak tieto osoby nemajú rovnakú štátnu príslušnosť, uplatňuje sa právo štátu, v ktorom sa uzavretie manželstva slávnostne vyhlásilo.

Pozri články 2585 až 2589 Občianskeho zákonníka.

3.5.2 Nemanželské páry a partnerstvá

3.5.3 Rozvod a súdna rozluka

Rumunsko uplatňuje nariadenie Rím III.

Podľa vnútroštátneho práva si manželskí partneri na základe vzájomnej dohody môžu vybrať jedno z týchto práv vzťahujúcich sa na rozvod: právo štátu, v ktorom majú manželskí partneri svoj spoločný obvyklý pobyt ku dňu dohody o voľbe rozhodného práva; právo štátu, v ktorom mali manželskí partneri naposledy spoločný obvyklý pobyt, ak aspoň jeden z nich stále žije v tomto štáte v čase dohody o voľbe rozhodného práva; právo štátu, ktorého štátnym príslušníkom je jeden z manželských partnerov; právo štátu, v ktorom manželskí partneri žili aspoň tri roky, alebo rumunské právo.

Dohoda o voľbe rozhodného práva pre rozvod sa môže uzavrieť alebo upravovať najneskôr do dňa podania žiadosti o rozhodnutie o rozvoде zodpovednému orgánu. Súd však môže zaznamenať dohodu manželských partnerov najneskôr do prvého súdneho vypočutia, na ktoré boli obe strany riadne predvolané.

Ak manželskí partneri nezvolia rozhodné právo, týmto rozhodným právom pre rozvod sa stane: právo štátu, v ktorom majú manželskí partneri svoj spoločný obvyklý pobyt ku dňu podania žiadosti o rozvod; ak nemajú spoločný obvyklý pobyt, právo štátu posledného spoločného obvyklého pobytu manželských partnerov, ak aspoň jeden z nich má ku dňu podania žiadosti o rozvod obvyklý pobyt na území daného štátu; ak neplatí predchádzajúce kritérium, právo štátu, ktorého občanmi sú v čase podania žiadosti o rozvod obaja manželskí partneri; ak manželskí partneri nemajú rovnaké občianstvo, právo štátu, ktorého

občanmi ku dňu podania žiadosti o rozvod boli obaja manželia naposledy, ak si aspoň jeden z nich ponechal toto občianstvo, vo všetkých ostatných prípadoch sa uplatňuje rumunské právo.

Právo, ktorým sa riadi rozvod, sa náležite uplatňuje aj na rozluku.

Pozri články 2597 až 2602 Občianskeho zákonníka.

3.5.4 Vyživovacia povinnosť

Právo, ktoré sa uplatňuje na vyživovaciu povinnosť, sa stanovuje na základe právnych predpisov práva Európskej únie (článok 2612 Občianskeho zákonníka).

3.6 Majetkové vzťahy medzi manželmi

Majetkový režim manželov sa riadi právom, ktoré si vybrali manželskí partneri (podľa obvyklého pobytu jedného z manželských partnerov ku dňu voľby, právo štátu, ktorého občanom je jeden z manželských partnerov ku dňu voľby, alebo právo prvého spoločného obvyklého pobytu po slávnostnom vyhlásení o uzavretí manželstva). Týmto právom sa riadia opatrenia týkajúce sa zverejňovania a presadzovania voči tretím stranám a prípadne spoločne s právom miesta uzavretia manželstva aj formálne náležitosti vyžadované na uzavretie dohody o majetkovom režime manželov.

Dohoda o voľbe rozhodného práva pre majetkové práva vyplývajúce z manželského zväzku sa môže uzavrieť buď pred slávnostným vyhlásením o uzavretí manželstva, alebo v čase uzavretia manželstva či počas manželstva.

Formálne podmienky sú podmienky stanovené buď v práve vybranom na úpravu majetkového režimu manželov, alebo v práve miesta, kde bola dohoda uzavretá. Ak manželskí partneri nevybrali rozhodné právo pre svoj majetkový režim manželov, bude sa na tento režim vzťahovať právo uplatňované na všeobecné účinky manželstva.

Pozri články 2590 až 2596 Občianskeho zákonníka.

3.7 Závety a dedičstvo

Rumunsko uplatňuje nariadenie (EÚ) č. 650/2012.

Dedičstvo sa podľa vnútroštátneho práva riadi právom štátu, v ktorom mal zosnulý svoj obvyklý pobyt v čase smrti.

Osoba si môže pre dedičské právo zvoliť ako rozhodné právo štátu, ktorého je štátnym príslušníkom. Ak sa vyberie rozhodné právo, týmto právom sa riadi existencia a platnosť súhlasu vyjadrené vyhlásením o voľbe rozhodného práva.

Vypracovanie, zmena alebo zrušenie závetu sa považujú za platné vtedy, ak daný akt spĺňa formálne požiadavky platné buď ku dňu, keď bol vypracovaný, zmenený alebo zrušený, alebo ku dňu smrti závetcu, a to podľa: vnútroštátneho práva závetcu; práva štátu, v ktorom sa nachádza miesto obvyklého pobytu; práva miesta, kde bol dokument vypracovaný, zmenený alebo zrušený; práva miesta, kde sa nachádza nehnuteľnosť, alebo práva súdu alebo orgánu, ktorý plní postup prevodu majetku, ktorý je predmetom dedičstva.

Ak podľa rozhodného práva pre dedičstvo neexistujú dedičia, majetok nachádzajúci sa na území Rumunska prevezme rumunský štát v súlade s rumunským zákonom o prevode dedičstva bez dedičov.

Pozri články 2633 až 2636 Občianskeho zákonníka.

3.8 Nehnuteľnosti

Právom miesta, kde sa nachádza majetok (právny poriadok štátu, kde sa vec nachádza, *lex rei sitae*), sa riadia tieto záležitosti: vlastnícke právo, vlastníctvo a ďalšie vecné práva na majetok vrátane zábezpeky; (pri začatí obdobia vlastníctva) vydržanie majetku; (keď sa vyskytne právna okolnosť, v dôsledku ktorej vznikne, dôjde k zmene alebo zániku daného práva) vytvorenie, prevod alebo zánik vecných práv na majetok, ktorý zmenil svoje umiestnenie; (pri uzatvorení zmluvy o hypotekárnom úvere na hnuťelný majetok) podmienky platnosti, inzercia a účinky hypotekárneho úveru na hnuťelný majetok; formy inzercie a tie zakladajúce práva, ktoré súvisia s nehnuteľnosťou, a (v čase krádeže či vývozu alebo v čase vznesenia nároku) nároky na odcudzený alebo nezákonne vyvezený majetok.

Prepravovaný majetok sa riadi právom štátu, z ktorého bol vypravený.

Ustanovenie, prenos alebo zánik vecných práv pri dopravných prostriedkoch sa riadia: právom štátu, ktorého vlajku nesie plavidlo, alebo právom štátu registrácie lietadla; rozhodným právom pre zdedený organizačný štatút dopravnej spoločnosti v prípade železničných a cestných vozidiel.

Vydanie akcií alebo dlhopisov na meno alebo na doručiteľa sa riadi právom uplatňujúcim sa na organizačný štatút právnickej osoby, ktorá je emitentom.

Ustanovenie, obsah a uplynutie platnosti autorských práv na dielo, ktoré je výsledkom duševnej tvorby, sa riadi právom štátu, v ktorom sa toto dielo prvýkrát zverejnilo.

Ustanovenie, obsah a uplynutie platnosti práv priemyselného vlastníctva sa riadia právom štátu, v ktorom sa uskutočnilo uloženie alebo v ktorom sa uskutočnila registrácia, či v ktorom bola podaná žiadosť o uloženie alebo registráciu.

Pozri články 2613 až 2632 Občianskeho zákonníka.

3.9 Platobná neschopnosť

Ustanovenia týkajúce sa rozhodného práva sa nachádzajú v zákone č. 85/2014 o konkurznom konaní a o konaní na zabránenie konkurzu, ktorým sa uľahčuje uplatňovanie nariadenia (ES) č. 1346/2000.

Posledná aktualizácia: 13/04/2018

Obsah pôvodných vnútroštátnych jazykových verzií na tejto webovej lokalite spravujú príslušné kontaktné body EJS. Preklady týchto textov zabezpečila Európska komisia. V prekladoch preto ešte môžu chýbať možné úpravy pôvodných textov, ktoré neskôr vykoná príslušný štátny orgán členského štátu.

Európska justičná sieť pre občianske a obchodné veci ani Európska komisia nenesú žiadnu zodpovednosť ani inak neručia za informácie alebo údaje, ktoré tento dokument obsahuje alebo na ktoré odkazuje. Právne normy v oblasti autorských práv členského štátu zodpovedných za túto stránku nájdete v právnom oznámení.

Ktoré právo sa uplatňuje? - Slovinsko

1 Pramene platných noriem

1.1 Vnútroštátne normy

Základným zákonom, ktorým sa stanovujú všeobecné pravidlá medzinárodného práva súkromného, je zákon o medzinárodnom práve súkromnom a súvisiacich postupoch [*Zakon o mednarodnem zasebnem pravu in postopku*; skrátené „ZMZPP“, Úradný vestník Slovenskej republiky (*Uradni list RS*) č. 56/99]. Konkrétne kolízie právnych poriadkov sa riadia zákonmi v oblasti rôznych tém [napríklad zákon o finančných transakciách, insolvenčnom konaní a povinnej likvidácii (*Zakon o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju*; skrátené „ZFPPIPP“].

1.2 Mnohostranné medzinárodné dohovory

Dohovory, ktoré Slovenská republika ratifikovala a uverejnila, sú priamo uplatniteľné a majú prednosť pred vnútroštátnym právom. Kolízne normy sa riadia nariadením Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 zo 17. júna 2008 o rozhodnom práve pre zmluvné záväzky (Rím I), ktoré sa vzťahuje na členské štáty, ktoré sa zaviazali zmeniť Rímsky dohovor z 19. júna 1980 o rozhodnom práve pre zmluvné záväzky, a nariadením Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 864/2007 z 11. júla 2007 o rozhodnom práve pre mimozmluvné záväzky (Rím II). Kolízne normy sa nachádzajú aj v mnohostranných dohovorech prijatých [Haagskym dohovorom](#) o medzinárodnom práve súkromnom, ktorý Slovenská republika podpísala.

1.3 Hlavné dvojstranné dohovory

Kolízne normy sa nachádzajú aj v dvojstranných dohovoroch o právnej pomoci uzavretých s Rakúskom, Bulharskom, Českou republikou, Francúzskom, Maďarskom, Mongolskom, Poľskom, Rumunskom, Ruskou federáciou a Slovenskom. Zoznam dohovorov je k dispozícii na [webových stránkach ministerstva](#).

2 Uplatňovanie kolíznych noriem

2.1 Povinnosť sudcu uplatniť kolízne normy z vlastnej iniciatívy

Sudca je viazaný právom, ktorým sa riadi kolízia právnych poriadkov, strany sa však môžu slobodne dohodnúť, ktorým právom sa bude riadiť ich právny vzťah. V takom prípade sa uplatňuje právo, ktoré si zmluvné strany vybrali. Okrem toho, právo, ktoré by sa za zvyčajných okolností uplatňovalo v súlade so zákonom o medzinárodnom práve súkromnom a súvisiacich postupoch, sa nebude uplatňovať v prípade, keď je na základe všetkých okolností zrejmé, že neexistuje nijaké významné spojenie práva, ktoré sa má uplatňovať, s príslušným právnym vzťahom, existuje však podstatne užšie spojenie s iným právom.

2.2 Spätný odkaz

Zásada spätného a ďalšieho odkazu sa uvádza v článku 6 zákona o medzinárodnom práve súkromnom a súvisiacich postupoch a stanovuje sa ňou, že v prípade, keď pri rozhodovaní o tom, ktoré právo sa má uplatniť, normy cudzieho štátu odkazujú na slovinské právo, vtedy sa uplatní slovinské právo bez toho, aby sa zohľadňovali slovinské pokyny týkajúce sa výberu práva, ktoré sa má uplatňovať. Toto ustanovenie sa netýka situácií, keď si strany zvolia rozhodné právo.

2.3 Zmena kolízneho kritéria

V konkrétnej kolíznej norme, ktorou sa riadia premenlivé kolízne kritériá, sa zvyčajne vymedzuje aj čas, keď sa má táto norma uplatňovať. Určité kolízne kritériá obsahujú situáciu, ktorá je rozhodujúca pri voľbe rozhodného práva stanoveného v kolíznej norme (napríklad: štátna príslušnosť závetu pri zostavovaní závetu), kým za iných okolností môžu zmeny kolíznych kritérií znamenať, že sa uplatní právo iného systému právneho poriadku. V prípadoch trvalých vzťahov je nevyhnutné uplatniť zásadu uznania už nadobudnutých práv.

2.4 Výnimky z obvyklého použitia kolíznych noriem

Právo určené na základe zákona o medzinárodnom práve súkromnom a súvisiacich postupoch sa neuplatňuje, ak by bol účinok jeho uplatnenia v rozpore so slovinským právnym poriadkom. Koncepcia verejného poriadku je právna norma vyjadrená prostredníctvom judikatúry. Vo väčšine prípadov je založená na ústavných normách štátu, základných zásadách vnútroštátneho práva a morálnych zásadách.

2.5 Zistenie obsahu cudzieho práva

Súd alebo iný príslušný orgán z vlastného podnetu vymedzuje obsah cudzieho právneho poriadku, ktorý sa má uplatniť, s použitím oznámenia o cudzom právnym poriadku ministerstva spravodlivosti alebo tým, že preskúma obsah cudzieho právneho poriadku nejakým iným vhodným spôsobom. Zmluvné strany môžu predložiť verejný alebo iný dokument príslušného cudzieho orgánu alebo inštitúcie týkajúci sa obsahu cudzieho právneho poriadku. Ak v konkrétnom prípade nemožno určiť obsah cudzieho právneho poriadku, uplatňuje sa slovinské právo.

3 Kolízne normy

3.1 Zmluvné záväzky a právne úkony

V súvislosti s členskými štátmi sa v Slovenskej republike uplatňuje nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 zo 17. júna 2008 o rozhodnom práve pre zmluvné záväzky, ktorým sa nahrádza vnútroštátne právo, ktorým sa riadi hmotné právo. Vo veciach, v ktorých sa neuplatňuje toto nariadenie, sa v náležitých prípadoch uplatňujú dvojstranné dohovory. Ak neexistujú nijaké dvojstranné dohovory, uplatňuje sa vnútroštátne právo, ktorým sa riadi kolízia právnych poriadkov v zmluvných vzťahoch (zákon o medzinárodnom práve súkromnom a súvisiacich postupoch).

Všeobecná kolízna norma:

V zákone o medzinárodnom práve súkromnom a súvisiacich postupoch sa stanovuje, že právo vybrané zmluvnými stranami sa uplatňuje na ich zmluvu, pokiaľ sa v zákone alebo medzinárodnom dohovore nestanovuje inak. Želanie zmluvných strán vo veci voľby rozhodného práva sa môže výslovne uviesť alebo sa v ustanoveniach zmluvy môže jasne odkazovať na dané právo, ktoré bolo vybrané, či naň môžu jasne odkazovať iné okolnosti. Platnosť zmluvy sa potom preskúma v súlade s vybraným právom. Ak si zmluvné strany nezvolili rozhodné právo, uplatňuje sa právo, ktoré je najrelevantnejšie. Ak okolnosti nepoukazujú na iné právo, uplatňuje sa právo štátu, v ktorom má strana s povinnosťou vykonať základné prvky zmluvy trvalý pobyt alebo hlavné miesto podnikateľskej činnosti.

Právom štátu, v ktorom pracovník zvyčajne vykonáva svoju prácu, sa riadia pracovné zmluvy. Súhlasom s uplatňovaním odlišného práva v pracovnej zmluve strany nemôžu vylúčiť záväzné ustanovenia o ochrane práv zamestnancov nachádzajúce sa v práve štátu, ktoré by sa uplatňovalo, keby si zmluvné strany nezvolili iné právo.

Spotrebiteľská zmluva je zmluva na prepravu tovaru, prenos práv a/alebo služieb spotrebiteľovi. Spotrebiteľ je osoba, ktorá nadobúda tovar, práva alebo služby prevažne na osobné použitie alebo na použitie v domácnosti. Medzi spotrebiteľské zmluvy nepatrí zmluva o preprave alebo zmluva týkajúca sa poskytovania služieb spotrebiteľovi, keď sa táto zmluva vykonáva v plnom rozsahu za hranicami štátu, v ktorom má spotrebiteľ trvalý pobyt. Bez ohľadu na ustanovenia zákona o medzinárodnom práve súkromnom a súvisiacich postupoch sa spotrebiteľská zmluva riadi právom štátu, v ktorom má spotrebiteľ pobyt, kde bola zmluva uzatvorená na základe ponuky alebo inzercie v danom štáte alebo na základe toho, že spotrebiteľ podnikol kroky potrebné na uzatvorenie zmluvy v danom štáte, že spotrebiteľom je partner zmluvnej strany alebo že jej zástupca získal objednávku spotrebiteľa v danom štáte, alebo v prípade, keď bola kúpna zmluva uzatvorená v inom štáte, že spotrebiteľ podal objednávku v inom štáte, alebo keď cestu zorganizoval predávajúci s úmyslom podporiť uzavretie takýchto zmlúv.

V uvedených scenároch sa zmluvné strany nemôžu dohodnúť o uplatňovaní práva, ktoré vylučuje záväzné ustanovenia týkajúce sa práv na ochranu spotrebiteľov, ktoré sa uplatňujú v štáte, v ktorom má spotrebiteľ trvalý pobyt.

V prípade zmlúv súvisiacich s nehnuteľnosťami sa vždy uplatňuje právo štátu, v ktorom sa táto nehnuteľnosť nachádza.

Ak sa zmluvné strany nedohodli inak, na vzťah medzi nimi sa uplatňuje všeobecná kolízna norma aj v prípade rozhodnutia, odkedy má nadobúdateľ hnutelnej veci právo na jej výroby a plody, a v prípade rozhodnutia, odkedy nadobúdateľ prijal riziká týkajúce sa danej veci.

Okrem toho, ak sa zmluvné strany nedohodli inak, spôsob doručenia veci a opatrenia potrebné pre prípad, keď je dodávka zamietnutá, sa riadia právom štátu, do ktorého mala byť vec doručená.

Pokiaľ ide o účinok postúpenia pohľadávky alebo prevzatia dlhu: právne postavenie všetkých dlžníkov alebo veriteľov, ktorí sa na postúpení alebo prevzatí nezúčastňujú priamo, sa riadi tým istým právom, ktorým sa riadi samotné postúpenie alebo prevzatie.

Rozhodné právo pre hlavnú transakciu sa uplatňuje na pomocné transakcie, pokiaľ sa rozhodlo inak.

Na jednostranné právne transakcie sa uplatňuje právo štátu, v ktorom má dlžník trvalý pobyt alebo sídlo.

3.2 Mimosmluvné záväzky

Vzhľadom na mimosmluvné záväzky, ktoré sa neradia medzinárodným dohovorom alebo nariadením Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 864/2007 z 11. júla 2007 o rozhodnom práve pre mimosmluvné záväzky (Rím II), sa v kolíznych normách stanovuje, že sa uplatňuje vnútroštátne právo.

V zákone o medzinárodnom práve súkromnom a súvisiacich postupoch sa stanovuje, že na mimozmluvné záväzky sa uplatňuje právo štátu, v ktorom bol spáchaný skutok. Právo štátu, v ktorom vznikli následky, sa uplatňuje vtedy, keď je toto právo priaznivejšie voči obeť, a to za predpokladu, že obeť mala alebo mohla predvídať prípadné následky. Ak takéto právo nemá úzku súvislosť so vzťahom, ale existuje spojenie s iným právom, uplatní sa toto druhé právo.

V prípade, keď vznikne povinnosť uhradiť škodu na plavidle na šírom mori alebo na lietadle, za rozhodné právo sa považuje právo štátu, v ktorom je plavidlo alebo lietadlo registrované.

3.3 Osobný štát, jeho aspekty týkajúce sa občianskeho štátu (meno, bydlisko, spôsobilosť)

Ak je štátny príslušník Slovenskej republiky takisto štátnym príslušníkom iného štátu, daná osoba sa na účely zákona o medzinárodnom práve súkromnom a súvisiacich postupoch považuje len za slovinského štátneho príslušníka. Ak osoba, ktorá nie je štátnym príslušníkom Slovenskej republiky, ktorá je však štátnym príslušníkom dvoch alebo viacerých štátov, na účely zákona o medzinárodnom práve súkromnom a súvisiacich postupoch sa uplatňuje právo štátu, v ktorom má táto osoba trvalý pobyt. Ak osoba, ktorá nemá trvalý pobyt ani v jednom zo štátov, ktorých je štátnym príslušníkom, na účely zákona o medzinárodnom práve súkromnom a súvisiacich postupoch sa uplatňuje právo štátu, s ktorým má táto osoba najužšie spojenie.

Ak osoba nemá štátnu príslušnosť alebo ju nie je možné určiť, uplatňuje sa právo štátu, v ktorom má táto osoba trvalý pobyt. Ak osoba nemá trvalý pobyt alebo ho nie je možné určiť, uplatňuje sa právo štátu, v ktorom má táto osoba prechodný pobyt. Ak nie je možné určiť ani prechodný pobyt, uplatní sa slovinské právo.

Na zmenu osobného mena sa uplatňuje právo štátu, ktorého štátnym príslušníkom je daná osoba.

Na spôsobilosť fyzickej osoby uzatvárať zmluvy sa vzťahuje právo štátu, ktorého je táto osoba štátnym príslušníkom. Fyzická osoba, ktorá podľa práva štátu, ktorého je štátnym príslušníkom, nie je spôsobilá uzatvárať zmluvy, sa považuje za spôsobilú, ak je spôsobilá podľa práva štátu, v ktorom tento záväzok vznikol. Strata alebo obmedzenia spôsobilosti fyzickej osoby uzatvárať zmluvy sa riadi právom štátu, ktorého je táto osoba štátnym príslušníkom.

3.4 Vznik vzťahu rodič – dieťa vrátane adopcie

3.4.1 Vznik vzťahu rodič – dieťa

Určenie alebo zrušenie poručníctva a vzťahu medzi poručníkom a osobou s ustanoveným poručníkom (opatrovaná osoba) sa riadia právom štátu, ktorého štátnym príslušníkom je opatrovaná osoba. Dočasné zdravotnícke opatrenia týkajúce sa cudzieho štátneho príslušníka alebo osoby bez štátnej príslušnosti v Slovenskej republike sa riadia slovinským právom a ostávajú v platnosti dovtedy, kým príslušný štát podľa potreby rozhodne vo veci opatrenia alebo ho zruší. Toto pravidlo sa vzťahuje aj na ochranu majetku cudzieho štátneho príslušníka alebo osoby bez štátnej príslušnosti, ktorý sa nachádza v Slovenskej republike.

Vzťahy medzi rodičmi a deťmi sa riadia právom štátu, ktorého sú štátnymi príslušníkmi. Ak sú rodičia a deti štátnymi príslušníkmi rôznych štátov, uplatňuje sa právo štátu, v ktorom majú všetci trvalý pobyt. Ak sú rodičia a deti štátnymi príslušníkmi rôznych štátov a nemajú trvalý pobyt v rovnakom štáte, uplatňuje sa právo štátu, ktorého štátnym príslušníkom je dieťa.

Postup na uznanie a zapretie otcovstva alebo materstva a na spor o otcovstvo alebo materstvo sa riadi právom štátu, ktorého štátnym príslušníkom je dieťa.

Výživovacia povinnosť voči pokrvným príbuzným okrem jej zabezpečenia rodičmi deťom a výživovacia povinnosť voči príbuzným (t. j. iným ako pokrvným príbuzným) sa riadia právom štátu, ktorého štátnym príslušníkom je osoba žiadajúca o výživné.

Postup legitimizácie dieťaťa sa riadi právom štátu, ktorého štátnymi príslušníkmi sú rodičia, alebo právom štátu rodiča, podľa ktorého je osvojenie platné, ak rodičia nie sú štátnymi príslušníkmi rovnakého štátu. Súhlas dieťaťa, inej osoby alebo vnútroštátneho orgánu s legitimizáciou sa riadi právom štátu, ktorého štátnym príslušníkom je dieťa.

3.4.2 Adopcia

Podmienky na osvojenie a jeho ukončenie sa určujú podľa práva štátu, ktorého štátnymi príslušníkmi je osvojiteľ a osvojenec. Ak sú osvojiteľ a osvojenec štátnymi príslušníkmi rôznych štátov, podmienky na osvojenie a jeho ukončenie sa riadia spoločne právom štátov, ktorých sú štátnymi príslušníkmi. Ak si manželskí partneri dieťa osvojujú spoločne, podmienky na osvojenie a jeho ukončenie sa riadia právom štátu, ktorého štátnym príslušníkom je osvojenec, ako aj právom štátov, ktorých štátnym príslušníkom je jeden alebo druhý z manželov. Forma osvojenia sa riadi právom štátu, v ktorom sa osvojenie uskutočnilo. Účinok osvojenia sa riadi právom štátu, ktorého sú štátnymi príslušníkmi v čase povolenia osvojenia osvojiteľ a osvojenec. Ak sú osvojiteľ a osvojenec štátnymi príslušníkmi rôznych štátov, uplatňuje sa právo štátu, v ktorom majú trvalý pobyt. Ak sú osvojiteľ a osvojenec štátnymi príslušníkmi rôznych štátov a nemajú trvalý pobyt v rovnakom štáte, uplatňuje sa právo štátu, ktorého štátnym príslušníkom je osvojenec.

3.5 Manželstvo, nemanželské páry, partnerstvá, rozvod, súdna rozluka, vyživovacia povinnosť

3.5.1 Manželstvo

Podmienky na uzatvorenie manželstva sa riadia právom štátu, ktorého je každá z osôb štátnym príslušníkom v čase uzatvorenia manželstva. Forma manželstva sa riadi právom štátu, v ktorom bolo manželstvo uzatvorené. Neplatnosť manželstva sa riadi právom, podľa ktorého sa toto manželstvo uzatváralo na základe uvedených kolíznych noriem.

3.5.2 Nemanželské páry a partnerstvá

Zákon o medzinárodnom práve súkromnom a súvisiacich postupoch neobsahuje nijaké osobitné ustanovenia týkajúce sa nezosobášených párov alebo párov, ktoré spolu žijú. Vzhľadom na to, že dôsledky partnerského spolužitia bez uzavretia manželstva sú rovnaké ako v prípade manželstva, mohli by sa ustanovenia, ktorými sa riadi manželstvo, uplatňovať aj na takéto prípady partnerského spolužitia.

Majetkové vzťahy medzi dvomi osobami, ktoré spolu žijú v partnerstve bez uzavretia manželstva, sa riadia právom štátu, ktorého sú štátnymi príslušníkmi.

Ak tieto osoby nemajú rovnakú štátnu príslušnosť, uplatňuje sa právo štátu, v ktorom majú spoločný pobyt. V prípade zmluvných majetkových vzťahov medzi ľuďmi, ktorí spolu žijú v partnerstve bez uzavretia manželstva, sa riadia rozhodným právom pre ich majetkový vzťah v čase uzatvorenia zmluvy.

Zákon o medzinárodnom práve súkromnom a súvisiacich postupoch neobsahuje nijaké osobitné ustanovenia týkajúce sa registrovaných homosexuálnych zväzkov a ich podmienok. Vzhľadom na to, že dôsledky homosexuálnych zväzkov sú rovnaké ako v prípade manželstva, môžu sa uplatňovať rovnaké ustanovenia, ktorými sa riadi manželstvo.

3.5.3 Rozvod a súdna rozluka

Rozvod sa riadi právom štátu, ktorého štátnymi príslušníkmi sú obaja manželskí partneri v čase podania žiadosti o rozvod. Ak sú manželskí partneri v čase podania žiadosti o rozvod štátnymi príslušníkmi rôznych štátov, rozvod sa riadi rovnako právom štátov, ktorých sú štátnymi príslušníkmi. Ak sa rozvod nemôže uskutočniť na základe uvedených pravidiel, riadi sa slovinským právom, ak jeden z manželov má v čase podania žiadosti o rozvod trvalý pobyt v Slovenskej republike. Ak jeden z manželských partnerov je slovinským štátnym príslušníkom, ale v Slovinsku nemá trvalý pobyt a rozvod sa nemôže uskutočniť na základe uvedených pravidiel, rozvod sa riadi slovinským právom.

Zákon o medzinárodnom práve súkromnom a súvisiacich postupoch neobsahuje nijaké osobitné ustanovenia týkajúce sa ukončenia homosexuálnych zväzkov. Vzhľadom na to, že dôsledky homosexuálnych zväzkov sú rovnaké ako v prípade manželstva, môžu sa uplatňovať rovnaké ustanovenia, ktorými sa riadi rozvod.

3.5.4 Vyživovacia povinnosť

Vzťahy medzi rodičmi a deťmi sa riadia právom štátu, ktorého sú štátnymi príslušníkmi. Ak sú rodičia a deti štátnymi príslušníkmi rôznych štátov, uplatňuje sa právo štátu, v ktorom majú všetci trvalý pobyt. Ak sú rodičia a deti štátnymi príslušníkmi rôznych štátov a nemajú trvalý pobyt v rovnakom štáte, uplatňuje sa právo štátu, ktorého štátnym príslušníkom je dieťa.

3.6 Majetkové vzťahy medzi manželmi

Osobný a majetkový režim medzi manželskými partnermi sa riadia právom štátu, ktorého sú štátnymi príslušníkmi. Ak sú manželskí partneri štátnymi príslušníkmi rôznych štátov, uplatňuje sa právo štátu, v ktorom majú trvalý pobyt. Ak manželskí partneri nemajú rovnakú štátnu príslušnosť ani trvalý pobyt v rovnakom štáte, uplatňuje sa právo štátu, v ktorom mali naposledy spoločný pobyt. Ak rozhodné právo nemožno určiť v súlade s týmito pravidlami, uplatňuje sa právo, s ktorým majú najužšie spojenie.

Zmluvné majetkové režimy medzi manželskými partnermi sa riadia právom štátu, ktorým sa riadia ich osobné a majetkové vzťahy v čase uzatvorenia zmluvy. Ak sa v tomto práve stanovuje, že manželskí partneri si môžu zvoliť právo, ktorým sa budú riadiť ich majetkové dohody, uplatňuje sa právo, ktoré si vybrali. Ak sa manželstvo skončí alebo zanikne, na osobný režim a režim spoločného vlastníctva sa uplatňujú rovnaké kolízne normy, ktoré sa uplatňujú na osobné a majetkové režimy medzi manželskými partnermi.

3.7 Závetý a dedičstvo

Dedičstvo sa riadi právom štátu, ktorého štátnym príslušníkom v čase smrti bol zosnulý. Dedičská spôsobilosť sa riadi právom štátu, ktorého štátnym príslušníkom v čase výkonu závetu bol závetca.

Forma závetu je platná, ak je platná v súlade s jedným z týchto právnych systémov: právo štátu, v ktorom bude závet zostavený; právo štátu, ktorého štátnym príslušníkom bol závetca v čase zostavenia závetu alebo v čase smrti; právo štátu, v ktorom mal závetca trvalý pobyt v čase zostavenia závetu alebo v čase smrti; slovinské právo; alebo s ohľadom na nehnuteľnosti právo štátu, v ktorom sa nachádza nehnuteľnosť.

Forma zrušenia závetu je platná, ak je platná v súlade s ktorýmkoľvek právom, podľa ktorého je zostavenie závetu platné, ako sa vysvetľuje.

3.8 Nehnuteľnosti

V prípade majetkových vzťahov a iných práv na veci sa uplatňuje právo štátu, v ktorom sa vec nachádza. V prípade majetkových vzťahov týkajúcich sa prepravovaných vecí sa uplatňuje právo štátu, ktorý je cieľovým štátom. V prípade majetkových vzťahov týkajúcich sa prepravných vozidiel sa uplatňuje právo štátu, v ktorom sa tieto vozidlá nachádzajú, pokiaľ sa v slovinskom práve nestanovuje inak.

3.9 Platobná neschopnosť

Nariadenie Rady (ES) č. 1346/2000 z 29. mája 2000 o konkurznom konaní sa uplatňuje priamo v Slovinsku na otázky, ktoré patria do rozsahu jeho pôsobnosti, a v členských štátoch EÚ. V prípadoch, keď sa nariadenie neuplatňuje, rozhodným právom je slovinské vnútroštátne právo, konkrétne zákon o finančných transakciách,

insolvenčnom konaní a povinnom zániku (*Zakon o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju*; skratene „ZFPPIPP“, UL RS, ZFPPIPP-UPB7, č. 63/2013).

Podľa kapitoly tohto zákona s názvom „Insolvenčné konanie s medzinárodným prvkom“ obsahuje všeobecné pravidlá týkajúce sa insolvenčného konania s medzinárodným prvkom, sa riadi prístup zahraničných veriteľov a správcov k vnútroštátnemu súdu a spolupráca so zahraničnými súdmi a zahraničnými správcami. Riadi sa ním takisto uznávanie zahraničného insolvenčného konania, ako aj predbežné opatrenia, paralelné opatrenia z dôvodu platobnej neschopnosti a rozhodné právo pre následky insolvenčného konania.

Vnútroštátny súd s právomocou rozhodovať vo vnútroštátnom insolvenčnom konaní môže rozhodovať o uznaní cudzieho postupu a o spolupráci s cudzími súdmi. Miestne vnútroštátne súdy, ktoré sú oprávnené riadiť vnútroštátne insolvenčné konanie, sú: 1. v prípade, keď dlžník, ktorým je vnútroštátna právnická osoba alebo podnikateľ, má sídlo v Slovinskej republike: súd na území, kde má dlžník sídlo; 2. v prípade, keď dlžník, ktorým je zahraničná osoba, má pobočku v Slovinskej republike: súd na území, kde sa nachádza hlavné miesto podnikateľskej činnosti dlžníkovej pobočky; 3. v ostatných prípadoch: okresný súd v Ljubljane (Okrožno sodišče v Ljubljani).

Pokiaľ ide o právo, ktorým sa riadia právne následky insolvenčného konania, všeobecným pravidlom je, že sa uplatňuje právo štátu, v ktorom sa uskutočňuje konanie, pokiaľ sa v práve v súvislosti s konkrétnym prípadom nestanovuje inak. Zákon o finančných transakciách, insolvenčnom konaní a povinnej likvidácii obsahuje pravidlá pre rozhodné právo, pokiaľ ide o zmluvy, ktoré sa zaoberajú použitím nadobudnutej nehnuteľnosti, keďže sa uplatňuje právo štátu, v ktorom sa nachádza nehnuteľnosť. Osobitné pravidlá pre právo vzťahujúce sa na práva registrovaných v registri (právo štátu, ktorý má autorizáciu spravovať register) sa uplatňujú vzhľadom na rozhodné právo pre platobné systémy a finančné trhy (právo štátu uplatňované na tieto platobné systémy /finančné trhy), vzhľadom na rozhodné právo pre zmluvy na kompenzáciu zmlúv a pre zmluvy na spätné vykúpenie a na právo, ktorým sa riadia pracovné zmluvy.

Posledná aktualizácia: 17/04/2018

Obsah pôvodných vnútroštátnych jazykových verzií na tejto webovej lokalite spravujú príslušné kontaktné body EJS. Preklady týchto textov zabezpečila Európska komisia. V prekladoch preto ešte môžu chýbať možné úpravy pôvodných textov, ktoré neskôr vykoná príslušný štátny orgán členského štátu. Európska justičná sieť pre občianske a obchodné veci ani Európska komisia nenesú žiadnu zodpovednosť ani inak neručia za informácie alebo údaje, ktoré tento dokument obsahuje alebo na ktoré odkazuje. Právne normy v oblasti autorských práv členského štátu zodpovedných za túto stránku nájdete v právnom oznámení.

Ktoré právo sa uplatňuje? - Slovensko

1 Pramene platných noriem

1.1 Vnútroštátne normy

Základným vnútroštátnym prameňom slovenského medzinárodného práva súkromného je zákon č. 97/1963 Zb. o medzinárodnom práve súkromnom a procesnom (ďalej len „zákon o MPS), ktorý prostredníctvom kolíznych noriem v § 3 – § 31 určuje rozhodné právo v osobitných právnych oblastiach (spôsobilosť na práva a na právne úkony, platnosť právnych úkonov, vecné práva, záväzkové práva, pracovné právo, dedičské právo, rodinné právo). Ustanovenia zákona o MPS sa aplikujú len v prípade, že priamo uplatniteľné právo Európskej únie alebo medzinárodná zmluva ktorou je Slovenská republika viazaná, resp. zákon vydaný na jej vykonanie neustanovuje niečo iné. Ak sú v teda v nasledujúcom výklade bez ďalšieho citované ustanovenia zákona o MPS je nutné si uvedomiť, že ich možno aplikovať len v prípade absencie medzinárodnej či úniovej úpravy.

Slovenská právna úprava obsahuje samostatné kolízne ustanovenia aj v iných normách ako je zákon o MPS, a to napr.:

- zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník (ďalej len „OBZ“). Odhladiac od kolíznej normy v § 22 uvedený zákon v tretej hlave obsahuje osobitné ustanovenia pre záväzkové vzťahy v medzinárodnom obchode, ktoré sa majú použiť popri ostatných ustanoveniach v prípade záväzkových vzťahov s cudzím prvkom;
- zákon č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce, § 241a ods. 7 (rozhodné právo na určenie, či je zamestnávateľ riadiacim zamestnávateľom ak sa tento spravuje iným právnym poriadkom ako je právo členského štátu);
- zákon č. 8/2008 o poisťovníctve, § 89 (rozhodné právo v prípade poisťovacích zmlúv);

- zákon č. 191/1950 zmenkový a šekový (ďalej len „zmenkový a šekový zákon“), osobitné ustanovenia medzinárodného práva zmenkového (§ 91 a nasl.) a šekového (§ 69 a nasl.).

1.2 Mnohostranné medzinárodné dohovory

- a) dohovory OSN Dohovor o vymáhaní výživného v cudzine, 20.06.1956 Viedenský dohovor o konzulárnych stykoch, 24.4.1963
- b) dohovory Rady Európy Európsky dohovor o informáciách o cudzom práve, 07.06.1968 Dodatokový protokol k Európskemu dohovoru o informáciách o cudzom práve, 15.03.1978 Európsky dohovor o uznávaní a výkone rozhodnutí týkajúcich sa starostlivosti o deti a o obnove starostlivosti o deti, 20.05.1980
- c) Dohovory Haagskej konferencie medzinárodného práva súkromného Dohovor o civilnom konaní, 01.03.1954 Dohovor o vykonávaní dôkazov v cudzine vo veciach občianskych a obchodných, 18.03.1970 Dohovor o uznaní rozvodov a zrušení manželského spoluzitia, 01.06.1970 Dohovor o uznaní a výkone rozhodnutí o výživovacej povinnosti, 02.10.1973 Dohovor o doručovaní súdnych a mimosúdnych písomností v cudzine vo veciach občianskych a obchodných, 15.11.1965 Dohovor o občianskoprávných aspektoch medzinárodných únosov detí, 25.10.1980 Dohovor o ochrane detí a spolupráci pri medzištátnych osvojeniach, 29.05.1993 Dohovor o zrušení požiadavky vyššieho overenia zahraničných verejných listín, 05.10.1961 Dohovor o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone a spolupráci v oblasti rodičovských práv a povinností a opatrení na ochranu detí, 19.10.1996 Dohovor o uľahčení prístupu k justičným orgánom v cudzine, 25.10.1980
- d) zmluvy unifikujúce kolízne normy Dohovor o práve použiteľnom pre dopravné nehody, 04.05.1971 Dohovor o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone a spolupráci v oblasti rodičovských práv a povinností a opatrení na ochranu detí, 19.10.1996
- e) zmluvy unifikujúce hmotnoprávne priame normy Dohovor OSN o zmluvách o medzinárodnej kúpe tovaru, 11.04.1980 Dohovor o premlčaní pri medzinárodnej kúpe tovaru uzatvorený v New Yorku 14. júna 1974, pozmenený protokolom z 11. apríla 1980
- f) zmluva z oblasti rozhodcovského konania Dohovor o uznaní a výkone cudzích rozhodcovských rozhodnutí, 10.06.1958 Európsky dohovor o obchodnej arbitráži, 21. 04. 1961 e) zmluvy v oblasti medzinárodnej prepravy Dohovor o prepravnej zmluve v medzinárodnej cestnej nákladnej doprave, 19.5.1965 Dohovor o medzinárodnej železničnej preprave, 9.5.1980 v znení Protokolu z 20.12.1990 f) ostatné právne významné dohovory z oblasti medzinárodného práva súkromného Zmeny štatútu Haagskej konferencie medzinárodného práva súkromného z 15. júla 1955, 30.06.2005 Dohovor UNIDROIT o ukradnutých alebo nezákonne vyvezených kultúrnych predmetoch, 24.06.1995 Občianskoprávny dohovor o korupcii, 04.11.1999 Dohoda o prevoze tiel mŕtvych osôb, 26.10.1973
- g) dohovory zaväzujúce Slovenskú republiku v oblasti spolupráce v právnej oblasti: Dohovor o riešení sporov z investícií medzi štátmi a občanmi druhých štátov, 18.02.1965 Štatút Haagskej konferencie o medzinárodnom práve súkromnom (platný od 15. júla 1955, zmenený a doplnený 1. januára 2007), 31. 10. 1951 Dohovor o vykonateľnosti cudzích rozhodcovských výrokov, 26.09.1927 Protokol o doložkách o rozhodcovi, 24.09.1923 Dohovor o riešení občianskoprávných sporov vznikajúcich zo vzťahov hospodárskej a vedeckotechnickej spolupráce v rozhodovskom konaní, 26.05.1972 Dohovor o uznávaní a vykonateľnosti rozhodnutí o výživovacej povinnosti deťom, 15.04.1958 Dohovor o právnom postavení, výsadách a imunitách medzištátnych ekonomických organizácií pôsobiacich v určitých oblastiach spolupráce, 05.12.1980
- h) zmluvy z oblasti ochrany autorských a priemyselných práv (príkladom) Parížsky dohovor na ochranu priemyslového vlastníctva, 20.3.1883 Bernský dohovor o ochrane literárnych a umeleckých diel, 9.9.1886 Ostatné dohovory ktorými je Slovenská republika viazaná možno nájsť na internetovej stránke Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky www.mzv.sk.

1.3 Hlavné dvojstranné dohovory

1. Zmluva medzi ČSSR a Maďarskou ľudovou republikou o právnej pomoci a úprave právnych vzťahov vo veciach občianskych, rodinných a trestných, 28.03.1989
2. Zmluva medzi Československou socialistickou republikou a Poľskou ľudovou republikou o právnej pomoci a úprave právnych vzťahov vo veciach občianskych, rodinných, pracovných a trestných, 21.12.1987
3. Zmluva medzi Československou socialistickou republikou a Zväzom sovietskych socialistických republík o právnej pomoci a právnych vzťahoch vo veciach občianskych, rodinných a trestných, 12.08.1982
4. Zmluva medzi Československou socialistickou republikou a Rakúskou republikou o vzájomnom právnom styku vo veciach občianskoprávných, o listinách a o právnych informáciách so Záverečným protokolom, 10. 11. 1961
5. Zmluva medzi Slovenskou republikou a Českou republikou o právnej pomoci poskytovanej justičnými orgánmi a úprave niektorých právnych vzťahov v občianskych a trestných veciach, 29.10.1992
6. Zmluva medzi Československou socialistickou republikou a Socialistickou federatívnou republikou Juhoslávie o úprave právnych vzťahov vo veciach občianskych, rodinných a trestných, 20.01.1964

2 Uplatňovanie kolíznych noriem

2.1 Povinnosť sudcu uplatniť kolízne normy z vlastnej iniciatívy

Určenie príslušnej právnej normy a jej aplikácia na konkrétny právny pomer je vecou justičného orgánu, ktorý tak robí ex offo v zmysle zásady iura novit curia. Z hľadiska dispozície slovenský právny poriadok rozlišuje kogentné a dispozitívne kolízne normy, kogentné kolízne normy je sudca povinný aplikovať bez ohľadu na vôľu strán alebo skutočnosť, či sa strany dovoľávali tohto práva. Pokiaľ je možné použitie zákonom ustanovených noriem vylúčiť a nahradiť ich hraničné určovatele dohodou dotknutých účastníkov, hovoríme o dispozitívnych kolíznych normách (v slovenskom právnom poriadku sú tieto typické pre záväzkové vzťahy).

2.2 Spätný odkaz

Slovenské medzinárodné právo súkromné chápe odkaz vlastnej kolíznej normy ako odkaz na celý právny poriadok daného štátu vrátane jeho kolíznych noriem. Zákon o MPS (§ 35) vo všeobecnej rovine stanovuje, že spätný a ďalší odkaz možno prijať, ak to zodpovedá rozumnému a spravodlivému usporiadaniu príslušného vzťahu. Pre úvahy súdu o prijatí či neprijatí remisie a transmisie na ďalší zákon sú pritom relevantné len tie skutkové a právne okolnosti, ktoré môžu mať vplyv na výber rozhodného práva ale už nie také, ktoré môžu mať vplyv na jej konkrétne hmotnoprávne riešenie. Podľa názoru slovenskej právovedy má byť spätný a ďalší odkaz prijímaný v prípade právnych otázok týkajúcich sa osoby, práva rodinného a práva dedičského, v záväzkových vzťahoch prichádza do úvahy prijatie spätného a ďalšieho odkazu len celkom výnimočne, v prípade voľby práva je priamo vylúčené (§ 9 ods. 2 zákona o MPS). Osobitným spôsobom je uvedené upravené v zmenkovom a šekovom zákone, v ktorom je zakotvená povinnosť prijať takýto odkaz bez toho, aby súd musel skúmať požiadavku rozumného a spravodlivého usporiadania veci (§ 69 a § 91 zmenkového a šekového zákona).

2.3 Zmena kolízneho kritéria

V slovenskom práve neexistuje žiadna všeobecná norma týkajúca sa účinku zmeny kolízneho kritéria. Ak slovenská kolízna norma neurčuje rozhodný časový okamih, v ktorom sa má aplikované kolízne kritérium posúdiť, slovenské súdy ho odvodzujú z iného kolízneho kritéria alebo využívajú judikatúru. Všeobecne však možno ustáliť, že rozhodným je čas vzniku právnej situácie resp. deň, keď sa začína konať vo veci v závislosti od konkrétnych okolností prípadu.

Zmena štatútu je typická pre hnutelné veci, modifikácia kritéria práva miesta polohy je obsiahnutá v § 6 zákona o MPS, ktorý rozlišuje medzi hnutelnými vecami ako takými (vo všeobecnosti) a osobitnou skupinou hnutelných vecí, ktoré sa podľa zmluvy prepravujú (tzv. res in transitu). V prípade hnutelnej veci

ako takej je rozhodujúcim kritériom *lex rei sitae*, t.j. rozhodné právo sa spravuje právom miesta, kde vec bola v čase, keď nastala skutočnosť, ktorá zakladá vznik alebo zánik tohto práva. Právna prax však ustálila, že na posúdenie obsahu a účinkov vecného práva, ktoré bolo nadobudnuté v súlade s iným právnym poriadkom (t.j. transpozícia práva nadobudnutého v jednom štáte do ekvivalentnej kategórie v štáte druhom) sa uplatní právo novej (aktuálnej) polohy veci.

Hraničným určovateľom v prípade *res transitu* (preprava veci pritom musí stále trvať) je právo miesta, odkiaľ bola vec odoslaná (*lex loci expeditionis*). Mobilný konflikt je možný i v prípade vydržania hnutelých vecí – osobitne na tento účel zákon o MPS v § 8 určuje, že vydržanie sa spravuje právom miesta, kde bola vec na začiatku vydržacej doby; vydržateľ sa však môže dovolať právnemu poriadku štátu, na území ktorého sa vydržanie vykonalo, ak od času, keď bola vec v tomto štáte, sú podľa právného poriadku tohto štátu splnené všetky podmienky vydržania. Ak by bola vec postupne premiestňovaná na územia viacerých štátov, podmienky sa budú posudzovať buď podľa práva miesta, kde sa vec nachádzala na začiatku vydržacej doby, alebo podľa práva miesta, kde sa vec nachádzala nepretržite počas celej doby relevantnej pre vydržanie.

2.4 Výnimky z obvyklého použitia kolíznych noriem

imperatívne právne normy a výhrada verejného poriadku

Základným rozdielom medzi imperatívnymi normami a výhradou verejného poriadku je ich pôsobenie, imperatívne normy pôsobia ofenzívne (bez ohľadu na obsah cudzieho práva) a inštitút výhrady verejného poriadku defenzívne (len v prípade, ak by použitie cudzieho právného poriadku ohrozovalo deklarované záujmy). Výhradou verejného poriadku nie sú chránené všetky kogentné normy slovenského právného poriadku, ale len tie normy, ktoré možno považovať za zásadné a principiálne (napr. zásada monogamného manželstva).

Imperatívnymi normami sú normy vnútroštátneho práva od ktorých sa nemožno odchýliť, ich uplatnenie vyžaduje štát v každej situácii bez ohľadu na právny poriadok, ktorým sa má určitý právny vzťah na základe kolíznej normy spravovať. Majú väčšinou verejnoprávny charakter, avšak nie je vylúčený ani charakter súkromnoprávny, ak je ich cieľom ochrana určitého podstatného záujmu. Posúdenie, či je určitá právna norma imperatívnou je v kompetencii súdu, zákon ich jednoznačne nevykazuje, sú typické pre spotrebiteľské právo a niektoré oblasti pracovného práva (napr. ustanovenia o zdraví a bezpečnosti, pracovnom čase a pod.) V oblasti rodinného práva sú to napríklad normy Trestného zákona upravujúce trestné činy proti rodine a mládeži.

Výhrada verejného poriadku je obsiahnutá v § 36 zákona o MPS, podľa ktorého právny predpis cudzieho štátu nemožno použiť pokiaľ by sa účinky tohto použitia priali takým zásadám spoločenského a štátneho zriadenia Slovenskej republiky a jej právného poriadku, na ktorých je potrebné bez výhrady trvať, a to bez ohľadu na vôľu účastníkov. Zákonodarcu tým ma na mysli najmä ústavné normy zakotvujúce právo na spravodlivé súdne konanie či základné princípy rovnosti ľudí pred zákonom, zákaz diskriminácie z dôvodu pohlavia, rasy, farby pleti, náboženstva, národnosti a pod. V súlade s účelom zákona sa výhrada verejného poriadku má využívať len výnimočne a v rámci jeho aplikácie súd nesmie skúmať ani hodnotiť právnu normu cudzieho štátu, ale len účinky jej použitia vo vzťahu k verejnému poriadku Slovenskej republiky.

2.5 Zistenie obsahu cudzieho práva

Slovenská republika patrí ku krajinám, ktoré považujú právny predpis za právo a nie za skutočnosť, ktorú by bolo potrebné dokazovať, justičné orgány preto pristupujú k zisťovaniu právného predpisu *ex offio*. Podľa § 53 zákona o MPS za účelom zistenia cudzieho práva justičný orgán urobí všetky potrebné opatrenia vrátane zabezpečenia obsahu cudzieho práva vlastnými prostriedkami, zo všeobecne dostupných zdrojov, uložením povinnosti účastníkom konania alebo vyžiadaním informácie od Ministerstva spravodlivosti (toto je povinné žiadosti vyhovieť). Sudca teda môže využiť aj vlastné znalosti o obsahu cudzieho práva, takisto ho môže zistiť prostredníctvom znalca z odboru medzinárodného práva súkromného alebo účastníkov konania, zákon nevylučuje ani použitie internetu. Ak sa v primeranej lehote nepodarí obsah cudzieho práva zistiť alebo je zistenie obsahu cudzieho práva spojené s ťažko prekonateľnými prekážkami alebo nemožné, použije sa slovenské právo. V prípade existencie pochybností, ktoré nastanú pri zisťovaní obsahu cudzieho práva sú súdy oprávnené obrátiť sa so žiadosťou o súčinnosť na Ministerstvo spravodlivosti.

3 Kolízne normy

3.1 Zmluvné záväzky a právne úkony

zmluvné záväzky

Predmetom právnej regulácie podľa zákona o MPS sú výlučne súkromnoprávne zmluvy, t.j. občianskoprávne, obchodné, rodinné, pracovné a iné podobné vzťahy s medzinárodným prvkom. V súlade s princípom autonómie vôle zmluvných strán zákon o MPS v § 9 v prípade úpravy majetkových vzťahov jednoznačne uprednostňuje voľbu práva samotnými účastníkmi zmluvy (okrem toho umožňuje voľbu práva ešte v oblasti pracovnoprávných vzťahov). Voľba práva je obmedzená jedine v prípade spotrebiteľských zmlúv, ktoré by v prípade, že by zvolený právny poriadok neposkytoval dostatočnú mieru ochrany spotrebiteľovi, spadali do právného poriadku s úpravou výhodnejšou pre spotrebiteľa (§ 9 ods. 3 a § 10 ods. 4 zákona o MPS). V prípade absencie voľby práva sa aplikuje zákonné ustanovenie, podľa ktorého sa v týchto prípadoch záväzkové vzťahy spravujú právnym poriadkom štátu, použitie ktorého zodpovedá rozumnému usporiadaniu daného vzťahu – zákon zásadu rozumného usporiadania vzťahu demonštratívne viaže na typy zmlúv, ktoré sú uvedené v § 10 ods. 2 a ods. 3 zákona o MPS (napr. v prípade kúpnych zmlúv sa vzťahy z nej vzniknuté spravujú právom miesta, kde je sídlo predávajúceho). Zákon o MPS v rámci zmluvných záväzkov upravuje aj vecnoprávne účinky záväzkových vzťahov (§ 12), inštitút premlčania a započítania (§ 13), ako aj režim pri jednostranných právnych úkonoch (§ 14), a to bez ohľadu na ich adresný či neadresný charakter (hraničným ukazovateľom je v tomto prípade bydlisko dlžníka).

Zmluvné záväzky v oblasti medzinárodného práva zmenkového a šekového osobitne upravuje zmenkový a šekový zákon (§ 69 a nasl., § 91 a nasl. uvedeného zákona).

právne úkony

Kolíznoprávne otázky týkajúce sa platnosti právnych úkonov, následkov ich neplatnosti, ako aj formu právného úkonu rieši ustanovenie § 4 zákona o MPS. Právny poriadok, ktorým sa spravujú účinky právného pomeru, sa aplikuje aj na otázky platnosti právného úkonu a otázky jeho prípadnej neplatnosti – príslušný právny poriadok sa určí podľa príslušnej kolíznej právnej normy určenej pre daný právny vzťah. V zmysle predmetného ustanovenia existujú dve výnimky, kedy sa platnosť právného úkonu a následky jeho neplatnosti nebudú spravovať tým istým právom ako účinky, a to v prípade ak je zákonom ustanovené inak alebo ak je to nevyhnutné pre rozumné usporiadanie vzťahov. Pokiaľ ide o formu právného úkonu, je postačujúce, aby bol právny úkon realizovaný vo forme v súlade s právom miesta, kde sa úkon vykonal /vykonáva/ - nie je teda nutné dodržať formu úkonu vyžadovanú právnym poriadkom *lex causae* ako v prípade jeho platnosti. Túto subsidiárnu kolíznu normu však nemožno použiť v prípade, ak by *lex causae* zmluvy predpisoval písomnú formu zmluvy ako podmienku jej platnosti.

3.2 Mimo zmluvné záväzky

Základnou vnútroštátnou kolíznoprávnou úpravou mimo zmluvných záväzkov je § 15 zákona o MPS, podľa ktorého sa nároky na náhradu škody, ktorá vznikla v dôsledku porušenia povinnosti vyplývajúcej zo všeobecne záväzného právného predpisu (civilné delikty) alebo v prípadoch, kedy zákon ukladá povinnosť náhrady škody bez ohľadu na protiprávnosť konania (zodpovednosť za výsledok), spravujú právom miesta, kde škoda vznikla, alebo miesta, kde došlo ku skutočnosti, ktorá zakladá nárok na náhradu škody. Z predmetného § 15 a ostatných ustanovení zákona o MPS možno analogicky odvodiť aj kolízne kritériá v prípade konania bez príkazu, bezdôvodného obohatenia a pod.

3.3 Osobný štatút, jeho aspekty týkajúce sa občianskeho štatútu (meno, bydlisko, spôsobilosť)

Všeobecnú kolíznú úpravu, t.j. určenie rozhodujúceho právneho poriadku, ktorým sa budú spravovať otázky právnej subjektivity fyzickej osoby, ustanovuje § 3 zákona o MPS, podľa ktorého spôsobilosť osoby na práva a na právne úkony sa spravuje právnym poriadkom štátu ktorého je táto príslušníkom (lex patriae). V prípade, že právny úkon robí v Slovenskej republike cudzinec, ktorý nie je spôsobilý na právne úkony podľa právneho poriadku štátu, ktorého je príslušníkom postačí, ak je na úkon spôsobilý podľa slovenského práva. Je však možné predpokladať, že tento právny úkon nemusí byť nevyhnutne považovaný za platný aj podľa právnych poriadkov iných štátov vrátane domovského štátu cudzinca.

Podľa slovenského vnútroštátneho právneho poriadku spôsobilosť fyzickej osoby mať práva a povinnosti vzniká narodením (túto spôsobilosť má aj počaté dieťa, ak sa narodí živé) a zaniká smrťou, resp. vyhlásením osoby súdom za mŕtvu. Spôsobilosť na právne úkony vzniká v plnom rozsahu dovŕšením osemnásteho roku života alebo uzavretím manželstva (možné len od 16-teho roku), táto je pritom predpokladom i procesnej spôsobilosti (zákon však môže zveriť procesnú spôsobilosť i účastníkov, ktorý by ňou inak nedisponoval – napr. maloletý rodič v konaní o osvojitelnosti, ak dosiahol vek 16 rokov). Maloletí majú spôsobilosť len na také právne úkony, ktoré sú svojou povahou primerané rozumovej a vôľovej vyspelosti zodpovedajúcej ich veku. Okrem vekového ohraničenia je ďalším predpokladom plnej spôsobilosti na právne úkony aj duševné zdravie, pozbaviť/obmedziť spôsobilosti na právne úkony však môže dotknutú osobu len súd.

Osobitnú vnútroštátnu kolíznoprávnu úpravu spôsobilosti na právne úkony predstavuje právna úprava spôsobilosti na uzavretie manželstva (§ 19 zákona o MPS – viď bod 3.5), na zriadenie a zrušenie závetu (§ 18 zákona o MPS – viď bod 3.7.) a právna úprava procesnej spôsobilosti cudzincov (§ 49 zákona o MPS). Kolíznoprávna úprava spôsobilosti právnickej osoby je v slovenskom právnom poriadku obsiahnutá v § 22 Obchodného zákonníka, podľa ktorého sa osobný štatút právnych entít riadi inkorporačnou zásadou, pričom rozsah ich spôsobilosti podľa rozhodného práva sa im priznáva v rovnakom rozsahu aj podľa slovenského práva. Posudzovanie spôsobilosti osoby zmenkovo alebo šekovo sa zaväzovať stanovuje zmenkový a šekový zákon, podľa ktorého je táto viazaná na právo štátu, ktorého ja daná osoba príslušníkom.

Pokiaľ ide o aspekt občianskeho štatútu vo vzťahu k bydlisku, kolízne kritérium viazané na domicil nemá pre slovenské právo význam a nie je ani totožné so slovenským pojmom trvalého bydliska (ktoré sa zapisuje do Registra obyvateľov Slovenskej republiky). Otázku práva osoby na meno možno výkladom per analogiam subsumovať pod osobný štatút, rozhodným právom je teda právo, ktorým sa spravuje právna spôsobilosť a spôsobilosť na právne úkony konkrétnej osoby.

3.4 Vznik vzťahu rodič – dieťa vrátane adopcie

3.4.1 Vznik vzťahu rodič - dieťa

Za matku sa podľa vnútroštátneho právneho poriadku považuje žena, ktorá dieťa porodila. V prípade vzniku pochybností materstvo určí súd na základe skutočností zistených o pôrode. Určenie otcovstva sa uskutočňuje na základe troch vyvrátiteľných domniek otcovstva, ktoré sú špecifikované v zákone č. 36/2005 Z. z. o rodine (ďalej len „zákon o rodine“): I/ podľa času trvania manželstva, II/ súhlasné vyhlásenie rodičov pred matričným úradom alebo súdom, III/ čas súlože domnelého otca s matkou dieťaťa.

Zákon o MPS obsahuje kolíznú úpravu určenia (zistenia, zapretia) rodičovstva, táto sa viaže k okamihu narodenia dieťaťa – podľa § 23 zákona o MPS je rozhodným právnym poriadkom štátu, ktorého príslušnosť nadobudlo dieťa narodením. Týmto právom sa budú spravovať najmä otázky, kto môže byť subjektom vyhlásenia o rodičovstve, v akej forme má byť vyhlásenie uskutočnené, či je možné uznať otcovstvo k počatému dieťaťu a pod. Ak dieťa narodením nadobudlo viacero štátnych občianstiev alebo nenadobudlo žiadne, je potrebné postupovať podľa § 33 zákona o MPS. Ak dieťa uvedeným spôsobom nadobudlo slovenské štátne občianstvo avšak sa narodilo a žije v cudzine, rozhodným právom je v tomto prípade právny poriadok štátu, v ktorom má toto dieťa obvyklý pobyt. Podľa § 23 ods. 3 zákona o MPS, ak dieťa (bez ohľadu na občianstvo) žije (t.j. má trvalý pobyt) v čase rozhodovania v Slovenskej republike, môže sa rodičovstvo určiť podľa slovenského práva, ak je to v záujme dieťaťa. Toto ustanovenie subsidiárne umožňuje posudzovať platnosť uznania podľa právneho poriadku štátu, v ktorom k uznaniu rodičovstva došlo, a nie podľa právneho poriadku štátnej príslušnosti dieťaťa v čase narodenia. Na platnosť uznania rodičovstva však postačí, ak sa stane podľa práva štátu, v ktorom k uznaniu došlo.

3.4.2 Adopcia

Podľa slovenskej právnej úpravy (zákon o rodine) osvojením vzniká medzi osvojencom a osvojiteľom (a i jeho príbuznými) v právnom zmysle totožný vzťah ako v biologickej rodine. O osvojení môže rozhodnúť len súd na návrh osvojiteľa, ktorý nemusí byť slovenským štátnym občanom ale musí byť zapísaný do zoznamu o osvojení podľa zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele. Osvojiť možno len maloleté dieťa, t.j. dieťa ktoré nedovŕšilo 18. rok života. Súčasná práva úprava umožňuje spoločné osvojenie dieťaťa len manželom (resp. jednému z manželov, ktorý žije s niektorým z rodičov dieťaťa v manželstve, alebo pozostalému manželovi po rodičovi alebo osvojiteľovi). Osvojiť si dieťa môže výnimočne aj osamelá osoba. Na osvojenie maloletého dieťaťa do cudziny je potrebný súhlas Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky alebo orgánu štátnej správy ním určeného. Osvojenie možno zrušiť na základe rozhodnutia súdu do šiestich mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia o osvojení.

Podľa zákona o MPS (§ 26) sa osvojenie sa spravuje právom štátu, príslušníkom ktorého je osvojiteľ (lex patriae), ak sú osvojiteľmi manželia s rôznou štátnou príslušnosťou, rozhodným je právo štátu spoločného obvyklého pobytu manželov. Ak takýto neexistuje, spravuje sa osvojenie právnym poriadkom, s ktorým majú najužšiu väzbu. Zákonodarca si vyhradil použitie slovenského práva v prípade, ak by cudzie právo nedovoľovalo osvojenie vôbec alebo len za okolností mimoriadne obťažných a osvojiteľ alebo aspoň jeden z osvojujúcich manželov žije v Slovenskej republike dlhší čas (t.j. nie menej ako jeden rok, podľa výkladu súdnej praxe). Podľa § 26a zákona o MPS sa zverenie dieťaťa do predosvojiteľskej starostlivosti (ktoré podľa slovenského práva predchádza osvojeniu) spravuje právom štátu obvyklého pobytu dieťaťa. Lex patriae osvojovaného dieťaťa sa použije pri posudzovaní potreby vyžiadať si na osvojenie súhlas dieťaťa, resp. iných osôb alebo inštitúcií (§ 27 zákona o MPS) – toto ustanovenie sa aplikuje aj v prípadoch osvojeniu podobných vzťahov, napr. pri inštitúte legitimácie nemanželského dieťaťa na manželské (ktorý slovenská právna úprava nepozná).

3.5 Manželstvo, nemanželské páry, partnerstvá, rozvod, súdna rozluka, vyživovacia povinnosť

3.5.1 Manželstvo

Manželstvo je podľa slovenskej právnej úpravy možné uzavrieť len medzi mužom a ženou s náležitým zdravotným (psychickým) stavom, títo nesmú byť v čase uzavretia manželstva v inom manželskom zväzku. Zákon zakazuje uzavrieť manželstvo medzi predkami, potomkami a medzi súrodencami, ako aj maloletým osobám (súd môže výnimočne povoliť uzavretie manželstva maloletému staršiemu ako 16 rokov). Práve tento vekový cenzus možno zaradiť medzi imperatívne normy slovenského práva. Manželstvo sa podľa slovenského právneho poriadku uzatvára súhlasným vyhlásením pred matričným úradom alebo pred orgánom cirkvi.

Podľa zákona o MPS (§ 19, § 20) sa spôsobilosť osoby uzavrieť manželstvo, ako aj podmienky pre jeho platnosť spravujú právom štátu, ktorého je táto osoba príslušníkom (hraničný ukazovateľ lex patriae) a pre formu jeho uzavretia je rozhodné právo miesta, kde sa manželstvo uzaviera (lex loci celebrationis). Na rozdiel od všeobecnej kolíznej úpravy (§ 3, § 4 zákona o MPS) je vylúčené subsidiárne použitie slovenského právneho poriadku. Pokiaľ ide o posudzovanie formy manželstva, v dôsledku zakotvenia kritéria lex loci celebrationis sa budú určeným právnym poriadkom posudzovať otázky ako napr. spôsob vyjadrenia súhlasu osoby s uzavretím manželstva, počet svedkov, orgán príslušný uzavrieť manželstvo, možnosť uzavrieť manželstvo zástupcom a pod. Toto kritérium sa neuplatní v prípade konzulárnych sobášov. Uzavretie manželstva v cudzine slovenskými občanmi pred iným orgánom

ako pred orgánom Slovenskej republiky na to splnomocneným osobitne rieši §20a zákona o MPS, podľa ktorého je takéto manželstvo platné v Slovenskej republike, ak je platné v štáte, pred orgánom ktorého sa uzavrelo, a ak neexistovala žiadna okolnosť vylučujúca uzavretie manželstva podľa slovenského hmotného práva.

3.5.2 Nemanželské páry a partnerstvá

Slovenské právo neobsahuje žiadnu úpravu partnerstiev odlišných od manželstva. Právna teória pozná inštitút druha a družky, t.j. muža a ženy, ktorí nie sú zosobášení, avšak vytvárajú životné spoločenstvo. Jedná sa však o faktický zväzok, nemožno ho chápať v právnom zmysle. Takisto slovenské právo nepozná (registrované) partnerstvá osôb rovnakého pohlavia či inštitút súdnej (právnej) rozluky. rozvod

Podľa vnútroštátnej hmotnoprávnej úpravy sa rozvodom rozumie zrušenie manželstva za života manželov súdom. V prípade rozvodu rodičov maloletého dieťaťa súd musí v rozhodnutí upraviť aj výkon ich rodičovských práv a povinností. Slovenský právny poriadok umožňuje aj určenie striedavej osobnej starostlivosti.

V rámci § 22 zákona o MPS nachádza svoje miesto kolízna úprava zrušenia manželského spoluzitia rozvodom, vyhlásenia manželského spoluzitia za neplatné, ako aj zistenia, či tu manželstvo je alebo nie je. Predmetné ustanovenie je tak primárne určené na kolíznu úpravu zrušenia manželstva za života manželov. Zrušenie manželstva rozvodom sa spravuje právnym poriadkom štátu, občanmi ktorého sú manželia v čase začatia konania. Takisto ako v prípade osobných a majetkových vzťahov manželov sa uplatní kritérium ich štátnej príslušnosti (*lex patriae*), ktoré sa viaže na konkrétny okamih, ktorým je čas začatia konania o rozvod manželstva (pôvodná štátna príslušnosť či jej zmena je teda nepodstatná). V prípade, ak by manželia nemali v čase začatia konania o rozvode rovnakú štátnu príslušnosť, nie je možné aplikovať právny poriadok určený na základe kritéria *lex patriae* a použije sa právny poriadok slovenský. Ak by zrušenie manželstva rozvodom podľa rozhodného (cudzieho) práva nebolo dovolené alebo len za okolností mimoriadne obťažných, avšak manželia alebo aspoň jeden z nich žije v Slovenskej republike dlhší čas, použije sa slovenské právo. Táto eventualita sa teda môže uplatniť len vo vzťahu k osobám, ktoré majú primeranú väzbu na územie Slovenskej republiky, súdna prax ustálila, že pobyt takejto osoby na území Slovenskej republiky by nemal trvať menej ako jeden rok.

Vo vzťahu ku kolíznym kritériám, ktoré v § 22 ods. 3 zákona o MPS podriaďujú posúdenie platnosti manželstva, resp. zisťovanie či tu manželstvo je alebo nie je, v prvom rade pod právny poriadok štátu ktorého sú manželia príslušníkmi, je nutné podotknúť, že táto úprava koliduje s § 19 a § 20 zákona o MPS, ktoré upravujú spôsobilosť na uzavretie manželstva, platnosť manželstva a formu manželstva. Právna prax ustálila, že § 19 a § 20 zákona o MPS sa budú aplikovať v prípade, ak bude posudzovaná možnosť (spôsobilosť a forma) uzavretia manželstva ešte pred jeho uzavretím a § 22 ods. 3 zákona o MPS bude aplikovaný v prípade, ak bude posudzovaná platnosť vzniku manželstva spätne, resp. ak bude posudzovaná otázka, či tu manželstvo je alebo nie je. Takisto právna prax ustálila, že v prípade § 22 ods. 3 zákona o MPS bude rozhodným právom právny poriadok štátu, občanmi ktorého sú manželia v čase, keď malo dôjsť k uzavretiu manželstva.

3.5.3 Vyživovacia povinnosť

Slovenské právo pozná šesť základných druhov vyživovacích povinností: vyživovacia povinnosť rodičov k deťom (chápaná ako jeden z najvýznamnejších inštitútov), vyživovacia povinnosť detí k rodičom, vyživovacia povinnosť medzi ostatnými príbuznými, vyživovacia povinnosť medzi manželmi, inštitút príspevku na výživu rozvedeného manžela a inštitút príspevku na výživu a úhradu niektorých nákladov nevydatej matke. Kolízna úprava obsiahnutá v § 24a zákona o MPS sa výslovne dotýka len vyživovacej povinnosti rodičov voči deťom, do jej rozsahu patria všetky druhy tejto vyživovacej povinnosti okrem nárokov matky dieťaťa voči jeho otcovi (*lex patriae* matky, § 25 zákona o MPS) bez ohľadu na to, či je oprávnený plnoletý alebo maloletý. Tieto vzťahy sa spravujú právnym poriadkom štátu, v ktorom má oprávnený bydlisko, resp. obvyklý pobyt, ak ide o maloleté dieťa – slovenské súdy teda vo väčšine prípadov rozhodujú podľa *lex fori*. Iné vyživovacie povinnosti (napr. vyživovacia povinnosť medzi manželmi) sa spravujú právom štátu, v ktorom má bydlisko oprávnený na výživné.

Možno konštatovať, že kolízne kritérium obvyklého pobytu dieťaťa je v otázke vzťahov medzi rodičmi a deťmi kolíznym kritériom dominantným, len výnimočne súd prihliada aj na právo iného štátu, s ktorým má vec podstatnú väzbu.

3.6 Majetkové vzťahy medzi manželmi

Kolízna úprava v zákone o MPS (§ 21) týkajúca sa majetkových vzťahov medzi manželmi zakotvila ako hraničný určovateľ kritérium štátnej príslušnosti manželov (*lex patriae*), jeho dôsledná aplikácia je však možná len pokiaľ sú manželia príslušníkmi jedného štátu. V ostatných prípadoch je vždy rozhodným právom právo slovenské. V súvislosti s posudzovaním prípadného mobilného konfliktu (zmena spoločnej štátnej príslušnosti manželov) je nutné uviesť, že zákon o MPS túto situáciu nerieši, právna prax však ustálila, že rozhodný právny poriadok bude určený podľa stavu v čase, keď došlo k právne významnej skutočnosti. V § 21 ods. 2 zákon o MPS zakotvuje osobitnú úpravu eliminujúcu prípadne mobilné konflikty - podľa tohto ustanovenia dojednaná úprava manželského majetkového práva (napr. dojednania o zúžení bezpodielového spoluvlastníctva manželov, manželské zmluvy atď.) sa posudzuje podľa právneho poriadku, ktorý bol pre majetkové vzťahy manželov rozhodujúci v čase, keď k úprave došlo. Túto kolíznu normu možno aplikovať len v súvislosti s inou kolíznou normou, jej samostatná aplikácia nie je možná.

Slovenské hmotné právo ustanovuje osobitný typ spoluvlastníctva medzi manželmi – t.j. bezpodielové spoluvlastníctvo manželov, toto vzniká uzavretím manželstva a zaniká jeho zánikom. Rozsah bezpodielového spoluvlastníctva môže byť pro futuro zúžený alebo rozšírený na základe vzájomnej dohody manželov, resp. je možné ho iným spôsobom modifikovať (i zrušiť či obnoviť) rozhodnutím súdu. Slovenské právo nepozná inštitút predmanželských zmlúv.

3.7 Závetý a dedičstvo

Zákonná kolízna úprava vychádza z jednotného dedičského štatútu, podľa všeobecnej kolíznej normy v zákone o MPS sa dedičské právne pomery spravujú právnym poriadkom štátu, ktorého bol poručiteľ príslušníkom v čase smrti (§ 17). Jediným hraničným ukazovateľom pre celé dedičstvo je teda *lex patriae* poručiteľa v čase jeho smrti, pričom sa nerozlišuje, či ide o huteľný alebo nehuteľný majetok. Ak by bol poručiteľ v čase smrti štátnym príslušníkom dvoch alebo viacerých štátov, prípade ak by nebol štátnym príslušníkom žiadneho štátu, musela by sa rozhodujúca štátna príslušnosť určiť podľa § 33 zákona o MPS.

V prípade spôsobilosti zriadiť alebo zrušiť závet či účinkov vád vôle a jej prejavu rozhoduje štátna príslušnosť poručiteľa v dobe prejavu vôle – ak teda dôjde po prejave vôle ku zmene štátnej príslušnosti, nemá to vplyv na otázku platnosti závetu alebo platnosti jeho zrušenia. Toto ustanovenie (§ 18 zákona o MPS) je tak špeciálnou normou vo vzťahu k ust. § 3 ods. 2 zákona o MPS, podľa ktorého, ak robí na území Slovenskej republiky právny úkon cudzinec postačí, ak je naň spôsobilý podľa slovenského práva. Právo určené podľa *lex patriae* v dobre prejavu vôle je rozhodujúce i pre určenie, ktoré spôsoby nakladania s majetkom pre prípad smrti formou závetu sú prípustné. Pokiaľ ide o formu závetu, resp. formu zrušenia závetu, táto sa spravuje právom štátu, príslušníkom ktorého bol poručiteľ v čase, keď závet urobil; je však postačujúce, ak vyhovie právu štátu, na území ktorého bol závet urobený (§ 18). Táto subsidiárna kolízna norma sa použije v prípade, že poručiteľ nedodrжал formu závetu požadovanú štátom, ktorého bol v čase prejavu vôle štátnym príslušníkom. Ak teda poručiteľ z hľadiska formy závetu nesplní podmienky kladené právnym poriadkom štátu, ktorého bol príslušníkom v čase prejavu vôle, ale splní podmienky kladené právom miesta, kde došlo k prejavu vôle, bude závet považovaný za platný.

Pokiaľ ide o hmotnoprávnu vnútroštátnu úpravu dedenia, podľa slovenského práva sa môže dediť zo zákona, zo závetu alebo z oboch týchto dôvodov. Zo zákona dedia postupne štyri dedičské skupiny, pričom každá z nich môže dediť len samostatne, t.j. nie je možné prekryvanie viacerých dedičských skupín. Do prvej skupiny patria poručiťelove deti a manžel, ďalšie skupiny sú rozšírené na ostatných príbuzných a i osoby ktoré žili s poručiťelom najmenej po dobu

jedného roku pred jeho smrťou v spoločnej domácnosti a ktorí sa z tohto dôvodu starali o spoločnú domácnosť alebo boli odkázaní výživou na poručiťľa. Pri závetnom dedení zákon umožňuje zriadiť závet za splnenia zákonom stanovených podmienok v písomnej forme alebo vo forme notárskej zápisnice, minimálny vek na spísanie závetu je 15. rokov. Vôľa závetcu je pritom obmedzená pokiaľ ide o potomkov poručiťľa, maloletí musia dostať aspoň toľko, koľko robí ich dedičský podiel zo zákona a plnoletí aspoň toľko, koľko robí jedna polovica ich dedičského podielu zo zákona. Slovenské právo pozná inštitút odmietnutia dedičstva (len celého, aj aktív a pasív), dedičskú nespôsobilosť (nastáva zo zákona), inštitút vydedenia potomkov (na základe listiny o vydedení spísanej poručiťľom), odúmrt' (ak neexistuje žiaden dedič tak dedičstvo prípadne štátu), naopak nepozná inštitút spoločného závetu, dedičskej zmluvy či darovacej zmluvy pre prípad smrti.

3.8 Nehnuteľnosti

Slovenský právny poriadok nehnuteľnosť definuje ako pozemok alebo stavbu spojenú so zemou pevným základom (§ 119 Občianskeho zákonníka). Zákon o MPS určuje ako všeobecný hraničný ukazovateľ v prípade vecných práv k nehnuteľnostiam právo miesta polohy veci, t.j. lex rei sitae (§ 5 zákona o MPS, vzťahuje sa aj na hnutelné veci ak sa nich nevzťahuje režim § 6 a § 8 – viď 2.3.). Aplikáciu prednosť pred uvedeným ustanovením má však § 7 zákona o MPS, podľa ktorého sa posudzuje zápis vzniku, zmeny či zániku vecných práv do verejných kníh pri nehnuteľnosti, ktorá sa nachádza na území iného štátu než je štát, ktorého právnym poriadkom sa spravuje právny dôvod vzniku, zmeny, či zániku vecných práv k tejto nehnuteľnosti. V uvedenom prípade sa použijú ustanovenia o zápisoch do verejných kníh platné v mieste, kde sa nehnuteľnosť nachádza.

V súčasnej slovenskej právnej úprave sa pojem verejné knihy viaže na kataster nehnuteľností (zákon č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností), okrem neho sa však v histórii evidencie nehnuteľností možno stretnúť aj s pozemkovou knihou, železničnou knihou, banskou knihou a vodnou knihou.

3.9 Platobná neschopnosť

Na konkurzné konanie s cudzím prvkom sa vo vzťahu k členským štátom Európskej únie alebo zmluvným štátom Dohody o Európskom hospodárskom priestore použijú ustanovenia zákona č. 7/2005 Z.z. o konkurze a reštrukturalizácii (ďalej len „konkurzný zákon“), ak Nariadenie Rady (ES) č. 1346/2000 neustanovuje inak. V zmysle konkurzného zákona, ak Slovenská republika nie je viazaná medzinárodnou zmluvou upravujúcou uspokojenie veriteľov dlžníka, ktorý je v úpadku, platí pre uznanie cudzích rozhodnutí v konaniach upravených konkurzným zákonom zásada vzájomnosti. Konkurz vyhlásený slovenským súdom sa vzťahuje aj na majetok, ktorý sa nachádza na území cudzieho štátu, ak to právne predpisy cudzieho štátu umožňujú.

Zákon o MPS obsahuje kolízne normy, ktoré možno analogicky aplikovať i v prípade konkurzov (platobnej neschopnosti), a to konkrétne § 5 (hraničným ukazovateľom je miesto, kde sa hnutelná či nehnuteľná vec nachádza), § 7 (hraničným ukazovateľom v prípade zápisu do verejnej knihy je miesto, kde sa nehnuteľnosť nachádza) a v neposlednom rade i ustanovenia týkajúce sa záväzkových práv (§ 9 a nasl.).

Posledná aktualizácia: 29/04/2019

Obsah pôvodných vnútroštátnych jazykových verzií na tejto webovej lokalite spravujú príslušné kontaktné body EJS. Preklady týchto textov zabezpečila Európska komisia. V prekladoch preto ešte môžu chýbať možné úpravy pôvodných textov, ktoré neskôr vykoná príslušný štátny orgán členského štátu. Európska justičná sieť pre občianske a obchodné veci ani Európska komisia nenesú žiadnu zodpovednosť ani inak neručia za informácie alebo údaje, ktoré tento dokument obsahuje alebo na ktoré odkazuje. Právne normy v oblasti autorských práv členského štátu zodpovedných za túto stránku nájdete v právnom oznámení.

Ktoré právo sa uplatňuje? - Švédsko

1 Pramene platných noriem

1.1 Vnútroštátne normy

Medzinárodné právo súkromné je vo Švédsku kodifikované len čiastočne a pozostáva z kombinácie štatutárneho práva a judikatúry. Štatutárne právo je zamerané predovšetkým na uplatnenie medzinárodných dohovorov, ktorých je Švédsko zmluvnou stranou. Hlavné právne predpisy sú tieto:

Manželstvo a deti

kapitola 3 oddiely 4 a 6 zákona o niektorých medzinárodných právnych vzťahoch týkajúcich sa manželstva a poručníctva [*Lagen (1904:26 s. 1) om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap och förmynderskap*, známy aj pod švédskou skratkou „IÄL“],

oddiely 9, 12 a 13 vyhlášky o niektorých medzinárodných právnych vzťahoch týkajúcich sa manželstva, osvojenia a poručníctva [*Förordningen (1931:429) om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap, adoption och förmynderskap*, „NÄF“],

oddiel 2 zákona o medzinárodných právnych vzťahoch týkajúcich sa osvojenia [*Lagen (1971:796) om internationella rättsförhållanden rörande adoption*, „IAL“],

oddiely 2, 3 a 6 zákona o medzinárodných otázkach týkajúcich sa otcovstva [*Lagen (1985:367) om internationella faderskapsfrågor*, „IFL“],

oddiely 3 – 5 zákona o niektorých medzinárodných otázkach týkajúcich sa majetkových vzťahov medzi manželmi alebo druhmi [*Lagen (1990:272) om internationella frågor rörande makars och sambors förmögenhetsförhållanden*, „LIMF“],

oddiel 1 zákona o Haagskom dohovore z roku 1996 [*Lagen (2012:318) om 1996 års Haagkonvention*] a články 15 – 22 toho istého Haagskeho dohovoru z roku 1996 o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone a spolupráci v oblasti rodičovských práv a povinností a opatrení na ochranu dieťaťa, článok 15 nariadenia Rady (ES) č. 4/2009 z 18. decembra 2008 o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone rozhodnutí a o spolupráci vo veciach vyživovacej povinnosti, ako aj Haagsky protokol z roku 2007 o rozhodnom práve pre vyživovaciu povinnosť,

Dedičstvo

články 20 – 38 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 650/2012 zo 4. júla 2012 o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone rozhodnutí a prijatí a výkone verejných listín v dedičských veciach a o zavedení európskeho osvedčenia o dedičstve,

Zmluvy a nákup

Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 zo 17. júna 2008 o rozhodnom práve pre zmluvné záväzky (Rím I),

oddiely 79 – 87 zákona o zmenkách (*Växellagen* 1932:130),

oddiely 58 – 65 zákona o šekoch (*Växellagen* 1932:131),

zákon o rozhodnom práve pre predaj tovaru [*Lagen (1964:528) om tillämplig lag beträffande köp av lösa saker*, „IKL“],

oddiely 25a, 31a a 42a zákona o spolurozhodovaní na pracovisku [*Lagen (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet*, „MBL“],

zákon o rozhodnom práve pre niektoré poisťné zmluvy [*Lagen (1993:645) om tillämplig lag för vissa försäkringsavtal*],

kapitola 13 oddiel 4 a kapitola 14 oddiel 2 zákonníka o lodnej doprave (*Sjölagen* 1994:1009),

oddiel 14 zákona o spotrebiteľských zmluvách [*Lagen (1994:1512) om avtalsvillkor i konsumentförhållanden*],

kapitola 1 oddiel 4 zákona o ochrane spotrebiteľa v rámci dohôd týkajúcich sa časovo vymedzeného používania ubytovacích zariadení alebo dlhodobých dovolenkových produktov [*Lagen (2011:914) om konsumentskydd vid avtal om tidsdelat boende eller långfristig semesterprodukt*],

kapitola 3 oddiel 14 zákona o zmluvách uzavretých na diaľku a podomovom predaji [*Lagen (2005:59) om distansavtal och avtal utanför affärslokaler*],

oddiel 48 zákona o predaji spotrebného tovaru (*Konsumentköplagen* 1990:932),

Náhrada ujmy

Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 864/2007 z 11. júla 2007 o rozhodnom práve pre mimozmluvné záväzky (ďalej len „nariadenie Rím II“),

oddiely 8, 14 a 38 zákona o ujme spôsobenej v rámci cestnej premávky (*Trafikskadelagen* 1975:1410),

oddiel 1 zákona v súvislosti s dohovorom z 9. februára 1972 medzi Švédskom a Nórskom o pasení sobov [*Lagen (1972:114) med anledning av konventionen den 9 februari 1972 mellan Sverige och Norge om renbetning*],

oddiel 1 zákona v súvislosti s dohovorom z 19. februára 1974 medzi Dánskom, Fínskom, Nórskom a Švédskom o ochrane životného prostredia [*Lagen (1974:268) med anledning av miljöskyddskonventionen den 19 februari 1974 mellan Danmark, Finland, Norge och Sverige*],

Právo týkajúce sa platobnej neschopnosti

články 4, 8 – 11, 14, 15, 28 a 43 nariadenia Rady (ES) č. 1346/2000 z 29. mája 2000 o konkurznom konaní (ďalej len „nariadenie o konkurznom konaní“) (Európsky parlament a Rada prijali zmenené nariadenie, ktoré má nadobudnúť účinnosť v lete 2015),

oddiely 1, 3 a 5 – 8 zákona, ktorým sa stanovujú pravidlá týkajúce sa platobnej neschopnosti v súvislosti s majetkom v Dánsku, Fínsku, na Islande a v Nórsku [*Lag (1934:67) med bestämmelser om konkurs, som omfattar egendom i Danmark, Finland, Island eller Norge*],

oddiely 1, 4 – 9 a 13 zákona týkajúceho sa účinkov platobnej neschopnosti, ktorá nastala v Dánsku, Fínsku, na Islande a v Nórsku [*Lag (1934:68) om verkan av konkurs, som inträffat i Danmark, Finland, Island eller Norge*],

oddiely 1, 3 – 8 a 12 zákona o platobnej neschopnosti v súvislosti s majetkom v inej severskej krajine [*Lag (1981:6) om konkurs som omfattar egendom i annat nordiskt land*],

oddiely 1, 4 – 9, 13 a 14 zákona o účinkoch platobnej neschopnosti, ktorá nastala v inej severskej krajine [*Lag (1981:7) om konkurs som omfattar egendom i annat nordiskt land*].

1.2 Mnohostranné medzinárodné dohovory

Švédsko je zmluvnou stranou ďalej uvedených mnohostranných medzinárodných dohovorov, ktorými sa stanovujú pravidlá určenia rozhodného práva.

Švédsko má „dualistický“ prístup k medzinárodným zmluvám, čo znamená, že mnohostranné dohovory musia byť takisto začlenené do švédskeho vnútroštátneho práva: pozri vyššie.

Spoločnosť národov

Dohovor z roku 1930 o urovaní niektorých kolízií právnych poriadkov v súvislosti so zmenkami a dlžobnými úpismi,

Dohovor z roku 1931 o urovaní niektorých kolízií právnych poriadkov v súvislosti so šekmi,

Haagska konferencia medzinárodného práva súkromného

Dohovor z roku 1955 o rozhodnom práve pre medzinárodnú kúpu tovaru,

Dohovor z roku 1961 o rozhodnom práve pre formu závetov,

Dohovor z roku 1996 o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone a spolupráci v oblasti rodičovských práv a povinností a opatrení na ochranu dieťaťa,

Haagsky protokol z roku 2007 o rozhodnom práve pre vyživovaciu povinnosť,

Európska únia

Rímsky dohovor z roku 1980 o rozhodnom práve pre zmluvné záväzky (tento dohovor sa nahrádza nariadením Rím I týkajúcim sa zmlúv, ktoré nadobudli účinnosť po 17. decembri 2009),

Dohovory medzi severskými krajinami

Dohovor z roku 1931 medzi Dánskom, Fínskom, Islandom, Nórskom a Švédskom, ktorým sa stanovujú pravidlá medzinárodného práva súkromného v súvislosti s manželstvom, osvojením a poručníctvom (naposledy zmenený dohovorom o zmene z roku 2006),

Dohovor z roku 1933 medzi Švédskom, Dánskom, Fínskom, Islandom a Nórskom o platobnej neschopnosti (ďalej len „Dohovor severských krajín o platobnej neschopnosti“),

Dohovor z roku 1934 medzi Dánskom, Fínskom, Islandom, Nórskom a Švédskom o dedení, závetoch a správe dedičstva (naposledy zmenený dohovorom o zmene z roku 2012),

Dohovor z roku 1974 o ochrane životného prostredia medzi Dánskom, Fínskom, Nórskom a Švédskom.

1.3 Hlavné dvojstranné dohovory

Dohovor z roku 1972 medzi Švédskom a Nórskom o pasení sobov (*1972 års konvention mellan Sverige och Norge om renbetning*).

2 Uplatňovanie kolíznych noriem

2.1 Povinnosť sudcu uplatniť kolízne normy z vlastnej iniciatívy

Vo švédskom práve neexistuje pravidlo, na základe ktorého sa vyžaduje, aby súd z vlastnej iniciatívy uplatnil cudzí právny poriadok. Táto otázka sa rieši najmä v rámci judikatúry, pričom sa ukazuje rozdiel medzi konaniami o záležitostiach, ktoré by strany mohli vyriešiť mimosúdnym urovaním (*dispositiva mål*), a konaniami o záležitostiach, o ktorých môže rozhodnúť len súd (*indispositiva mål*). V prípadoch občianskych sporov, pri ktorých by strany mohli dosiahnuť urovanie samé medzi sebou, sa cudzí právny poriadok uplatňuje iba v prípade, ak sa naňho odvoláva jedna zo strán. V mnohých prípadoch so zrejým zahraničným prvkom sa bez pochybností uplatnilo švédske právo, keďže žiadna zo strán sa neodvolávala na cudzí právny poriadok. Na druhej strane v rámci konaní, v ktorých by mimosúdnym urovaním nebolo možné, napríklad pri určovaní otcovstva, sa vyskytli prípady, keď súdy na vlastný návrh uplatnili cudzí právny poriadok.

2.2 Spätný odkaz

V rámci švédskeho medzinárodného práva súkromného sa vo všeobecnosti neakceptuje doktrína spätného a ďalšieho odkazu. V oddiele 79 ods. 2 zákona o zmenkách a v oddiele 58 ods. 2 zákona o šekoch sa však poskytuje výnimka v súvislosti so spôsobilosťou cudzincov vstupovať do transakcií týkajúcich sa zmeniek a šekov. Dôvodom je, že tieto ustanovenia sú založené na medzinárodných dohovoroch. Ďalšia výnimka je stanovená v oddiele 9 ods. 2 zákona o účinkoch platobnej neschopnosti, ktorá nastala v inej severskej krajine. Napokon, pokiaľ ide o platnosť manželstva, spätý a ďalší odkaz sa uznáva v oddiele 1 ods. 7 zákona o niektorých medzinárodných právnych vzťahoch týkajúcich sa manželstva a poručníctva.

2.3 Zmena kolízneho kritéria

Vo švédskom medzinárodnom práve súkromnom neexistuje všeobecné pravidlo, ktorým sa upravuje účinok zmeny kolízneho kritéria: táto záležitosť sa upravuje osobitne v jednotlivých zákonoch. V oddiele 4 ods. 1 zákona o niektorých medzinárodných otázkach týkajúcich sa majetkových vzťahov medzi manželmi alebo druhmi sa napríklad uvádza: „Ak sa rozhodné právo neurčilo dohodou, rozhodným právom je právo štátu, v ktorom majú manželia po uzatvorení manželstva obvyklý pobyt (*hemvist*)“, a v oddiele 4 ods. 2 toho istého zákona sa uvádza: „Ak sa následne obaja manželia presťahovali do iného štátu, v ktorom mali obvyklý pobyt a žili v ňom aspoň dva roky, uplatní sa právo tohto štátu“.

2.4 Výnimky z obvyklého použitia kolíznych noriem

Všeobecne akceptovanou zásadou švédskeho medzinárodného práva súkromného je, že ustanovenie cudzieho právneho poriadku by sa nemalo uplatniť v prípade, ak by bolo jeho uplatnenie zjavne nezlučiteľné so základnými zásadami švédskeho právneho systému. Ustanovenia v tomto zmysle možno nájsť v mnohých právnych predpisoch medzinárodného práva súkromného, na základe čoho však nemožno usudzovať, že by obmedzenie z dôvodu verejného poriadku muselo mať základ v právnych predpisoch. Doposiaľ bolo vynesenej veľmi málo rozsudkov, v ktorých sa uznalo, že cudzí právny predpis nemožno uplatniť z dôvodu verejného poriadku.

Určenie medzinárodne kogentných noriem švédskeho práva je zvyčajne úlohou justície.

2.5 Zistenie obsahu cudzieho práva

Ak súd zistí, že rozhodným právom je cudzie právo, pričom nepozná hmotné ustanovenia tohto cudzieho právneho systému, existujú dva spôsoby, ako získať informácie: buď súd vykoná vyšetrovanie sám, alebo požiada stranu, aby predložila potrebné informácie. Výber konkrétnej alternatívy je otázkou účelnosti. Ak sa súd rozhodne preskúmať záležitosť sám, môže získať pomoc ministerstva spravodlivosti. Vo všeobecnosti hrá súd aktívnejšiu úlohu v konaniach, v ktorých môže rozhodnúť len súd (pozri vyššie); v konaniach, v ktorých môžu strany dosiahnuť urovanie sporu samé medzi sebou, môže súd nechať vyšetrovanie z väčšej časti na strany.

3 Kolízne normy

3.1 Zmluvné záväzky a právne úkony

Švédsko je zmluvnou stranou rímskeho dohovoru z roku 1980 o rozhodnom práve pre zmluvné záväzky. V niektorých oblastiach sa uplatňujú iné pravidlá. Vo vzťahu k zmluvám, ktoré nadobudli účinnosť po 17. decembri 2009, bol tento dohovor bol nahradený nariadením Rím I.

Predaj tovaru sa upravuje zákonom o rozhodnom práve pre predaj tovaru, ktorým sa do domáceho práva začlenil Haagsky dohovor z roku 1955 o rozhodnom práve pre medzinárodnú kúpu tovaru. Tento zákon má prednosť pred pravidlami nariadenia Rím I. Nevzťahuje sa však na spotrebiteľské zmluvy. V oddiele 3 sa umožňuje, aby kupujúci a predávajúci určili rozhodné právo dohodou. V oddiele 4 sa uvádza, že ak si strany nezvolili rozhodné právo, uplatní sa právo štátu obvyklého pobytu predávajúceho. Výnimky z tohto pravidla sa týkajú prípadu, keď predávajúci prijal objednávku v krajine obvyklého pobytu kupujúceho, a prípadov nákupov na burze alebo prostredníctvom aukcie.

Ďalšia výnimka z pravidiel nariadenia Rím I sa týka niektorých **spotrebiteľských zmlúv**. Existujú osobitné pravidlá zamerané na ochranu spotrebiteľov pred klauzulami o voľbe rozhodného práva, a to v oddiele 48 zákona o predaji spotrebného tovaru, oddiele 14 zákona o spotrebiteľských zmluvách, v kapitole 1 oddiele 4 zákona o ochrane spotrebiteľa v rámci dohôd týkajúcich sa časovo vymedzeného používania ubytovacích zariadení alebo dlhodobých dovolenkových produktov a v kapitole 3 oddiele 14 zákona o zmluvách uzavretých na diaľku a podomovom predaji. Na základe týchto ustanovení sa za niektorých okolností má použiť právo krajiny EHP, a to v prípade, ak umožňuje lepšiu ochranu spotrebiteľa.

V oddieloch 79 – 87 zákona o zmenkách a v oddieloch 58 – 65 zákona o šekoch sa stanovujú osobitné pravidlá týkajúce sa **zmeniek a šekov**. Tieto pravidlá sú založené na Ženevskom dohovore z roku 1930 o urovaní niektorých kolízií právnych poriadkov v súvislosti so zmenkami a dlžobnými úpismi a na Ženevskom dohovore z roku 1931 o urovaní niektorých kolízií právnych poriadkov v súvislosti so šekmi.

Niektoré **zmluvy o poistení hmotnej zodpovednosti** sa upravujú zákonom o rozhodnom práve pre niektoré poistné zmluvy.

3.2 Mimo zmluvné záväzky

Otázka rozhodného práva pre mimo zmluvné záväzky sa upravuje v nariadení Rím II.

3.3 Osobný štatút, jeho aspekty týkajúce sa občianskeho štatútu (meno, bydlisko, spôsobilosť)

V švédskom medzinárodnom práve súkromnom je rozhodujúcim kolíznym kritériom na určenie osobného postavenia tradične štátna príslušnosť.

V súčasnosti však existuje pomerne veľa prípadov, v ktorých sa ako hlavné kolízne kritérium uplatnil obvyklý pobyt namiesto štátnej príslušnosti. Je preto otázkou, či ešte možno hovoriť o jedinom hlavnom kolíznom kritériu pre osobné postavenie. V rámci švédskeho medzinárodného práva súkromného sa „osobné postavenie“ vzťahuje najmä na otázky právnej spôsobilosti a mena.

V zmysle kapitoly 1 oddielu 1 zákona o niektorých medzinárodných právnych vzťahoch týkajúcich sa manželstva a poručníctva sa **spôsobilosť uzatvoriť manželstvo** pred švédskym orgánom v zásade určuje v súlade so švédskym právom, ak je jedna zo strán švédskym štátnym príslušníkom alebo má obvyklý pobyt vo Švédsku. Podobné pravidlá sa uplatňujú v rámci severských krajín v zmysle oddielu 1 vyhlášky o niektorých medzinárodných právnych vzťahoch týkajúcich sa manželstva, osvojenia a poručníctva.

Kapitoly 4 a 5 zákona o niektorých medzinárodných právnych vzťahoch týkajúcich sa manželstva a poručníctva a oddiely 14 – 21a vyhlášky o niektorých medzinárodných právnych vzťahoch týkajúcich sa manželstva, osvojenia a poručníctva obsahujú **osobitné pravidlá v oblasti poručníctva a opatrovníctva**.

Pokiaľ ide o otázku rozhodného práva týkajúceho sa **spôsobilosti uzatvoriť zmluvy**, čiastočná odpoveď je obsiahnutá v článku 13 nariadenia Rím I.

Spôsobilosť vstupovať do transakcií zahŕňajúcich zmenky alebo šeky sa riadi osobitnými pravidlami uvedenými v oddiele 79 zákona o zmenkách a v oddiele 58 zákona o šekoch.

Kapitola 11 oddiel 3 súdneho poriadku (*rättegångsbalken*) obsahuje osobitné pravidlo **týkajúce sa spôsobilosti žalovať a byť žalovaný**, pričom v zmysle tohto pravidla cudzinec, ktorý vo svojej krajine nie je schopný viesť súdne konanie, môže napriek tomu viesť takéto konanie vo Švédsku, ak má spôsobilosť podľa švédskeho práva.

V rámci švédskeho medzinárodného práva súkromného patria **otázky mena** do oblasti osobného postavenia, čo napríklad znamená, že ak si jeden z manželov vezme meno druhého manžela, neklasifikuje sa to ako záležitosť právnych účinkov manželstva v osobnej sfére. Podľa oddielu 50 zákona o osobných menách (*namnlagen*, 1982:670) sa tento zákon nevzťahuje na švédskych štátnych príslušníkov, ktorí majú obvyklý pobyt v Dánsku, Nórsku alebo Fínsku; *a contrario* možno dospieť k záveru, že sa vzťahuje na švédskych štátnych príslušníkov na iných miestach. V oddiele 51 sa uvádza, že tento zákon sa vzťahuje aj na cudzích štátnych príslušníkov, ktorí majú obvyklý pobyt vo Švédsku.

3.4 Vznik vzťahu rodič – dieťa vrátane adopcie

V rámci švédskeho hmotného práva sa nerozlišuje medzi **manželskými a nemanželskými deťmi** a švédske medzinárodné právo súkromné nemá osobitné kolízne normy na určenie toho, či sa dieťa považuje za narodené v manželstve alebo mimo manželstva, alebo či dieťa možno následne vyhlásiť za manželské.

Pokiaľ ide o rozhodné právo pre určenie **otcovstva**, existujú rozdielne pravidlá týkajúce sa domnienky otcovstva a určenia otcovstva súdom. Domnienka otcovstva sa riadi odsekom 2 zákona o medzinárodných otázkach týkajúcich sa otcovstva. Podľa tohto ustanovenia sa muž, ktorý je alebo bol ženatý s matkou dieťaťa, považuje za otca tohto dieťaťa, ak je to dôsledkom práva štátu, v ktorom má dieťa obvyklý pobyt pri narodení, alebo v prípade, ak sa podľa tohto práva za otca nepovažuje žiadna osoba, ak je to dôsledkom práva štátu, ktorého štátnym príslušníkom sa dieťa stalo pri narodení. Ak však malo dieťa pri narodení vo Švédsku obvyklý pobyt, o tejto otázke sa bude vždy rozhodovať v súlade so švédskym právom. Ak má otcovstvo určiť súd, uplatní právo štátu, v ktorom malo dieťa obvyklý pobyt v čase rozsudku súdu prvého stupňa.

Podľa oddielu 2 ods. 1 zákona o medzinárodných právnych vzťahoch týkajúcich sa osvojenia, má švédsky súd, ktorý posudzuje žiadosť o **osvojenie**, uplatniť švédske právo. Podľa oddielu 2 ods. 2 však v prípade žiadosti týkajúcej sa dieťaťa mladšieho ako 18 rokov musí súd preskúmať, či sú žiadateľ alebo dieťa spojení s cudzím štátom štátnou príslušnosťou, obvyklým pobytom alebo iným spôsobom, a či možno očakávať, že dieťaťu spôsobí problém, ak daný štát osvojenie neuzná.

Pokiaľ ide o právne účinky osvojenia, ak je zahraničný príkaz na osvojenie platný vo Švédsku, osvojené dieťa sa na účely starostlivosti o dieťa, poručníctva a výživného považuje za dieťa osvojiteľa vo švédskom manželstve. V prípade dedenia však zákon vyžaduje rovnaké zaobchádzanie s osvojenými deťmi a s vlastnými deťmi osvojiteľa len v tom prípade, ak sa osvojenie uskutočnilo vo Švédsku. Ak sa osvojenie uskutočnilo v zahraničí, nárok osvojeného dieťaťa dediť sa bude zvažovať v súlade s právom, ktorým sa vo všeobecnosti upravuje nárok dediť, tzn. v súlade s právom krajiny štátnej príslušnosti.

Otázka rozhodného práva pre **výživné na dieťa** sa riadi Haagskym protokolom z roku 2007 o rozhodnom práve pre vyživovaciu povinnosť. Všeobecným pravidlom je, že vyživovacie povinnosti sa riadia právom štátu, v ktorom má dieťa obvyklý pobyt. Ak dieťa nemôže získať výživné od strany, ktorá má v súlade s uvedeným právom vyživovaciu povinnosť, uplatní sa právo štátu, v ktorom sídli súd. Ak dieťa nemôže získať výživné od strany, ktorá má v súlade s jedným z uvedených práv vyživovaciu povinnosť, a obe strany sú občanmi toho istého štátu, uplatní sa právo daného štátu.

3.5 Manželstvo, nemanželské páry, partnerstvá, rozvod, súdna rozluka, vyživovacia povinnosť

Informácie o **spôsobilosti uzatvoriť manželstvo** sú uvedené v bode 3.3. Manželstvo sa vo všeobecnosti považuje za platné z hľadiska formy, ak je platné v krajine, v ktorej bolo uzatvorené (kapitola 1 oddiel 7 zákona o niektorých medzinárodných právnych vzťahoch týkajúcich sa manželstva a opatrovníctva). **Právne účinky manželstva** možno rozdeliť na dve hlavné kategórie, a to na účinky v osobnej oblasti a účinky týkajúce sa majetku manželov (pozri bod 3.6). Hlavným účinkom manželstva v osobnej oblasti je, že manželia majú vzájomnú vyživovaciu povinnosť. Vo švédskom medzinárodnom práve súkromnom sa otázky týkajúce sa nároku manželov dedič, nadobudnutia mena manžela či ich vyživovacej povinnosti voči deťom druhého manžela nepovažujú za právne účinky manželstva a rozhodné právo sa určuje na základe kolíznych noriem upravujúcich dedičstvo, osobné mená a pod.

Otázka rozhodného práva pre **výživné na manžela** sa upravuje Haagskym protokolom z roku 2007 o rozhodnom práve pre vyživovaciu povinnosť. Všeobecným pravidlom je, že vyživovacia povinnosť sa riadi právom štátu, kde má strana s vyživovacou povinnosťou obvyklý pobyt. Ak jeden z manželov namieta proti uplatneniu tohto práva a právo iného štátu má užívať súvislosť s manželstvom (najmä v prípade práva štátu, kde mali manželia posledný spoločný obvyklý pobyt), uplatní sa právo tohto iného štátu.

Pri otázkach **rozvodu** majú švédske súdy v zmysle kapitoly 3 oddielu 4 ods. 1 zákona o niektorých medzinárodných právnych vzťahoch týkajúcich sa manželstva a opatrovníctva uplatňovať švédske právo. V oddiele 4 ods. 2 sa poskytuje výnimka v prípade, ak sú obaja manželia cudzí štátni príslušníci a ani jeden z nich nemá obvyklý pobyt vo Švédsku v trvaní aspoň jedného roka.

Vo švédskom hmotnom práve nie sú zakotvené právne inštitúty **rozluky** či **anulovania manželstva** a neexistujú všeobecne uplatniteľné kolízne normy, ktoré by sa mohli v takýchto prípadoch uplatniť. Pokiaľ ide o severské krajiny, v oddiele 9 vyhlášky o niektorých medzinárodných právnych vzťahoch týkajúcich sa manželstva, osvojenia a poručníctva sa uvádza, že súd má v prípadoch rozluky uplatniť svoje vlastné právo.

3.6 Majetkové vzťahy medzi manželmi

Rozhodné právo pre majetok manželov sa upravuje v zákone o niektorých medzinárodných otázkach týkajúcich sa majetkových vzťahov medzi manželmi alebo druhmi. Na základe oddielu 3 tohto zákona sa manželom alebo párom, ktoré uvažujú o uzatvorení manželstva, umožňuje uzatvoriť písomnú zmluvu, v ktorej sa stanoví, že majetkový režim manželov sa má riadiť právom krajiny, v ktorej má jeden z nich v čase uzatvorenia zmluvy obvyklý pobyt alebo ktorého je štátnym príslušníkom.

Ak manželia neuzatvorili platnú dohodu o voľbe rozhodného práva, v oddiele 4 tohto zákona sa stanovuje, že rozhodným právom je právo krajiny, v ktorej majú po uzatvorení manželstva obvyklý pobyt. Ak majú následne obaja manželia obvyklý pobyt v inej krajine a žijú v nej aspoň dva roky, uplatní sa namiesto toho právo tejto krajiny. Ak však mali obaja manželia v tomto štáte už počas manželstva obvyklý pobyt, alebo ak sú obaja štátnymi príslušníkmi tohto štátu, uplatní právo tohto štátu, a to od momentu, keď tam začali obvyklý pobyt.

Podľa oddielu 5 zákona je dohoda o voľbe rozhodného práva platná, ak je zlučiteľná s rozhodným právom týkajúcim sa majetku manželov v čase, keď sa transakcia uskutočnila. Ak sa dohoda o voľbe rozhodného práva uzatvorí pred svadbou, je platná za podmienky, že je v súlade s právom, ktoré sa stane rozhodným pri uzatvorení manželstva. Pokiaľ ide o formu, dohoda o voľbe rozhodného práva je platná, ak spĺňa formálne právne požiadavky v štáte, v ktorom bola uzatvorená, alebo v ktorom majú manželia obvyklý pobyt.

Pre prípady týkajúce sa severských krajín sa v rámci vyhlášky o niektorých medzinárodných právnych vzťahoch týkajúcich sa manželstva, osvojenia a poručníctva stanovujú osobitné pravidlá.

3.7 Závetý a dedičstvo

Otázka kolízie právnych poriadkov v oblasti dedenia zo závetu a dedenia zo zákona sa upravuje v nariadení Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 650/2012 zo 4. júla 2012 o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone rozhodnutí a prijatí a výkone verejných listín v dedičských veciach a o zavedení európskeho osvedčenia o dedičstve. Kolízne normy zakotvené v tomto nariadení sa uplatňujú bez ohľadu na to, či ide o medzinárodnú súvislosť s členským štátom alebo s akýmkoľvek iným štátom.

Pokiaľ ide o platnosť závetu z hľadiska formy, v kapitole 2 oddiele 3 zákona o dedení v medzinárodných situáciách [*Lagen (2015: 417) om arv i internationella situationer*] sú zakotvené osobitné ustanovenia, ktorými sa do domáceho práva začleňuje Haagsky dohovor z roku 1961 o rozhodnom práve pre formu závetov. Závet sa považuje za platný z hľadiska formy, ak je v súlade s právom miesta, v ktorom ho závetca vyhotovil, alebo miesta, v ktorom mal závetca svoj obvyklý pobyt alebo ktorého bol štátnym príslušníkom buď v čase vyhotovenia závetu, alebo v čase smrti. Naloženie s nehnuteľnosťou v záвете sa považuje za platné z hľadiska formy, ak je v súlade s právom miesta, v ktorom sa nehnuteľnosť nachádza. Rovnaké pravidlá sa vzťahujú aj na zrušenie závetov. Zrušenie je platné aj v prípade, ak je v súlade s akýmkoľvek právom, v zmysle ktorého bol závet platný z hľadiska formy.

3.8 Nehnuteľnosti

V majetkovom práve sú obsiahnuté písomné kolízne normy len pre isté prípady týkajúce sa lodí a lietadiel, finančných nástrojov a nezákonne odstránených predmetov kultúrnej hodnoty a určité situácie, ktoré sú upravené v Dohovore severských krajín o platobnej neschopnosti a v nariadení o konkurznom konaní. Účinky v majetkovom práve, napríklad v prípade kúpy hnuťelného alebo nehnuteľného majetku, alebo hypotekárneho úveru na takýto majetok, sa majú určiť v súlade s právom krajiny, v ktorej sa príslušný majetok nachádza v čase kúpy alebo hypotekárneho úveru. Týmto právom sa bude určovať povaha akýchkoľvek vlastníckych práv, spôsob vzniku a zániku akýchkoľvek vlastníckych práv, formálne požiadavky, ktoré môžu vzniknúť, a druh práv, ktorý sa tretím stranám priznáva v rámci vlastníckeho práva.

Pokiaľ ide o zahraničné záložné práva, v judikatúre sa stanovuje, že v prípade, ak predávajúci v čase vzniku záložného práva vedel, že majetok sa mal presunúť do Švédska, a záložné právo nebolo vo Švédsku platné, predávajúci by mal namiesto toho získať zábezpeku, ktorá by spĺňala požiadavky švédskeho práva. Zahraničné záložné právo by navyše nemalo nadobudnúť právny účinok, ak od presunu majetku do Švédska uplynul určitý čas. Vychádza sa z toho, že zahraničný veriteľ mal čas buď získať novú zábezpeku, alebo dlh vymôcť.

3.9 Platobná neschopnosť

Pre otázky platobnej neschopnosti vo Švédsku je rozhodným právom švédske právo, a to pre samotné konanie, ako aj pre ďalšie otázky platobnej neschopnosti, ako sú napríklad podmienky začatia konania.

V prípadoch zahŕňajúcich ďalšiu severskú krajinu existujú osobitné pravidlá, na základe ktorých sa určuje rozhodné právo a ktoré sú založené na Dohovore severských krajín o platobnej neschopnosti z roku 1933, ktorý bol do švédskeho práva začlenený právnym predpisom z roku 1981. Vo vzťahu k Fínsku sa však uplatňuje nariadenie o konkurznom konaní (pozri ďalej); a vo vzťahu k Islandu platia pravidlá starších právnych predpisov z roku 1934. Všeobecným pravidlom zakotveným v Dohovore severských krajín o platobnej neschopnosti je, že insolvenčné konanie v zmluvnom štáte sa vzťahuje na majetok patriaci dlžníkovi, ktorý sa nachádza v inom zmluvnom štáte. Otázky, ako je napríklad právo dlžníka na kontrolu nad svojím majetkom a obsahom konkurznej podstaty, sa vo všeobecnosti upravujú právom krajiny, v ktorej insolvenčné konanie prebieha.

V nariadení o konkurznom konaní sa stanovujú osobitné pravidlá, pokiaľ ide o záležitosti týkajúce sa iných členských štátov EÚ.

Posledná aktualizácia: 13/04/2018

Obsah pôvodných vnútroštátnych jazykových verzií na tejto webovej lokalite spravujú príslušné kontaktné body EJS. Preklady týchto textov zabezpečila Európska komisia. V prekladoch preto ešte môžu chýbať možné úpravy pôvodných textov, ktoré neskôr vykoná príslušný štátny orgán členského štátu. Európska justičná sieť pre občianske a obchodné veci ani Európska komisia nenesú žiadnu zodpovednosť ani inak neručia za informácie alebo údaje, ktoré tento dokument obsahuje alebo na ktoré odkazuje. Právne normy v oblasti autorských práv členského štátu zodpovedných za túto stránku nájdete v právnom oznámení.